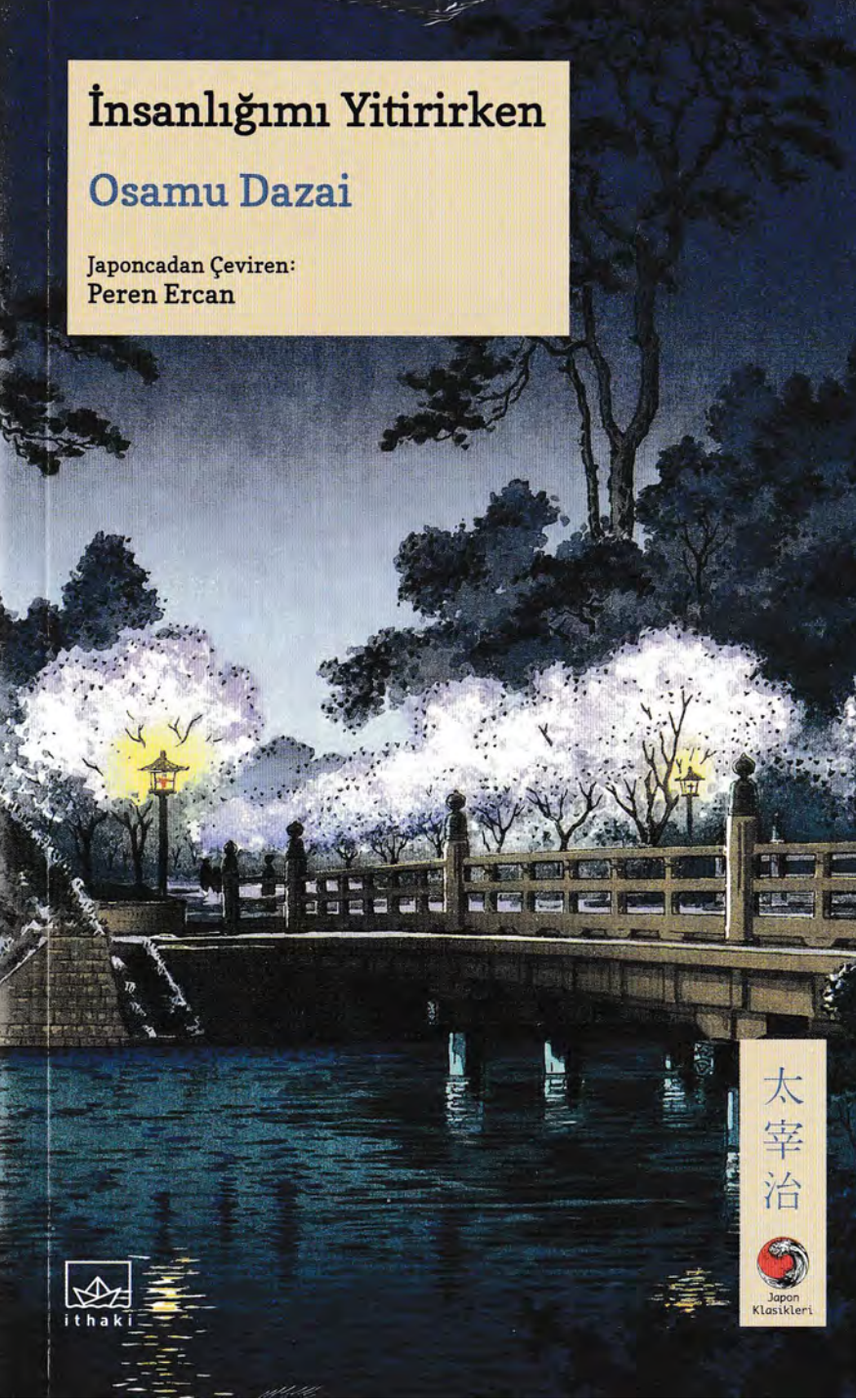
İnsanlığımı Yitirirken

Osamu Dazai

Japoncadan Çeviren:
Peren Ercan

太宰治

Japon Klasikleri

ithaki

"... Ben hâlâ, ölmeyi bile beceremediğ utanmaz, aptal bir hayaletten, 'yaşayan bir cesetten' başka bir şey değildim."

Yirminci yüzyıl Japon edebiyatının önde gelen yazarlarından, sıradışı hayatıyla da meşhur Osamu Dazai, intiharından hemen önce tamamladığı, Japonya'nın en çok okunan romanlarından *İnsanlığımı Yitirirken*'de topluma dahil olmayı beceremeyen, her şeyi eline yüzüne bulaştıran, çevresindeki herkesi hayal kırıklığına uğratmaya mahkûm bir ötekinin acıklı hikâyesini anlatıyor.

Dazai'nin yaşamıyla çokça paralellik taşıyan romanda, kendini çocukluğundan beri bir başarısızlık abidesi olarak gören, aristokrat bir ailenin oğlu Oba Yozo hem evde hem de okulda büründüğü "soytarı" rolüyle var olmaya çalışır. Bir itiraf niteliğindeki üç bölümden oluşan hatıratında alkolizmle, geyşalarla, sonuçsuz kalan intiharlarla dolu, "utanç" yüklü yaşamının günahını çıkarır.

İnsanlığımı Yitirirken, Osamu Dazai'nin uzun yıllara yayılan edebi intihar mektubunun son bölümü.

2. Baskı

Japon
Klasikleri 7

www.ithaki.com.tr
ithaki
9 786258 401479
/ithakiyayinlari

Osamu Dazai (D. 19 Haziran 1909 – Ö. 13 Haziran 1948)

Gerçek adıyla Şuci Tsuşima. Birçok eseri modern klasik kabul edilen Dazai, hem kitapları hem de çalkantılı hayatı sebebiyle Japonya'nın en meşhur yazarlarından olmuştur. Eserlerinde en çok Ryunosuke Akutagava ve Fyodor Dostoyevski'nin izleri görülür. Erken yazarlık dönemindeyken idolü Akutagava'nın intiharı sonrasında yazma serüveni durma noktasına geldi ve kendini alkole verdi. 1929'da ilk intiharına kalkıştı ama başarısız oldu. Ertesi yıl Tokyo İmparatorluk Üniversitesi'nin Fransızca Edebiyatı bölümüne kayıt oldu. O yılın ekim ayı bir geyşayla kaçtı, ailesi tarafından resmen evlatlıktan reddedildi ve okuldan atıldı. Okuldan atıldıktan dokuz gün sonra Kamakura sahilinde bir kadınla beraber intihara kalkıştı. Kadın boğularak hayatını kaybetti ama Dazai bir balıkçı teknesi tarafından kurtarıldı. "Osamu Dazai" adıyla ilk öyküsünü 1933'te yayımladı. 1935'te hayata veda niteliğindeki eseri *Son Yıllar*'ı yazdı ve kendini asarak üçüncü intiharına kalkıştı ama başaramadı. Üç hafta sonra geçirdiği apandis ameliyatından sonra morfin bağımlısı oldu, bir yıl boyunca bağımlılıkla mücadele etmesinin ardından akıl hastanesine kapatıldı ve bir ay tedavi gördü. Çıktıktan sonra birçok eser kaleme aldı ve kısmen sakin bir hayat yaşadı. 1947'de yayımlanan *Batan Güneş* adlı romanıyla birlikte iyiden iyiye ünlü bir yazar oldu. 1948'de en bilindik eseri *İnsanlığımı Yitirirken*'i yazdı. Aynı yıl, metresiyle birlikte evlerinin yanındaki Tamagava Kanalı'nda intihar etti ve hayatını kaybetti.

ithaki

İnsanlığımı Yitirirken
Osamu Dazai
Orijinal Adı: *人間失格*

İthaki Yayınları - 2125
Japon Klasikleri - 7

Yayın Yönetmeni: *Alican Saygı Ortanca*
Sanat Yönetmeni: *Hamdi Akçay*

Dizi Editörü: *Ömer Ezer*
Yayıma Hazırlayanlar: *Alican Saygı Ortanca - Ömer Ezer*
Düzelti: *Emre Aygün*
Kapak Görseli: *Koitsu Tsuçiya*
Kapak Tasarımı: *Hamdi Akçay*
Sayfa Düzeni ve Baskıya Hazırlık: *Mehmet Büyükturna*
2. Baskı, Temmuz 2022, İstanbul
ISBN: 978-625-8401-47-9
Sertifika No: 63989

Türkçe çeviri © Peren Ercan, 2022
© İthaki, 2022

Yayıncının yazılı izni olmaksızın alıntı yapılamaz.

İthaki™ İthaki Yayıncılık Basın Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin tescilli markasıdır.
Caferağa Mah. Neşe Sok. 1907 Apt. No: 31 Moda, Kadıköy - İstanbul
Tel: (0216) 348 36 97 Faks: (0216) 449 98 34
editor@ithaki.com.tr – www.ithaki.com.tr – www.ilknokta.com

Kapak, İç Baskı: Deniz Ofset Matbaacılık
Maltepe Mah. Hastane Yolu Sok. No: 1/6, Zeytinburnu-İstanbul
Tel: (0212) 613 30 06 denizmatbaamucellit@gmail.com
Sertifika No: 48625

OSAMU DAZAİ

İNSANLIĞIMI YİTİRİRKEN

Japoncadan Çeviren
Peren Ercan

ithaki

İÇİNDEKİLER

Giriş 7
İlk Hatırat 11
İkinci Hatırat 24
Üçüncü Hatırat
I 62
II 89
Kapanış 113
Sonsöz 116

GİRİŞ

O adamın üç fotoğrafını gördüm.

İlki, adamın çocukluk dönemi diyebileceğim bir zamandaydı ve on yaşından sonraydı diye düşünüyorum. Çocuk birçok kadın tarafından çevrelenmişti (bunlar çocuğun ablası, kız kardeşleri ve kuzenleri gibi görünüyordu), bahçedeki göletin yakınlarında kalın iplikli, çizgili bir *hakama** giymiş hâlde ayakta duruyor, başını otuz derece kadar sola yatırmış, gudubet bir şekilde gülüyordu fotoğrafta. Gudubet mi? Fakat estetik kaygısından yoksun insanlar –yani güzellik ve çirkinlikle derdi olmayan insanlar– bunu hiç ilginç bulmayıp, "Ne kadar tatlı bir çocuk," diye umursamazca laflar edebilirlerdi.

Boş bir iltifattı bu belki ama çocuğun sırıtan yüzü halkın "tatlılık" dediği şeyden azade de değildi; en azından, kabaca bir övgüden de yoksun kalmayacak kadar. Yine de biraz bile olsa çirkinlikle güzellik hakkında kafa yormuş biri bakar bakmaz, "Ne kadar iğrenç bir çocuk!" deyip elindeki sanki kıpırdayan tüylü bir tırtılmış gibi fotoğrafı elinden atardı.

Aslında bu çocuğun sırıtan yüzüne baktıkça anlaşılmaz, rahatsız edici bir huzursuzluk büyüyordu içimde. Çocuk

* Geleneksel Japon pantolonu. *–yhn*

aslında *gülmüyordu.* Yüzünde gülümseyişin zerresi yoktu. Bunun kanıtı, çocuğun iki elinin de yumruk gibi sıkılmış hâlde olmasıydı. İnsanlar, yumrukları sıkılıyken gülmez. Maymundu. Maymunun tebessümüydü bu. Yüzünde yalnızca çirkin kırışıklıklar oluşmuştu. İfade öyle garip, öyle çarpıktı ki tiksintiyle irkilmemek elimde değildi. "Kırışık Çocuk" diyesim geliyordu bu şekle. O zamana kadar böylesine garip bir yüz ifadesine sahip bir çocuk görmemiştim.

İkinci fotoğraf, şaşırtıcı derecede değişime uğramış bir yüzü gösteriyordu. Öğrenci gibi görünüyordu. Lise döneminde mi yoksa üniversite döneminde mi anlayamıyordum ama oldukça hoş görünümlü bir gençti. Fakat bu fotoğrafta da tuhaf bir şekilde, yaşayan bir insanın hissi yoktu. Öğrenci üniforması giymişti ve göğüs cebinden beyaz bir mendil sarkıyordu, hasır sandalyeye oturup bacak bacak üstüne atmıştı ve gülümsüyordu. Bu seferki gülümseme kırışıklıkları olan bir maymunun gülümsemesi değildi ama oldukça başarılı bir gülümsemeydi. Yine de bir insanın gülümsemesinden farklıydı. Bir şey eksikti. Kanın ağırlığı mı desem, hayatın acısı mı desem bilemiyorum. Özsüz gibiydi, bir kuşun değil, bir kanadın hafifliği gibi. Gülümseyen boş beyaz bir sayfa gibi. Yani tepeden tırnağa sahte hissettiriyordu insana. Ukalaca bir gülümseme demek yetmezdi. Samimiyetsiz bir gülümseme demek yetmezdi. Yüzsüzce bir gülümseme demek yetmezdi. Çekici bir gülümseme demek bile yetmezdi. Üstelik, dikkatli bakıldığında bu güzel yüzlü öğrencide hayalet hikâyelerindeki gibi bir şeyler olduğunu hissedebiliyordunuz. O zamana kadar bu kadar gizemli ve güzel bir genç adam görmemiştim.

Son fotoğrafsa en rahatsız edici olanıydı. Kaç yaşlarında olduğunu anlayamıyordum. Saçı beyazlarla doluydu. Korkunç derecede kirli bir odada –odanın duvarlarının parça-

lanıp üçe bölünmüş olduğunu açıkça görebiliyordunuz– bir köşede oturmuş, iki elini bir hibaçinin* üstünde tutuyor fakat bu sefer gülümsemiyordu. Bundan daha ifadesiz bir yüz olamazdı. Ellerini hibaçinin üstünde tutarken ölmüş gibi bir hâli vardı. Bu, tamamen rahatsız edici ve meymenetsiz bir fotoğraftı. Fotoğrafın tek rahatsız edici yanı bununla da sınırlı değildi. Bu fotoğrafta kameraya çok yakın oturduğundan onu iyice inceleme fırsatı bulabilmiştim. Alnı ve kırışıklıkları normal, kaşları normal, gözleri normaldi, keza burnu ve çenesi de. Bıkkın bir iç çekiş koyverdim. Bu fotoğraf bir yüz ifadesi olmamasıyla birlikte insanın aklında kalıcı bir intiba da bırakmıyordu. Hiçbir şey dikkat çekmiyordu. Fotoğrafa bakıyorum ve gözlerimi kapıyorum. Gitti bile. Odanın duvarı, küçük hibaçi gibi unsurları hatırlayabiliyor olsam da o yüz, odadaki asıl kişiye dair anılarım sis misali kaybolmuştu ve ne yaparsam yapayım hatırlayamıyordum. Çizilecek bir yüz değildi, hatta karikatürize edilebilecek bir yüz de değildi. Gözlerimi açıyorum. Hatırlamanın o geçici neşesini dahi yaşayamıyorum. "Ah, işte *böyle* bir yüzdü!" falan yok. Abartmak istemiyorum ama fotoğrafa gözlerimi kocaman açıp baktığımda dahi hatırlayamıyordum. Sadece tuhaf ve rahatsız bir hisle gözlerimi çevirmek istiyordum.

Ölüp giden birinin yüzünde dahi bir tür ifade olur, bir tür iz olur. Ama bu resimdeki, bir beygirin kafası bir insan bedenine dikilse ortaya çıkacak bir ifadeye benziyordu. Bakan kişide oldukça rahatsızlık verici düşünceler oluşturuyordu. O zamana kadar böyle tuhaf bir suratı olan bir adam görmemiştim.

---

* Geleneksel bir Japon ısıtma aleti. Yanan kömürü muhafaza etmek için tasarlanmış, ısıya dayanıklı malzemeden yapılan bir maltız gibi düşünülebilir. *–ybn*

İLK HATIRAT

Utanç dolu bir hayat yaşadım.

İnsan yaşamı denen mefhum hakkında hiçbir fikrim yok. Tohoku'nun bir taşrasında doğduğumdan, bir treni ilk görüşüm yaşımı iyice aldıktan sonra olmuştu. Tren istasyonundaki köprülerin, tren yollarından gitmek istediğiniz platforma geçmenizi sağladığını bilmeden tren istasyonu alanına yapılmış, gönlünüzce eğlenebileceğiniz ve Batı tarzında olsun diye inşa edilmiş yerler olduğunu sanırdım. Hatta uzunca bir süre böyle sanmaya devam ettim. Köprüden inip çıkmak benim için âdeta saf bir oyundu ve bunun, demiryolunun hizmetleri arasında en zevklisi olduğunu düşünsem de sonradan, aslında yolcuların demiryollarında karşıya gidip gelmeleri için yapılan merdivenlerden ibaret olduğunu anladım ve tadı kaçtı.

Ayrıca çocukken resimli kitapta metro denen şeyi görüp bunun faydalı olduğu için icat edilmesinden ziyade yerin üstünde arabaya binmektense yer altında binmenin daha havalı ve eğlenceli bir oyun olacağı için yapıldıklarını düşünürdüm.

Çocukluğumdan beri zayıf bir yapıya sahiptim ve yatak meskenim olmuştu. Orada uzandığımı hatırlıyorum; çarşaf-

lara, yastık yüzüne, yorgan kılıfına ve diğer şeylere bakar ve sıkıcı tasarımlarını düşünürdüm. Bunların ilginç bir şekilde günlük hayatta kullanışlı olduğunu on iki yaşıma yaklaştığımda anladım ve insanların bu kadar hesaplı yaşaması beni hayal kırıklığına uğratmış ve üzmüştü.

Ve aç karın diye bir şey bilmezdim ben. Hayır, bu durum benim hayatımızı idame ettirecek şeylere ulaşma konusunda sıkıntı yaşamayan bir ailede büyüdüğüm anlamına gelmiyor. Ben "aç karın" denen hissin nasıl bir şey olduğunu hiç anlayamadım. Garip gelecek ama acıktığımda bile bunun farkına varmazdım. İlkokulda, ortaokulda dersten sonra eve döndüğümde etraftaki insanlar, "Karnın aç mı? Okuldan dönerken insan çok acıkır, biliriz. Şekerli kırmızı barbunya ister misin? Castella da var, ekmek de var," gibi şeyler söyleyip durdukları için ben de doğal olarak bu şımartılma karşısında karnımın aç olduğunu söyleyip kırmızı barbunyalardan on tane ağzıma tıkardım ama aç karnın nasıl bir his olduğunu zerre kadar bilmiyorum.

Tabii ki yemek yerim –hem de çok– ancak aç olduğum için yemek yediğime dair bir anım yok. Sıradışı yemekleri, zor beğenilen şeyleri yerim. Dışarı çıktığımda, önüme ne konsa yerim, yiyeyim diye zorlandıklarımı da yerim. Bu yüzden çocukluk dönemimdeki bana göre en acı verici zaman, evdeki yemek vakti olurdu aslında.

Bizimki eski, kır evi tarzında bir evdi ve yemek zamanlarında tüm ev ahalisi –yaklaşık on kişi– karşılıklı iki sıra hâlinde dizilirdi, her birinin önünde küçük bir tepsi olurdu ve ben en küçük olduğum için doğal olarak o kasvetli odadaki yemek sırasının en sonunda otururdum. Sessizce yemek yiyen ailemin görüntüsü tüylerimi diken diken etmeye yeterdi. Daha beteri, kasabada yaşayan bir hane halkı olarak her gün aynı şeyi yaşıyorduk. Nadir ya da gösterişli şeyleri

ummak söz konusu bile olmadığı için yemek vakitleri benim için dehşet dolu olurdu. Ben o loş ışıklı odanın en arkadaki oturma yerinde soğuktan tir tir titrerken ağzıma küçük lokmalar atıp yutardım. İnsanların neden her gün oturup günde üç öğün yemek yemeye kendini mecbur hissettiklerini merak ederdim. Herkes yemek yerken o kadar ciddi ifadeler takınırdı ki belki de tüm bunlar bir tür ritüeldir diye düşünmeye başladım. Belki de, diye düşündüm, bu da bir tür dua etme biçimiydi; bu kasvetli yemek odasında, hazır ve nazır, gözler yere dönük, günde üç kez, her gün, her zaman aynı saatte, tepsiler tam olarak sıralanmış, istesek de istemesek de yiyecekleri sessizce çiğnemek için toplanma eylemi. Belki de evi dolduran iç içe geçmiş ruhları yatıştırmak için bir ritüeldi.

Yemek yemezsek ölürüz düşüncesi benim kulağıma bir tehdit gibi gelmezdi. Yine de bu batıl inanç (şimdi bile onu bu şekliyle düşünmeden edemiyorum) bana hep tuhaf bir korku verirdi. İnsan yemek yemezse ölürdü, o yüzden de çalışırdı.

Yemek yemek *zorundalardı*. Hiçbir şey bana bundan daha akıl ermez, anlaşılmaz veya tehditkâr gelmemişti.

Diğer bir deyişle, insanların yaşayış şekillerini şimdi bile anlayamıyorum. Mutluluk fikrimin diğer herkesin mutluluk fikriyle tamamen çelişmesinden korkuyorum. Bu korku beni tüketiyor, bazen geceleri kıvranmama, acı içinde inlememe, deliliğin eşiğine gelmeme neden oluyor. Mutlu muyum? Aslında küçüklüğümden beri insanlar sürekli şanslı biri olduğumu söylüyor ama bana sorarsanız cehennemde gibi hissediyorum, bana şanslı olduğumu söyleyenlerse benimkiyle kıyaslanamayacak ve ölçülemeyecek kadar mutlu görünüyorlar.

O kadar sefildim ki bazen bir düzine lanete maruz kaldığımı düşünürdüm, bunlardan herhangi biri normal bir insanın hayatını ezip geçebilirdi.

Kısacası, bir şey anlayamıyorum. Diğer insanların acısının doğasını, seviyesini, hiçbir şeyi anlayamıyorum. Belki de onların "pratik" ıstırabı, o yemek yemekle dindirilen türden ıstırap, aslında ıstırabın en aşırı biçimidir; belki de cehennemin en derin katlarındaki işkenceler gibi o kadar korkunç bir ıstıraptır ki benim "bir düzine lanetim" onun yanında önemsiz kalır. Bilmiyorum.

Yine de, durum buysa, buna nasıl tahammül ediyorlar? Her günü pes etmeden, umutsuzluğa kapılmadan, intihar etmeden, hatta siyaset tartışmaya devam ederek nasıl atlatıyorlar? Bu kadar katı egoist olabilirler mi? İşlerin böyle olması gerektiğinden o kadar eminler ki kendilerinden bir kez bile şüphe duymuyorlar mı? Eğer öyleyse, sanırım katlanmak daha kolay olabilir. Merak ediyorum, insanların böyle olup olmadığını ve onları mutlu eden şeyin bu olup olmadığını merak ediyorum. Bilmiyorum işte... Acaba geceleri rahat uyuyorlar mı, sabah dinç uyanıyorlar mı? Nasıl rüyalar görüyorlar? Yolda yürürken ne düşünüyorlar? Para mı? Eminim tek mesele bu değildir. İnsanlar yemek için yaşıyor sözünü duymuş olsam da para için yaşadıklarına dair bir şey duyduğumu hatırlamıyorum. Hayır. Fakat özellikle söyleyecek olursam... Hayır, bunu da anlayamıyorum. Düşündükçe daha da anlayamaz hâle geliyorum ve kendimi, yalnızca benim tamamen farklı olduğum şeklindeki korkunç, rahatsız edici düşüncenin saldırısına uğramış buluyorum. İnsanlarla genelde konuşamam bile. Neyi nasıl söylemem gerektiğini de hiç bilmiyorum.

İşte bu noktada aklıma soytarılık geldi.

Bu, benim insanlara son yakınlaşma çabamdı. İnsanların beni dibine kadar dehşete düşürmesine rağmen onlardan ne yaparsam yapayım kopamıyor gibiydim. Böylelikle, "soytarımla" birlikte insanlarla bir noktada bağ kurmayı başardım.

Görünürde her zaman gülümsüyor olsam da içeride çaresiz bir mücadeleyle debeleniyordum, bir ipte yürüyordum, ter içindeydim, onları eğlendirdikçe felaket ihtimali her an yaklaşıyordu.

Çocukluğumdan beri, kendi ailem arasında bile, başkalarının ıstırabına veya hayatlarını sürdürürken akıllarından neler geçtiğine dair hiçbir fikrim yoktu. Dehşete kapılmış hâlde ve insan etkileşiminin amansız beceriksizliğine dayanamayarak, farkında olmadan başarılı bir soytarıya dönüştüğümü fark ettim. Ben, daha farkına varmadan, tek bir doğru söz konuşmayan bir çocuk olmuştum.

O dönem ailemle birlikte çekildiğimiz fotoğrafa baktığımda herkesin ciddi göründüğünü, yalnızca benim sırıttığımı görüyorum. Bu da benim çocuksu, zavallı soytarılığımın bir örneğiydi.

Dahası, ailem tarafından azarlandığımda asla karşılık vermezdim, bir kez bile. En küçük azarlama bana kulakları sağır eden bir gökgürültüsü gibi gelirdi ve beni o kadar büyük bir güçle yere sererdi ki çıldıracak gibi olurdum. Bu tür azarlamalar, karşılık vermek şöyle dursun, nesilden nesle ve sonsuz çağlar boyunca yankılanan derin bir "gerçeğin" beyanı gibiydi. Bu "gerçeği" ihtiva edecek gücüm olmadığı için o yaştayken bile insanlar arasında yaşayamayacağımdan şüphelenmeye başlamıştım. Ne başkalarıyla tartışabilir ne de kendimi savunabilirdim. Biri beni eleştirirse, ilk düşüncem karşımdakinin tamamen ve bütünüyle haklı olması gerektiğiydi, çok büyük bir hata yapmış olmalıydım, her şey bu kadar basitti işte. Bu tür saldırılara uysal bir sessizlik içinde katlanırdım ama içten içe ıstırap içinde kıvranır, dehşetten delirirdim neredeyse.

Elbette, kimse eleştirilmekten ve kendisine bağırılmasından hoşlanmaz ama benim durumumda, o kızgın yüzlerde

korkunç bir hayvani doğa vardı sanki – herhangi bir aslan, timsah veya ejderhadan çok daha korkutucu ve ürkünç. Genelde bu hissimi saklamaya çalışsam da bazı durumlarda ineğin çayırda sakince kestirdiği anda birden kuyruğunun tek hareketiyle atsineğini öldürmesi gibi beklenmedik şekilde insanın korkunç suretini, öfkesini açığa vuruşunu görüp saçlarım diken diken olacak kadar korkuya kapılırdım. Bu özelliğin de insanların gerekli özelliklerinden biri olabileceğini düşünür ve genelde umutsuzluğa kapılırdım.

İnsanlara karşı her zaman korku dolu bir ürperme hissettiğim ve insan gibi konuşma, insan gibi davranma yeteneğime hiçbir şekilde güvenmediğim için tüm korku ve endişelerimi toplayıp göğsümün derinliklerinde bir kutuya sakladım. Melankolimi ve öfkemi gizlemek için büyük çaba sarf ettim ve bunun yerine kendimi masum bir neşe havası geliştirmeye adadım. Böylece yavaş yavaş eksantrik bir soytarıya dönüştüm.

İnsanları güldürdüğü sürece ne olduğu fark etmeksizin her şeyi yapabilirdim. Onları güldürebilirsem, onların "hayatlarına" gerçekten uymamamı önemsemezler diye düşündüm. Her şeyden önce, dışarı çıkmaktan kaçınmam gerekiyordu. O insanların gözüne batmaktan kaçınmalıydım. Ben bir hiçim, rüzgârım, gökyüzüyüm. Ailemi soytarılıkla eğlendirmek için uğraşırken düşüncelerim bunlardı. Kendi ailemden çok daha anlaşılmaz ve korkunç göründükleri için uşaklar ve hizmetçiler için bile soytarıyı oynadım çaresizce.

Yazları yukatamın* altına kırmızı yün süveter giyip koridorlarda dolaşarak ailemi güldürürdüm. Nadiren gülen en büyük abim bile beni görünce tatlılığıma dayanamayıp kahkaha içinde, "Yo-çan, bu hiç yakışmamış," derdi. Ben yazın ortasında o yün giysiyi giyip yürüyecek kadar sıcağı soğu-

* Yazlık bir kimono türü. –*yhn*

ğu bilmeyen biri değilim. Kızkardeşimin yünlü taytını alıp kollarımı içine geçirirdim ve bir kazak giyiyormuşum gibi görünmesi için uçlarından kollarımı dışarı çıkarırdım.

Babam, sık sık işi olduğu için Tokyo'nun Ueno bölgesindeki Sakuragi'deki tatil evimize gider ve yılın yarısından çoğunu o evde geçirirdi. Geri dönerken ailemdekiler ve akrabalarıma kadar herkese, birçok hediye almak babamın hobisi gibiydi.

Babam Tokyo'ya gitmeden önceki her gece çocukları oturma odasına toplar, dönerken ondan almasını istediğimiz bir şey olup olmadığını gülümseyerek sorar ve cevapları küçük defterine yazardı. Bizimle böyle samimi ve arkadaşça olduğu enderdi.

"Peki ya sen, Yozo?" diye sorardı. Ben de ne diyeceğimi bilemezdim.

Ne istediğim sorulduğu anda hiçbir şey istemez olurdum.

Ne olursa fark etmez, nasıl olsa beni mutlu edecek bir şey yok düşüncesi hâsıl olurdu. Aynı zamanda, bir şeyi ne kadar az istesem de bana sunulan hiçbir şeye hayır diyemezdim. Sevmesem bile hiçbir şeyi reddedemezdim. Gerçekten istediğim bir şey teklif edilseydi, ona ancak çekine çekine el uzatabilirdim – tıpkı bir hırsızın yakalanmaktan korkması gibi, ağzımda acı bir tat ve tarifsiz bir korkuyla. İki şey arasında seçim yapacak gücüm bile yoktu. Bu, sonraki yıllarda hayatımı "utanç dolu" diye nitelendirmemin en büyük sebeplerinden bir tanesi olmuştur diyebilirim.

Ben bir şey söylemeden huzursuzca beklerken babamın yüz ifadesi de aksileşirdi.

"Kitap istersin galiba? Asakusa'nın çarşısında yeni yıl için New York'taki aslan dansındaki maskelerden satıyorlar, çocuklara olacak büyüklükte. İstemez misin ondan?"

İstemez misin ondan dendiğinde her şey bitiyor. Aptal-

ca bir cevap bile veremiyorum. Soytarım beni tamamen yarı yolda bırakıyor.

"Kitap istersin, değil mi?" dedi büyük abim ciddi bir ifadeyle.

"Anladım." Babam bozulmuş hâlde not defterine bile yazmadan defteri pat diye kapattı.

Ne çuvallama ama. Babamı kızdırdım, intikamı korkunç olacak, hemen bir şeyler yapmalıyım, çok geç olmadan bunu telafi etmeliyim! O gece yatakta titreyerek yatarken aklımdan bunlar geçiyordu. Ardından kalkıp oturma odasına gittim, babamın defterinin masadan alıp sayfaları karıştırmaya başladım. Hediyelerin yazdığı sayfayı bulduğumda kalemin ucunu yalayıp oraya "ASLAN MASKESİ" yazıp uyudum. O aslan maskesini hiç mi hiç istemiyordum. Onun yerine kitap çok daha iyi olurdu. Fakat babamın bana maskeyi almak istediğini fark edip onun bu niyetine karşılık olarak gönlünü almak için gecenin o saatinde böyle bir maceraya çıkmıştım gizlice.

Böylelikle alelacele bulduğum bu yöntem, düşündüğüm üzere büyük bir başarıyla sonuçlanmıştı. Bir süre sonra babam Tokyo'dan geldiğinde anneme yüksek sesle seslenişini çocuk odasından duydum.

"Çarşıdaki oyuncakçıda defterimi açtığımda 'aslan maskesi' yazdığını gördüm. Benim yazım değildi. Ne oluyor diye düşündüğümde anladım. Bu, Yozo'nun yaramazlığıydı! Ben ona sorduğumda hiçbir şey söylememişti ama herhalde dayanamamış ki sonradan aslan maskesi istemiş. Değişik bir çocuk. İstemiyormuş gibi yapıp yazıyor. O kadar istiyorsan söylemen yeterli. Oyuncakçının ortasında güldürdü beni. Yozo'yu buraya çağırır mısın hemen?"

Başka bir zaman, tüm erkek ve kadın hizmetçileri Batı tarzı odamızda topladım. Hizmetçilerden birini piyanonun

başına oturttum. (Taşrada yaşasak da evimizde saygın bir ailenin sahip olduğu birçok şey bulunurdu.) Çalan o tuhaf müziğe eşlik ederek Kızılderili dansına başladım ve herkesi güldürdüm. Ortanca abim fotoğraf makinesiyle dansımı çekti. Sonradan o fotoğrafa baktığımda giysimden –üzerime sardığım bezlerden ibaretti– pipimin çıktığını görmüştüm. Bu da evde alay konusu olmuştu. Bana göre bu da başarılarımdan biri sayılabilirdi.

Her ay genç erkek dergilerinin yeni sayılarından on adetten fazla alırdım ve Tokyo'dan sipariş ettiğim kitapları da büyük bir dikkatle okurdum. "Falanca Profesör"ün, "Filanca Doktor"un büyük hayranı olmuştum. Ayrıca hayalet hikâyelerini, mühim yazarların öykülerini, Edo'nun ürkütücü hikâyelerini de bildiğim için malzeme konusunda hiçbir zaman sıkıntım olmadı. Komik şeyleri ciddi bir ifadeyle anlatarak evdekileri güldürmem işten bile değildi.

Ama işte ah, okul!

Okulda saygı duyulmak üzereydim. Saygı duyulma düşüncesi beni fazlasıyla korkuturdu. Bana göre "saygı görmek", her şeyi bilen ve her şeye gücü yeten biri beni görene, yüzümü bir avuç toz hâline getirip beni ölümden beter bir utanca mahkûm edene kadar herkesi mükemmele yakın bir hileyle kandırmak anlamına geliyordu. Benim "saygı" tanımım buydu. İnsanları aldatmayı ve onların "saygısını" kazanmayı başarsam bile sonunda birileri farkına varırdı ve diğer insanlar da çok geçmeden gerçeği öğrenirdi. Kandırıldıklarını anladıklarında öfkeleri ve intikamları ne kadar korkunç olurdu! Bunun düşüncesi bile tüylerimin diken diken olmasına neden oluyordu.

Zengin bir ailede doğmuş olmamdan ziyade, "parlak" bir çocuk olmam sebebiyle saygı duyulma tehlikesiyle karşı karşıyaydım. Zayıf bünyeli bir çocuktum, bu yüzden her

seferinde bir veya iki ay okula gitmemem alışılmadık bir şey değildi, yatağıma hapsolmuştum. Bir keresinde neredeyse bir yıl dersleri kaçırdım. Yine de, yıl sona erdiğinde okula bir rikşayla gider ve hastalıktan zayıf düşmüş hâlde sınıfımın hepsinden yüksek puan aldığım sınavlarıma girerdim. Hasta olmadığım zamanlarda bile hiç çalışmadım ve tüm zamanımı sınıfta karikatür çizerek geçirdim. Onları teneffüste sınıf arkadaşlarıma gösterip anlatır ve herkesi kahkahalara boğardım. Kompozisyon yazmamız gerektiğinde, öğretmenler bana öyle yazmamamı söylediğinde dahi hep komik öyküler yazardım. Çünkü gizlice komik şeyler yazmamı beklediklerini biliyordum. Bir gün, annemle birlikte Tokyo'ya giden bir trene nasıl bindiğimi ve koridordaki tükürük hokkasını bir lazımlık sanıp yanlışlıkla içine nasıl işediğimi anlatan trajik bir öykü yazdım. (En başından beri bunun bir tükürük hokkası olduğunu biliyordum. Bunu sadece "çocuksu masumiyetimi" göstermek için yaptım.) Öğretmeni güldüreceğinden emindim, o çıkar çıkmaz gizlice sınıftan çıktım ve araya mesafe koyarak koridorda yürürken onu takip ettim. Sınıftan çıktıktan sonra sınıf arkadaşlarımın yazdıklarının arasından benim kompozisyonumu çıkardı, yürürken okumaya ve kıkırdamaya başladı. Öğretmenler odasına girdi ve kuşkusuz hikâyenin sonuna geldiğinde, gözlerinden yaşlar süzülürken bir kahkaha patlattı. Hikâyeyi diğer öğretmenlere aktardığını gördüm. Sonuçtan daha memnun olamazdım.

Bir yaramaz.

Yaramaz görünmeyi başarmıştım. Saygı duyulma durumundan kurtulmuştum. Karne verildiğinde, "davranış" dışındaki tüm notlarım ondu. Davranıştan da altı ya da yedi alırdım. Bu da aile içinde bir espri konusu oluyordu.

Fakat benim kişiliğim, o yaramaz çocuğun tam bir antiteziydi.

O genç yaşımda, hizmetçilerden ve uşaklardan hüzünlü şeyler dinleyip bozulmuştum bile. Bir çocuğa böyle şeyler yapmanın, insanların işlediği suçlar arasında en alçakça olanlarından biri olduğunu düşünüyorum. Fakat ben gizlendim. Bazen bunda insana özgü "özel niteliklerden" birini daha keşfettiğimi düşünerek zayıf bir şekilde güldüm bile. Şayet bende gerçekleri söyleme huyu olsaydı anneme ve babama gidip utanç duymadan onlara bu suçları anlatır ve yardımlarını isterdim. Ancak ben annemi de babamı da hiç anlayamazdım. İnsanlardan yardım istemek mi? Gülünç bir fikirdi bu. Babama, anneme, bir polise, hatta hükümete başvurmuş olsam bile kendi bildiğini okumakta mahir bu insanlar sadece bir hikâye uydurup meselenin üstünü kapatmaz mıydı?

Hiçbir zaman adil yargılanmayacağımın çok iyi farkındaydım. Sonuç olarak, başkalarına yardım için başvurmanın bir faydası yoktu. Yapabileceğim tek şey, diye düşündüm, susmak, tahammül etmek ve soytarılığıma devam etmek.

Ne dedin? İnsanlara inancım kalmamış mı? Ne zaman mı Hıristiyan oldum? Tüm insanların günahkâr olduğuna inanmaya ne zaman mı başladım?

Belki birileri beni böyle şeyler diyerek küçümser. Ama neden insanlara dair inancı yitirmek sizi doğrudan dine giden yola yönlendirsin ki? Benimle alay edenler bile, çevrelerindeki kimseye güvenmemelerine ve onlar tarafından güvenilmemelerine rağmen akıllarına Yehova'yı ya da herhangi bir ilahı hiç getirmeden hayatlarını mutlu mesut yaşamıyorlar mı? Çocukluk dönemimde babamın desteklediği partinin önde gelenlerinden biri, şehrimize konuşma yapmaya geldi. Hizmetçiler tarafından konuşma alanına götürüldüm. Alan tıka basa doluydu. Şehirde özellikle babamla arası iyi olanları gördüm. Hepsi alkış tutuyordu.

Konuşma bittiğinde insanlar gecede bir bir kayboldu.

Karların arasında evlerine dönerken bazıları konuşma hakkında kötü sözler söylüyordu. İçlerinde babamla arası iyi olanlar da vardı. Babamın açılışta söylediği sözleri beğenmemişlerdi ve konuşmadan bir şey anlamadıklarını dile getiriyorlardı. Babamın "yoldaş"ları bunları kızgın seslerle söylüyordu.

Daha sonra bu insanlar evimizde misafirimiz olup babama güler bir yüzle konuşmanın ne kadar iyi geçtiğini söylediler. Hizmetçiler bile bu konuda suçluydu. Annem onlara konuşmayı sorduğunda çok iyi olduğunu söylemişlerdi. Halbuki dönüş yolunda hizmetçiler, konuşmanın hiç de iyi olmadığı hakkında söylenip duruyordu.

Fakat bu küçücük bir örnek. İnsan hayatı karşılıklı olarak kandırılıp hiçbir şeyin farkına varmadan birbirlerini incittiği ve bu tuhaflığın bariz bir şekilde ortada olduğu örneklerle dolu. Ancak benim karşılıklı kandırılmaya bir ilgim yok. Ben soytarımla birlikte sabahtan akşama kadar insanlara rol yapıyorum. Benim kitaplarda yer alan davranış kalıpları ve etik anlayışlarla pek bir alakam yok. Ben rol yaparken neşeli bir şekilde yaşamaya devam ediyorum. Yoksa yaşama özgüvenine sahip insanları anlamam mümkün değil. İnsanlar bu acı gerçeği bana hemen söylemedi. En azından bunu biliyor olsaydım insanlardan bu kadar korkmaz ve umutsuzca bu oyunları oynamazdım. İnsan hayatına karşı çıkarak her gece bu cehennem azabı misali hissi çekmezdim, değil mi? Yani benim hizmetçilerin üzerimde işlediği o iğrenç suçu söylememe sebebim, insanlara güvensizliğimden değildi. Tabii ki Hıristiyanlık sebebiyle de değildi. Bunun nedeni, insanların bana, Yozo olarak bilinen bu "ben"e karşı sert bir güven duvarı örmüş olmalarıydı. Annem ve babam bile bazen akıl almaz olduğunu düşündüğüm şeyler yaptılar.

Bu yüzden, kimseye sezdirmediğim yalnızlığımın, baş-

kalarına başvuramamamın kokusunu kadınların alabildiğini düşünüyorum. Daha sonraki yıllarda zaman zaman benden faydalanmalarına neden olan etkenlerden biri de bu sanırım.

Yani ben, kadınlar için aşk denen şeyin sırlarını tutabilecek bir erkektim.

İKİNCİ HATIRAT

Kıyıda yirmi, belki de daha fazla siyah kabuklu kiraz ağacı sıralanmıştı, suya o kadar yakınlardı ki dalgalar köklerine çarpıyordu âdeta. Yeni okul yılının başında çiçekleri açtı – denizin mavisine karşı göz kamaştırıcı bir pembe ve yapış yapış, yeni filizlenmiş yaprakların pas kahverengisi. Sayısız çiçek, deniz yüzeyinin üzerinde kabaran bir goblen oluşturacak biçimde bir kar fırtınası hâlinde dağıldı, her dalgayla birlikte tekrar kıyıya çarpmak üzere uzaklaştı. Çalışmalarımı ihmal etmeme rağmen, bir şekilde Japonya'nın kuzeydoğusundaki bir ortaokula kabul edilmeyi başardım ve bu taç yapraklarla kaplı sahil, arazisinin bir parçasıydı. Bu çiçeklerin figürü okul keplerimizin rozetlerinde ve hatta üniformalarımızın her bir düğmesinde işliydi.

Babamın benim için bu denize nazır ve kiraz çiçeği ağaçlı okulu seçmesinin sebeplerinden biri de ortaokulun hemen yanında uzaktan akrabamızın evi olmasıydı. Ben o aileye emanet edilmiştim. Okul oldukça yakın olduğu için sabah toplanma zili çaldığında okula koşmaya başlardım. Pek tembel bir öğrenciydim. Yine de soytarımı kullanarak günden güne sınıfta ün kazanmaya başlamıştım.

İlk kez "yabancı bir toprakta" yaşıyordum ve yabancı bir

yerde yaşamanın memlekette yaşamaktan çok daha kolay olduğuna karar verdim. Bunun sebebi, soytarılığımın artık ikinci kişiliğim hâline gelmesi ve insanları kandırmak için fazla çaba gerektirmememem olabilir. Ama bence bu daha çok birinin ailesine değil, tamamen ona yabancı kişilere karşı rol yapması ve memlekette değil, yabancı bir yerde rol yapmasıyla alakalı.

Şüphesiz en yetenekli oyuncular bile, hatta Tanrı'nın oğlu İsa Mesih bile bu farka karşı duyarlıydı. Oyuncunun en zor sahnesinin memleketi olduğunu söylemiyorlar mı? Annebaba, kardeşler, eş ve çocuklarla dolu bir oda karşısında en ünlü aktör bile tereddüt etmez mi? Yine de başardım. Dahası, performanslarım hatırı sayılır bir başarıyla sonuçlandı. Böyle bir düzenbaz, başka bir şehre geldiğinde yine rol yapma fırsatını kaçırmazdı sonuçta.

İnsanlara karşı duyduğum korku en ufak bir şekilde azalmamıştı –hatta artmış bile olabilirdi– ve korku hâlâ göğsümün derinliklerinde kıvranıyor olsa da performansımda o kadar ustalaşmıştım ki sınıf arkadaşlarımı her daim güldürüyordum. Ben olmasaydım sınıfın ne kadar iyi olacağını söyleyerek sık sık şikâyet eden sınıf öğretmenim bile sırıtışlarını elinin arkasına saklamak zorunda kalıyordu. Barbar gibi bağıran ve gökgürültüsü gibi sesi olan milli güvenlik öğretmenini bile büyük bir kolaylıkla kahkahalara boğabilirdim.

Nihayet gerçek doğamı tamamen gizlemeyi başardığımı düşünmeye başladığımda –tıpkı bir rahatlama nefesi alır gibi– büyük bir şaşkınlıkla arkamdan bıçaklandım. Bıçaklayan kişi tahmin edebileceğiniz gibi, sınıftaki en cılız çocuktu. Solgun, şişkin bir yüzü vardı ve babasından ya da bir abisinden ona kalmış gibi duran bol, elden düşme bir giyisi giyiyordu. Giysinin absürt uzun kolları onu eski bir parşömen resmindeki Prens Şotoku'ya benzetmişti. Tüm derslerinden

korkunç notlar alıyor, beden eğitimi ya da milli güvenlik dersi sırasında her zaman kenarda oturuyordu, doğal olarak onun biraz alık olduğunu düşünüyorduk. Onun yanındayken dahi tetikte olmam gerektiği hiç aklıma gelmedi.

O gün beden eğitimi dersinde –öğrencinin soyadını hatırlamıyorum ama adı sanıyorum Takeiçi'ydi– Takeiçi dersi izlerken biz demir çubuklarla antrenman yapıyorduk. Ben bilerek elimden geldiğince ciddi bir yüz ifadesi takınmıştım. Demir çubukla hedef alıp haykırarak fırladım ve uzun atlama yapar misali uçarak kum alanda pat diye kıçımın üstüne düştüm. Tamamen planlanmış bir başarısızlıktı. Sonunda herkes tıpkı istediğim gibi gülmeye başladı ve ben de mahcupça sırıtıp kalkarak altımdaki kumları temizledim. O sırada Takeiçi arkamdan gelerek mırıldanmaya başladı.

"Bilerek yaptın."

Şoke olmuştum. Bilerek başarısızlığa uğradığımı, tüm insanlar arasında Takeiçi'nin anlaması beklenmedikti. Dünyayı bir an için cehennem aleviyle sarıp sarmalanmış bir hâlde görmüş gibi hissederek, "Aaa!" deyip delirmiş gibi dehşet dolu hissimi bastırmaya çalıştım.

Sonraki günlerde de huzursuzluğum ve korkum devam etti.

Görünüşte, çevremdeki herkesi güldürerek bahtsız soytarıyı oynamaya devam ettim ama ne yaparsam yapayım Takeiçi'nin içimi gördüğünü ve her şeyin küle döndüğünü fark ettiğimde içim bunalıyordu. Beni, tanıdığımız herkese açık edeceğinden emindim, alnımdan yağlı bir ter damladı ve etrafıma baktım, gözlerim delinin boş bakışlarıyla çılgınca yuvarlandı. Bunu becerebilseydim, her ânımı Takeiçi'nin yanında geçirirdim – sırrımı ifşa etmediğinden emin olmak için günde yirmi dört saat onu izlerdim. Onu bunun bir oyun olmadığına, soytarılığımın gerçek olduğuna ikna etmek için

hiçbir şeyden çekinmezdim. Yapabilirsem onun en yakın arkadaşı olmak istedim. Bu başarısız olursa, ölsün diye dua etmekten başka seçeneğim olmayacağını düşündüm. Yine de, tüm bunların arasında, onu gerçekten öldürmeye çalışmak hiç aklıma gelmedi. Hayatım boyunca, birinin beni öldürebilmesini hatırlayabildiğimden daha çok defa diledim ama asla başka birini öldürmeyi düşünmedim. Bunu yapmanın, o korkunç insanlara bir nebze mutluluk verebileceğini düşündüm.

Takeiçi'yi işleme arayışımda, yüzüme sahte bir Hıristiyanın gülümsemesinden farklı olmayan "hayırsever" bir sırıtış yerleştirdim ve başım sola eğik vaziyette, ince omzunu nazikçe kavradım ve yatıştırıcı, tatlı bir sesle onu evime gelip oynamaya davet ettim. Takeiçi sadece boş bir sessizlikle yüzüme baktı. Ama sonra bir gün, sanırım yazın başlangıcına yakın, dersler biter bitmez ani bir sağanak yağmurla hava beyaza kesti, herkes çıkışın yakınında ne yapacağını merak ederek dolaşıyordu. Hemen yan binada oturuyordum, bu yüzden yağmur beni rahatsız etmedi ve tam kaçmak üzereyken, Takeiçi'nin ayakkabı dolabının yanında gölgelerde çaresiz bir şekilde durduğunu fark ettim. "Hadi, şemsiyemin altına birlikte girelim." Benden kurtulmaya çalışırken bile elini tuttum, onu yağmura doğru çekip evime doğru koştum. Halamdan ceketlerimizi kurutmasını istedikten sonra Takeiçi'yi ikinci kattaki odama götürmeyi başardım.

Evde ben hariç üç kişi daha vardı. Bunlar, ellilerindeki yengem, otuzlu yaşlarındaki, gözlüklü, uzun boylu ve hastalıklı görünüşlü büyük kızı (görünüşe göre bir kez evlenmiş ama eve dönmüştü. Diğerlerinin ona dediği gibi ben de ona abla diyordum) ve son olarak, kız kolejinden yeni mezun olan ve ablasının aksine kısa ve yuvarlak yüzlü olan "Setçan" adındaki küçük kızıydı. Giriş katında kırtasiye malzemeleri,

toplar, sopalar ve benzerleri satan küçük bir dükkân işletirlerdi ama paralarının çoğu halamın rahmetli kocasının onlara bıraktığı beş-altı şehir evinin kiralarından geliyordu.

"Kulağım ağrıyor," dedi Takeiçi odamın ortasında dikilirken. "Islanınca ağrımaya başladı."

Baktığımda iki kulağın da korkunç bir durumda olduğunu gördüm. İltihap çoktan dış kulağa kadar akmıştı.

"Çok kötü duruyor. Acıyor mu?" dedim abartılı bir şaşkınlıkla. "Yağmurun ortasına seni de öyle daldırdığım için kusura bakma," diyerek kadınların ağzından çıkacak sözler gibi "yumuşakça" özür diledim, sonra da aşağı inip alkolle pamuk aldık. Dizimi yastık misali kullanıp Takeiçi'yi yatırdım ve dikkatlice kulağını temizledim. Takeiçi de beklediğim gibi bunun bir rol olduğunu anlamamış hâlde dizimde yatarken, "Kadınlar kesin seviyordur seni," diyerek aptalca bir iltifatta bulundu. Fakat sonraları Takeiçi'nin bunu bilinçli bir şekilde söylemediğini ve belki de bir şeytanın kehaneti gibi bir şey olduğunu anlayacaktım.

Sevilmek, âşık olmak... bu sözcükler hem kaba hem de saçmaydı ve gerçekten sizi tatmin etse de, oldukça ciddi bir şekilde söylenmiş olsa da bir kısmını bile duyduğumda melankoli tapınağımın çökmesine ve dümdüz olmasına neden oluyor. Yine de tuhaf şey. Kızların sana âşık olmasının ne kadar zor olduğu gibi çiğ fikirlerden uzaklaşıp edebi terimlerle söylemek gerekirse, sevilmenin kaygısını düşünürsek, o zaman o iç karartıcı tapınak duvarları bozulmadan kalıyordu.

Bana sevilecek biri olduğum hakkında aptalca sözler söylediği sırada ben yalnızca kızarmış yüzümle gülümseyip hiçbir cevap verememiş ve kulaklarını temizlemiştim.

Yine de, aslında, söylediği sözde bir şeyler olabileceğine dair –zayıf da olsa– bir sezgim vardı. Beni yanlış anlamayın lütfen. "Kızlar kesin seviyordur seni," gibi çiğ ifadelerin

tipik olarak uyandırdığı o saçma, kendini beğenmiş, burnu havadalık hissiyle "söylediği şey doğru olabilir" gibi bir duyguyla yazmıyorum. *Rakugo* hikâyelerinde görünen ahlaksız genç adamlardan biri için bile fazla olurdu bu. Elbette bu tarz saçma, yapmacık bir bağlamda "bu sözde bir gerçeklik payı olabilir" diye düşünmedim.

Benim için kadınlar, erkeklerden yüz kat daha anlaması zor insanlar. Ailemde kadın nüfusu daha çok. Akrabalarım arasında kadınlar çoğunlukta ve hizmetkârlardan "sınırlarımı ihlal edenlerin" arasında kadınlar da var. Çocukluğumdan beri kızlarla oynayarak büyüdüğümü söylemenin abartılı olacağını düşünmüyorum. Buna rağmen, kadınlarlayken ince bir buzun üstünde yürür gibi hissediyorum. Bana neredeyse tamamen anlaşılmaz görünmüşlerdir. Karanlıkta yürür gibiydim, zaman zaman kazara kaplanın kuyruğuna bastım ve bunun sonucunda korkunç bir yaralanma yaşadım. Erkeklerden yediğim dayakların aksine bu yaralar görünmüyordu. Bir tür iç kanama gibi, içeriden ve akla gelebilecek en tatsız şekilde zarar verdiler bana. Bu tür yaralar uzun süre kaybolmadı ve iyileşmesi zordu.

Kadınlar beni fırlatıp bir kenara atmak için tutunuyorlardı bana. Başkaları etraftayken beni küçümsüyor ve bana zalimce davranıyorlar ama yalnız kaldığımız anda bana yapışıyorlardı. Kadınlar, ölüler gibi derin bir uykuya dalıyorlar. Bazen kadınların sadece uyumak için mi yaşadığını merak ediyorum. Gençken bile kadınlar hakkında birçok gözlem yapmıştım. Aynı türden olmalarına rağmen, kadınların erkeklerden tamamen farklı olduğunu düşünmeden edemedim ve garip bir şekilde bu esrarengiz, değişken yaratıklar bana ilgi gösterdi. Benim durumumda "bana âşık olduklarını" veya "beni sevdiklerini" söylemek doğru olmaz. "Beni umursadılar" demek daha doğru olur sanırım.

Kadınlar, erkeklere göre soytarım konusunda çok daha rahat görünüyorlardı. Soytarım ortaya çıktığında erkekler her zaman kıkır kıkır gülmüyordu. Ayrıca ben de erkeklere karşı gergin olup soytarımla başarısız olduğum durumların olduğunu da biliyordum. Bu yüzden ölçülü bir noktada rolü kesmeyi planlasam da kadınlar ölçülü noktayı bilmeden her zaman ama her zaman benim soytarımı istedi ve bu sonsuz talebi karşılamaya çalışırken bitkin düştüğüm çok zaman oldu. Kadınlar gerçekten çok gülüyorlar. Kadınlar tıka basa zevk almak konusunda erkeklerden çok daha iyiler.

Ortaokul döneminde bana bakan evdeki büyük kız da küçük kız da boş vakitlerinde ikinci kattaki odama geldiğinde her seferinde yerimden sıçrar ve korkardım.

"Ders mi çalışıyorsun?" diye sorardı çekingen bir ses.

"Hayır," diye gülümseyerek kitabı kapatırdım. "Bugün okulda, coğrafya öğretmeni Konbo..." diye başlayarak yine komik bir hikâye anlatmaya koyulurdum.

"Yo-çan, şu gözlükleri taksana," dedi Setçan bir gece, ablasıyla odama gelip üst üste performans sergilememi istedikten sonra.

"Neden ki?"

"Boşver nedenini, tak işte. Al ablamın gözlüklerini."

Her zaman böyle kaba tavırla emreder gibi konuşurlardı. Soytarım ona söylenildiği gibi ablanın gözlüğünü taktı. Taktığım anda ikisi kahkahaya boğuldu.

"Tam oldu. Lloyd gibi oldu resmen!"

O dönemde Harold Lloyd adında Japonya'da da komedi filmleriyle meşhur yabancı bir oyuncu vardı.

Ben de ayağa kalkıp bir elimi kaldırdım ve, "Hanımlar, beyler... Şimdi siz Japon hayranlara..." diyerek selam verdim. Kızlar bana güldü. Bundan sonra o oyuncunun filmi bizim

orada ne zaman gösterilse gittim ve filmi izlerken onun laflarına ve hareketlerine çalıştım.

Başka bir zaman, bir sonbahar gecesinde ben yatağımda uzanıp kitap okurken abla, bir kuş gibi hızlıca odama geldi ve aniden yatağıma kendini atıp ağlayarak konuşmaya başladı.

"Ah, Yo-çan, bana yardım et lütfen. Lütfen. Bu evden beraber kaçalım. Yardım et bana. Yardım et."

Bu şekilde ağlaya zırlaya konuştu. Bir kadını ilk kez bu hâlde görmüş değildim, o yüzden sözlerindeki şiddet beni aşırı şaşırtmadı. Hatta gayet sakince yataktan uzaklaşıp masadaki cennethurmasını aldım ve ona uzattım. Abla cennethurmasını titreyerek yemeye başladı.

"İlginç bir kitap yok mu sende? Bir tanesini versene," dedi.

Soseki'nin *Ben Bir Kediyim* adındaki kitabını kitaplıktan seçip aldım.

"Cennethurması için teşekkür ederim," dedi ve utangaç bir tebessümle odamdan çıktı. Aklımı karıştıran tek kadın, abla değildi. Tüm kadınlar aklımı karıştırıyordu. Hayatlarını sürdürürlerken akıllarından neler geçtiğini anlamaya çalışmak, bir solucanın düşüncelerini okumaya çalışmaktan daha karmaşık, daha zahmetli ve daha rahatsız ediciydi. Tek bildiğim, çok genç yaştan beri deneyimin bana öğrettiği gibi, bir kadın aniden böyle ağlamaya başladığında, yapılacak en iyi şey ona tatlı bir şey vermekti. Yedikten sonra kendilerini daha iyi hissetmeye başlıyorlardı.

Ayrıca Setçan arkadaşlarını bile odama getiriyordu, onları güldürüp eğlendiriyordum ve onlar döndüklerinde Setçan arkalarından kötü şeyler söylüyordu. O kişinin kötü biri olduğunu ve dikkatli olmam gerektiğini söylüyordu. O hâlde neden onları odama getiriyordu ki? Ama Setçan sayesinde odama gelen misafirlerin neredeyse tamamı kadındı.

Fakat Takeiçi'nin bahsettiği "sevilmek" durumunun gerçekleştiği bir deneyim henüz olmamıştı. Yani ben Japonya'nın Tohoku bölgesinin Harold Lloyd'undan öteye geçmiyordum. Takeiçi'nin aptalca iltifatının canlı bir şekilde hayata geçmesi ve kendisini uğursuz, rahatsız edici bir kehanet olarak göstermesi birkaç yıl sonra olacaktı.

Takeiçi bana bir kez daha çok önemli bir hediye vermişti.

"Bak! Öcü resmi."

Takeiçi yine ikinci kattaki odama geldiğinde renkli resmi gururla bana gösterip bu şekilde açıklamıştı.

Nedir bu, diye düşündüm. Yıllar sonra, daha sonra tökezlediğim yolun tam da bu anda belirlendiğine kani oldum. Resmi tanıdım. Van Gogh'un ünlü otoportresiydi sadece.

O zamanlar Fransız empresyonistler çok meşhurdu ve sanata giriş dersleri tipik olarak bu tür resimlerle yola başladığından, benimki gibi küçük kasabalardaki ortaokul çocukları bile Van Gogh, Cezanne, Renoir ve diğerlerinin eserlerini tanıyabilirdi. Ben ise halihazırda birçok Van Gogh baskısı görmüş ve onun eşsiz dokunuşuyla parlak, canlı renklerinden etkilenmiştim, ne var ki bunları canavar resimleri olarak düşünmek bir kez bile aklıma gelmemişti.

"Peki ya bu nasıl? Öcü gibi mi bu da?" Modigliani'nin resimlerini kitaplıktan çıkarıp kavruk bakır renginde çıplak bir kadının resmini gösterdim Takeiçi'ye.

"Harika!" Takeiçi'nin resmen gözbebekleri büyüdü. "Cehennemden bir at gibi."

"Öcü gibi diyorsun yani."

"Ben de böyle bir öcü resmi çizmek istiyorum."

Beklentilerin aksine, tıpkı ürkek ve kolayca korkan insanlar nasıl şiddetli bir fırtınanın daha da güçlenmesini daha çok arzularsa, insanlardan tam bir korku içinde yaşayanlar, her zamankinden daha korkutucu ve korkunç canavarları

kendi gözleriyle açıkça görmek için psikolojik bir ihtiyaç geliştirirler ama ne yazık ki insanlık denen canavar tarafından fazlaca yaralanan bu sanatçılar o kadar dehşete kapılmışlar ki sonunda görülere inanırlar ve canavarlar, doğanın öğle güneşinin acımasız parıltısı altında gözlerinin önünde canlı bir şekilde beliriverir.

Dahası, soytarı aldatmacalarına da girişmezler, olayları tam olarak gördükleri gibi tasvir etmeye çalışırlar, tıpkı Takeiçi'nin dediği gibi kararlılıkla "canavarlar" çizerler. İşte böyle, diye düşündüm, müstakbel yoldaşlarım, o kadar heyecanlandım ki yanaklarımdan sıcak yaşlar süzüldü.

"Ben de onlardan çizeceğim. Canavarlar çizeceğim. Cehennemin atlarını çizeceğim," dedim Takeiçi'ye, sesim anlaşılmaz bir şekilde hafif bir fısıltıya dönüşürken.

İlkokuldan beri resim çizmeyi de resimlere bakmayı da severdim. Fakat çizdiğim resimler yazılarım kadar popüler değildi. İnsan türünün diline hiç mi hiç inancım olmadığı için kompozisyon yazmak benim için soytarılığımın basit bir formuydu sadece. İlkokulda ve ortaokulda öğretmenlerimi gülmekten öldürmüştüler. Fakat benim için hiçbir anlamları yoktu. Sadece resimlerimde –karikatürler farklı bir konu– bir şeyleri kendi tarzımda ifade etmekte zorlandım; her ne kadar olgunlaşmamış olsa da. Ders kitaplarındaki çizimler sıkıcıydı ve öğretmenimiz de resimde o kadar da iyi değildi. Ben kendi kendime çeşitli stiller denemek durumunda kalıyordum. Ortaokula giderken yağlıboya araç gereçlerim vardı fakat empresyonistlerin dokunuşlarına benzer dokunuşlar yapmaya çalışsam da benim çizdiklerim desenli duvar kâğıtlarını pek geçmiyordu. Çaresizdim. Fakat Takeiçi'nin sözleriyle birlikte resim çizmeye bakış açımın büyük ölçüde yanlış olduğunu fark etmiştim. Saf ve cahil olduğumdan güzel bulduğum şeyleri alıp çizimlerimde o güzelliği kopya

etmeye çalışmıştım. Ancak gerçek ustalar en dikkat çekici nesneleri alıyor ve kendi yorumlarıyla güzel bir şey yaratıyorlardı. Yahut da en çirkin nesneleri alıyorlar ve açık seçik sihirleriyle onları ifade etmenin neşesiyle dolduruyorlardı – onları görünce mideleri altüst olsa dahi. Kısacası, gerçek usta, başkalarının beklentileri tarafından en ufak bir şekilde etkilenmez. Bu sırrı, bu ilkel tezi bana bahşeden Takeiçi'ydi ve yavaş yavaş kadın ziyaretçilerimin gözünden ırak kalarak kendimi otoportrelerimi yapmaya adadım.

Kendimin bile şaşıracağı kadar melankolik ve kasvetli resimler ortaya çıkarmıştım. Fakat bu, benim kalbimin en derinliklerinde saklamaya çalıştığım şeylerin suretiydi. Önden bakıldığında gülüyor ve insanları güldürüyor olsa da aslında böylesine melankolik bir kalbi barındırıyordum. Yapacak bir şeyin olmadığını bildiğim için gizlice bunu kabul etmiştim. Fakat tabii ki o resimleri Takeiçi dışında kimseye göstermedim. İnsanların soytarılığıma bakıp ardında gizlediği sefaleti görebilmesinden korkuyordum ve sürekli tetikte olmak zorunda kalmak istemiyordum. Ve resimlerin gerçek benliğimin bir ifadesi olduğunun farkına varmamalarından, daha çok onları soytarılığımın yeni bir uzantısı olarak görmelerinden ve onlara komik bir şaka gibi davranmalarından korkuyordum. Bu katlanılamayacak kadar ağır olurdu, bu yüzden resimlerimi bitirir bitirmez dolabımın en derin köşesine saklıyordum.

Ayrıca okulda resim dersinde de o "öcü metodu"nu saklayıp her zaman yaptığım gibi bilindik yollarla güzel şeyleri güzelce çizmeye devam ettim.

Ben yalnızca Takeiçi'ye kendi kırılgan, hassas doğamı sorun yaşamadan gösterebilmiştim, o yüzden bu otoportreleri de rahatlıkla ona gösterebiliyordum.

Beni oldukça övdü. İki, üç derken öcü resimleri çizmeye

devam ettim. Takeiçi de bana, "Sen ileride saygın bir ressam olacaksın," şeklinde ikinci bir kehanette bulundu.

Sevilmek sözcüğünü de saygın olmak sözcüğünü de bu zavallı, kendi hâlinde Takeiçi'den alarak kısa süre sonra Tokyo'ya gittim.

Güzel sanatlar okuluna girmek istiyordum fakat babam eskiden beri liseye gitmemi ve memur olmamı istiyordu.

Her zamanki gibi, bu karar verildiğinde tek kelime bile itiraz edemedim ve fazla düşünmeden bana söyleneni yaptım. Giriş sınavına girmeyi normalden bir yıl önce denemem söylendi ve –deniz ve kiraz çiçekleri okulumdan tamamen bıkmıştım– dördüncü yılımda Tokyo'daki bir yüksekokulun sınavını geçtim, böylece beşinci yılımı atladım. İlk başta bir yurtta yaşıyordum ama pisliği ve oradaki şiddet beni tiksindirdi. Böyle bir yerde soytarılık yapmaya imkân yoktu, bu yüzden doktorun birini bana akciğer tüberkülozu teşhisi koyan bir mektup yazmaya ikna ederek yurttan ayrıldım ve babamın Tokyo, Sakuragi'deki villasına taşındım. Birileriyle birlikte yaşama işleri pek benlik değil. Ne zaman "gençliğin samimiyeti ve coşkusu" ya da "gençliğin gururu" gibi şeyler konuşulduğunu duysam içim ürperirdi. Bu tür konuşmalar, insanların bahsedip durduğu şu "okul ruhu" bana tamamen yabancıydı. Sınıf ve yurt, bana neredeyse mükemmele yakın soytarılığımın bir işe yaramadığı çarpık cinsel arzu öbeği gibi geliyordu.

Toplantıları olmadığında babam Tokyo'da ayda bir ya da iki haftadan fazla kalmazdı ve o yokken büyük evde sadece üçümüz olurduk –ben ve evle ilgilenen yaşlı çift–, o yüzden arada sırada okulu asardım. Fakat Tokyo'nun manzaralarını izleme isteğim de olmazdı (hatta şimdi bile Meici Tapınağı'nı, Kusunoki Masaşige heykelini ve Sengakuci Tapınağı'ndaki kırk yedi roninin mezarını görmeden günlerim

sona erecek gibi görünüyor), onun yerine bütün gün evde kitap okur ve resim çizerdim. Babam Tokyo'ya döndüğünde her sabah aceleyle okula giderdim fakat bazen evden çıkıp okula gitmez, Sendagi bölgesindeki, Yasuda Şintaro'nun Batı tarzı resim stüdyosuna gider ve üç dört saat aralıksız çizim çalışırdım. Yurttan kaçtığımdan beri, sınıfa geldiğimde bile, sanki sadece bir konuk öğrenciymişim gibi kendimi sınıf arkadaşlarımdan garip bir şekilde uzak hissederdim. Belki bu benim kendi önyargılarımın bir sonucuydu ama bu benim için fazlasıyla aşikâr hâle geldi ve derslere katılma konusunda giderek isteksizleştim.

İlkokul, ortaokul ve lise hayatım boyunca şu "okul ruhu" dedikleri şeyin ne olduğunu asla anlamadım. Hiçbir okulumun marşını falan da ezberlemedim.

Yasuda stüdyosuna gitmeye başladıktan kısa bir süre sonra bir resim öğrencisi beni içki, sigara, fahişe, tefeci ve Marksizm dünyasıyla tanıştırdı. Oldukça tuhaf bir birleşim tabii fakat işin aslı buydu.

Bu resim öğrencisinin adı Masao Horiki'ydi ve Tokyo'nun eski semtlerinden birinde doğmuş, benden altı yaş büyük ve özel bir güzel sanatlar okulundan mezun olmuştu. Evinde çalışabileceği bir alan olmadığı için bu kursa kaydolmuştu ki Batı tarzı çalışmalarına devam edebilsin.

"Hop! Bana bi' beş yen ateşler misin?"

Onu burada görüyordum ama daha önce hiç konuşmamıştık. Şaşırarak beş yenlik bir banknot uzattım.

"Şahane! Esaslı çocuksun. İçelim hadi – benden olsun."

Daha reddetmeye fırsat bulamadan resim stüdyosunun yakınında bir kafeye gittik. Onunla olan arkadaşlığım böyle başladı.

"Bir süredir gözüm üzerindeydi. Şu! İşte şu utangaç sırıtış gelecek vadeden bir sanatçıya özgü. Arkadaşlığımızın şerefi-

ne, yarasın! Kinu, bu çocuk yakışıklı bak. Âşık olma ama sakın. Bu çocuk stüdyoya geldiğinden beri ben ikinci yakışıklı çocuk konumuna düştüm maalesef."

Horiki esmerdi ve toplu bir yüze sahipti. Resim öğrencilerinde görmeye alışık olmadığımız takım elbisesini giymeyi ve kravatını takmayı severdi. Briyantin sürerek saçını ortadan ikiye ayırırdı.

Böyle yerlere pek alışık olmadığımdan daimi bir dehşet içindeydim. Kollarımı bir kavuşturuyor bir serbest bırakıyordum ve sahiden de tek yapabildiğim, dediği gibi utangaçça gülümsemekti. Ama iki üç biradan sonra garip bir şekilde, özgürlük hissinden uzak olmayan bir hafiflik hissetmeye başladım.

"Güzel sanatlar okuluna gitmek istiyordum ama..."

"Hayır, sıkıcı bu. Bunlar hep sıkıcı. Okul sıkıcı. Bizim öğretmenimiz doğanın kendisi! Doğanın dokunaklılığı!"

Sözlerine ufacık bile dikkat etmedim. Biraz aptal olduğunu düşündüm ve şüphesiz çizdiği resimler de korkunçtu. Bunlara karşın, iş eğlenmeye geldiği vakit faydalı bir arkadaş olabilirdi. Kısacası, hayatımda ilk kez gerçek, canlı bir şehir hergelesiyle tanışmıştım. Farklı görünsek de –ikimiz de bu insan dünyasının işleme şeklinden koptuğumuz ve ikimizin de kafası karışık olduğu için– aynıydık. Bizi ayıran temel fark ise, benimkinden farklı olarak, onun soytarılığının tamamen bilinçsiz olması ve kendi trajik doğasından tamamen habersiz olmasıydı.

Sadece eğleniyorduk. O sadece dışarı çıkıp iyi vakit geçirilecek biriydi, diyordum kendi kendime. Onu küçümsedim ve birlikte şehirde dolaşırken arkadaşlığımızdan bile utandım bazen. Ama sonunda onun gibileri bile canıma okudu.

Fakat başlarda onun nadiren görebileceğimiz derecede iyi bir insan ve insanlardan korktuğum hâlde yanında gardı-

mı indirebileceğim, Tokyo'da bana rehberlik edecek şahane biri olduğunu düşünmüştüm. Dürüst olmak gerekirse, kendi hâlime bırakılsam, trene ayak bastığımda kondüktörlerden bile korkardım. Kabuki izlemeye gitmek için can atar ama salon merdivenlerine çıkan kırmızı halının her iki yanındaki yer gösterici genç kadınlardan korkardım. Lokantalarda arkamda sessizce pusuya yatıp tabağımı temizlemeyi bekleyen komilerden korkardım. Ve sıra parayı ödemeye geldiğinde – ah, nasıl da beceriksizdim. Parayı ödeme zamanı geldiğinde gözüm kararırdı. Başım döner, dünya karanlığa gömülür ve yarı delirdiğimi sanırdım. Elbette cimrilikten değil, çok gergin, çok utanmış, çok endişeli ve korkmuş olduğum için. İndirim istemeye çalışmak şöyle dursun, çoğu zaman para üstünü almayı unutmakla kalmıyor, yeni satın aldığım şeyi bile orada unutuyordum. Tokyo'yu tek başıma gezmem kesinlikle imkânsızdı. Bütün günlerimi evde tembellik ederek geçirmemin asıl nedeni buydu.

Horiki ile dışarı çıktığımızda tüm alışverişi o halletsin diye cüzdanımı ona verirdim. Eğlence ondan sorulurdu. Az miktarda parayla bile büyük miktarda eğlence satın alabiliyordu. Bir yenlik taksilere binmiyorduk, tren, otobüs, vapur ve bunun gibi diğer ucuz araçları kullanıyor ve en kısa sürede gideceğimiz yere varma becerisi sergiliyorduk. Sabah genelevden dönerken hangi restorana uğranır, sabah banyosu nerede yapılır ve haşlanmış tofuyla birlikte hızlıca nerede içilir hepsini bilirdi – bunlar ucuz olsa da neredeyse lüks gibi hissettirirdi. Pratikliği öğretti bana. Ayrıca yiyecek tezgâhlarındaki yakitori* ve kâsede yenilen etin gayet ucuz ve yeterli olduğunu öğretip çabucak sarhoş olma konusunda da Denki Bran** denen içkinin eline kimsenin su dökemeyece-

* Japon mutfağından bir tür tavuk kebabı. *–yhn*

** Yüzde kırk beş oranında alkol içeren Japon brendisi. *–yhn*

ğini göstermişti. Ve onunlayken hesap ödeme hakkında hiç huzursuzluk hissetmemiştim.

Fakat Horiki'yi asıl değerli yapan, dinleyicisinin düşüncelerine veya duygularına asla dikkat etmemiş olması gerçeğiydi. Banal gevezeliğini hiç bırakmaz, kendince duygu yüklü konuşmalar yapardı. (Belki de "tutkunun" tanımı buydu – birinin, dinleyicisinin fikirlerini görmezden gelme yeteneği.) Horiki ile birlikteyken, yürümekten yorulduğumuzda o garip sessizliklerden birine düşmemiz tehlikesi yoktu. Ne zaman başkalarının yanında olsam, o korkunç sessizliklerden birinin aniden ortaya çıkması ihtimaline karşı sürekli tetikteydim. Doğam gereği suskun biri olsam da, sanki büyük bir zafer ya da korkunç bir yenilgi ipin ucundaymış gibi, çaresizce soytarılığıma devam etmek zorunda hissederdim. Ancak o aptal Horiki farkına bile varmadan soytarı rolünü üstlendi, bu yüzden neredeyse hiç konuşmam gerekmezdi. Arada bir gülümsemem ve ara sıra "aa öyle mi" filanları araya eklemem yeterliydi.

İçkinin, sigaranın ve fahişelerin insanlara karşı duyduğum korkumu, geçici de olsa, uzaklaştırmak için inanılmaz etkili yollar olduğunu keşfetmem uzun sürmedi. Sahip olduğum her şeyi satmanın, bu meşguliyeti sürdürmek için ödenemeyecek kadar yüksek bir bedel olmayacağını düşünmeye başladım.

Bana göre fahişeler ne insan ne de kadındı, daha çok deliler ya da aptallar gibiydi ve onların kucağında teselli bulabilirdim. Onlarla birlikteyken mışıl mışıl uyudum. Açgözlülük mefhumundan o kadar yoksunlardı ki neredeyse acınacak bir şeydi. Belki bir akrabalık duygusu hissederek, bana karşı doğal ama can sıkıcı olmayan bir sevgi gösterdiler. Onlarınki hesapsız bir sevgiydi, art niyetlerden yoksun bir sevgiydi, bir daha asla karşılaşmayacağınız bir insana duyduğunuz sevgiy-

di. Bazı geceler, Bakire Meryem'in başlarının üzerinde asılı duran aylasını görürdüm – ne aptallar ve deliler.

Yine de, insanlığa duyduğum korkumdan –bir gecelik de olsa– biraz olsun uzaklaşmak için genelevleri ziyaret ederken ve ruhdaşlarımla eğlenirken, beklenmedik bir değişim yaşamaya başladım. Etrafımda uğursuz bir aura toplanmaya başladı – dönüyor ve sarsılıyordu. Sanırım fahişelerin sevdikleri bir müşteriye bahşettiği bir tür "hediye"ydi ama almayı ummadığım bir şeydi. Bu armağanın silueti yavaş yavaş görünür hâle geldi ve giderek belirginleşti, öyle ki Horiki sonunda bana bahsini açtığında hem şaşırdım hem de itiraf etmeliyim ki tiksindim. Biraz kaba olsa da nesnel bir ifadeyle, fahişeler beni eğitiyordu. Bana kadınlarla nasıl iletişim kuracağımı öğretiyorlardı. Daha fenası, fahişe olduklarından, konu bu özel alan çalışmasına geldiğinde amansızdılar ve eğitimleri zaten bende büyük bir değişiklik yaratmıştı.

Oldukça ustalaşmıştım. Görünüşe göre şimdiden bir "Don Juan"ın kokusuna sahiptim ve kadınlar (sadece fahişeler değil) içgüdüsel olarak kokuyu alıyor ve bana yaklaşıyorlardı. Görünüşe göre bu şehvet düşkünü ve onurdan yoksun hava, bana verdikleri "hediye"ydi ve bu hediye, benim ara verme arayışımdan çok, rahatsız edici bir ilgi çekmeye başlamıştı.

Horiki muhtemelen bu yorumu bir iltifat olarak düşünmüştü, en azından kısmen. Yine de onda rahatsız edici can sıkıcı bir şeyler hissetmekten kendimi alamadım. Mesela bir kafede bir kadının yolladığı naif, çocuksu mektup vardı. Generalin, Sakuragi'de kapı komşum olan yirmi yaşlarındaki kızı vardı; her sabah okula gitmek için ayrıldığım saatlerde, açık bir sebep olmadan makyaj yaparak kapısının yakınında dolanırdı. Şu gittiğim et lokantası ve oradaki hizmetçi vardı – ona tek kelime bile etmemiş olmama rağmen... Ve yerel

tütüncüden sigara aldığımda, kadının bana verdiği kutunun içindeki... Kabuki oyununda yanımda oturan kadın... Sarhoş olduğum ve trende uyuya kaldığım gece... Sonra birdenbire, memleketteki bir akrabanın kızından kara kara düşündüren bir mektup almıştım... Bir kız –kim olduğunu bilmiyorum– ben dışarıdayken evime benim için el yapımı bir oyuncak bebek bırakmıştı. Olağanüstü derecede pasifim, bu yüzden bu olayların hiçbiri bu noktadan öteye gitmedi, kopuk kopuk olaylardı, yine de bir tür auranın etrafımda oyalanıp kadınları tuzağa düşürdüğünü inkâr etmek zor. Şaka yapmıyorum ya da romantik kahramanlığımla övünmüyorum – işin aslı bu yalnızca. Ama Horiki gibi birinin bunu bana söylemesi, bende aşağılanmadan farklı olmayan bir acıya sebep oldu ve bununla birlikte fahişelerle arkadaşlık etme arzum belirgin bir şekilde azaldı.

Bir gün, belki de modaya uygun bir şekilde modern görünmeyi düşünerek (Horiki'yi düşününce başka bir neden akla getirmek zor), Horiki beni gizli bir toplantıya, bir tür komünist okuma grubuna götürdü. (Sanırım ona "R-S" diyorlardı ama tam hatırlayamıyorum.) Horiki için bu tür şeyler, şüphesiz, "büyük Tokyo turu"ndaki bir başka duraktan başka bir şey değildi. "Yoldaşlarla" tanıştırıldım, bazı broşürler satın almaya zorlandım ve ardından grubun lideri, son derece çirkin yüzlü genç bir adam tarafından Marksist ekonomi üzerine bir konferansa tabi tutuldum. Söyledikleri her şeyin aklıselimden başka bir şey olmadığını düşünmeden edemedim. Yeterince doğruydu ama insan ruhu bundan daha fazlasıydı. Ayrıca anlaşılmaz, ürkütücü bir şey var. Arzu bunun için tıpkı kibir gibi çok zayıf bir kelime. Eros ile arzuyu birleştirsek bile yine de tam olarak yeterli gelmiyor. Ne olduğundan emin değilim ama insan toplumunun temelinin ekonomi olmadığından eminim.

Garip ve korkutucu bir halk masalının tekinsiz havasıyla beraber, bundan daha öte bir şey.

O tuhaf halk masalının sefil dehşetiyle yaşarken, materyalizm teorilerini suyun yokuş aşağı aktığı gerçeğini kabul ettiğim gibi kolayca kabul edebilirdim ama bu teoriler beni insan korkumdan kurtarmadı, bana bir tür neşe katmadılar ya da gözlerini yemyeşil bir bahar gününe açmış bir adamın umudunu vermediler.

Yine de "R-S"nin her toplantısına katıldım. (Tekrar söylüyorum, sanırım adı buydu ama yanılıyor da olabilirim.) Tartışmalarına gülmemek için yapabileceğim tek şey buydu. Hepsi o kadar gergin ve ciddiydiler ki bir artı birin aslında iki ettiğinin teorik eşdeğerini göstermeye yönelik absürt, bariz girişimlerine kendilerini kaptırıyorlardı. Toplantıları biraz daha rahat hâle getirmek için soytarılığımı kullandım ve belki de bunun sonucunda atmosfer biraz daha az sıkıcı hâle geldi. Kısa sürede o kadar popüler oldum ki grubun vazgeçilmez bir üyesine dönüştüm. Bu saf insanlar beni kendileri gibi saf bir genç sanmış olmalılar. Neşeli, soytarı bir "yoldaş". Eğer öyle sandılarsa, baştan sona kadar aldatıldılar. Ben onların yoldaşı değildim. Yine de, her toplantıya aksatmadan katıldım, hepsini maskaralıklarımla eğlendirdim.

Gittim çünkü hoşlanıyordum. O insanları sevmiştim. Ama bu kesinlikle Marksist düşünceye sıkı sıkıya bağlandığım anlamını taşımıyordu.

"İllegal". Bu kelime içimde hafif bir heyecan uyandırdı. Daha doğrusu, konsepti neredeyse rahatlatıcı bulurdum. Çünkü beni korkutan dünyanın legal parçalarıydı. (Onlarda sonsuz derecede güçlü bir şey seziyordum.) İşleyişleri aklımı karıştırıyordu ve o dondurucu, penceresiz odada oturmaya dayanamadım. Dışarısı bir kanunsuzluk okyanusundan baş-

ka bir şey olmasa dahi ölünceye kadar oraya dalmanın ve yüzmenin çok daha iyi olacağını düşündüm.

"Parya" diye bir kelime vardır. İnsan toplumunda bu kelime başarısızları, ezikleri, ahlaksızları belirtmek için kullanılır. Ben doğduğumdan beri kendimi bir parya gibi hissettim ve toplumun da böyle damgalanmaya layık gördüğü biriyle tanıştığımda her zaman derin bir şefkat duygusu hissederim. Şefkatim o kadar derindi ki bazen kendimi ona sessiz bir hayranlık duyarken yakalardım.

Ayrıca "suçlu psikolojisi" diye bir kavram da var. Tüm hayatımı vicdanım tarafından rahatsız edilerek yaşadım ama aynı zamanda vicdanım sadık bir yoldaş oldu – onunla kasvetimizde oynaşırken her zaman yanımda duran sadık bir eş gibi. Bir de "kirli çamaşırları olmak" diye bir deyim vardır. Benim için o çamaşırlar doğduğum anda kirliydiler ve ben büyüdükçe temizlenmek yerine daha pis ve iğrenç hâle geldiler, ta ki her gece milyonlarca farklı cehennemin azabını çekecek kadar kokusu ağırlaşana dek. Öyleydiler öylesine ama (şüphesiz bu dediğim kulağa çok tuhaf gelecek), yavaş yavaş bana kendi kokumdan daha tanıdık gelmeye başladılar. Bu ağır kokuları, açık bir yaranın acısı gibi, fısıltılı aşk protestoları gibi geliyordu. Benim gibi bir adam için, katıldığım yeraltı siyasi toplantılarının havası bu yüzden garip bir şekilde rahatlatıcı ve garip bir şekilde rahattı. Sonuç olarak, beni cezbeden hareketin amaçları değil, onun doğasıydı. Horiki'nin gitmesinin tek nedeni onlarla bir grup aptal gibi alay etmekti ve ilk tanışmadan sonra bir daha geri dönmedi. Görevleri üretimi araştırmak olabilir, derdi ama benimki tüketimi araştırmak; ve bu yavan alaydan sonra asla geri dönmedi, ondan sonra da beni yalnızca onun tüketim araştırmasına katılmaya davet etti. Şimdi tekrar düşündüğümde, birkaç farklı Marksist türü olduğunu görüyorum. Bazıları

Horiki gibiydi, kendini Marksist ilan eden kibirli bir modernite sarhoşluğu içinde olan insanlardı, bir de benim gibi yasadışının çekiciliğinin cazibesine kapılan, sadece onların arasında bulunan insanlar vardı. Marksistler bunu görebilmiş olsaydı Horiki de ben de şiddetli bir azar yer ve sinsi hain damgası yiyip atılırdık. Fakat ne ben ne de Horiki böyle bir şeyle cezalandırılmıştık. Bilhassa yasadışı dünyada, yasal beyefendilerin dünyasında olabildiğimden çok daha özgürce ve sözümona "sağlıklı" davranabiliyordum ve diğerlerinin beni gelecek vadeden genç bir "yoldaş" olarak görmeleri çok uzun sürmedi; bana her türlü görevi emanet ettiler, her biri o kadar saçma bir gizlilik içindeydi ki gülmemek elde değildi. Dahası, ben böyle işleri bir kez bile reddetmeden sorunsuzca almış ve köpeklerin –yoldaşlar polislere böyle derdi– şüpheli sorularına yenilmemiştim. Hem gülerek hem de güldürerek onların bu tehlikeli (buranın üyesi insanlar devasa önemi olan bir şeye iştirak ediyormuş gibi oldukça gergin olurlardı. İkinci sınıf dedektif romanlarındaki gibi, öyle önemsiz görevleri öyle büyük bir ciddiyetle ifa ederlerdi ki hayret ederdim. Yine de bu işleri tehlikeli gibi göstermekte de hiç zorluk çekmezdim) dedikleri işleri gayet düzgün bir şekilde yapıp bitiriyordum. O zamanlardaki hislerime göre parti üyesi olarak tutuklansam ve tüm hayatımı hapiste geçirecek olsam bile bu sorun olmazdı. İnsan toplumunda dehşet içinde ve cehennem gibi uykusuz gecelerde yaşamaktansa hapiste olmanın daha sağlıklı olduğunu düşünüyordum bazen.

Babamla aynı evde yaşasak da hem gelen gideni olduğundan hem de dışarı çıktığından üç dört gün birbirimizi görmediğimiz olurdu. Yine de dişli, korkunç bir mevcudiyetti onunki ve taşınmayı düşünüyordum –belki bir tür pansiyona falan– ama bunun bahsini açmaya fırsat bulamadan ev bekçisi bana babamın evi satmayı planladığını söyledi.

Babamın görev süresi sona ermek üzereydi ve eminim ki bunun için kendi sebepleri olduğundan yeniden aday olmamaya karar vermişti. Emekliliği için inziva yeri olarak evdeki mülkümüze yeni bir kanat eklemek için planlar yapmıştı ve Tokyo'yla hiçbir bağı kalmayacağından, hizmetçilerle dolu koca bir evi sadece bir öğrenci için tutmanın savurganlık olduğunu düşünmüş olmalıydı. (Babanın zihni, insan toplumundaki diğer herkesin zihni gibi, benim için bir gizemdi.) Böylece eve kısa sürede bir başkası yerleşince ben de Hongo semti yakınlarında "İnziva Yeri" adlı bir pansiyonun kasvetli bir odasına taşındım ve kendimi birden ay sonunu getirmek için mücadele ederken buldum.

O zamana kadar babam bana her ay harçlık verirdi ve ben bu parayı birkaç günde yesem bile sigara, likör, peynir, meyve evde her zaman olurdu. Kitapla, kırtasiye ve giyecekle ilgili her şeyi de semtteki herhangi bir dükkândan babamın adına yazdırarak alırdım. Horiki'yle canımız erişte ya da tempura çekerse tek yapmamız gereken babamın müşterisi olduğu restoranlardan birine gitmekti. Ödeme yapmadan ayrılırdık ve kimse de bir şey demezdi.

Kendimi birden pansiyonda yaşar hâlde bulmuştum. Her şeyi aylık harçlığımla yetiştiremezdim. Bu yüzden afallamıştım. Gönderilen para iki üç gün içinde bitiyordu ve korkmaya başlıyordum. Çaresiz bir şekilde aklımı kaçıracak gibi olup babam, abim, ablam gibi kişilerden para istemek için telgraf ve detaylı mektuplar yolluyordum. (Bu mektuplar tamamen soytarımın ağzından çıkıyordu. İnsanlardan bir şey istemeden önce onları güldürmenin en iyi yol olduğunu düşünürdüm.) Horiki'den öğrendiğim gibi rehin dükkânlarına gidip gelmeye başlamıştım ama yine de sürekli parasızdım.

Sonuç olarak, bana yardım edecek kimsemin olmadığı pansiyonda tek başıma "hayatımı idame ettirme" becerisi-

ne sahip olamadım. Ben pansiyondaki odamda tek başıma takılırken her an biri tarafından saldırıya uğrayacakmışım gibi hissediyor, bu hayali saldırıdan kaçınmak için de evden çıkıp örgütün işlerine koşturuyor ya da Horiki'yle ucuz içki içmeye gidiyordum. Okul işlerini de resim çalışmalarımı da bırakmıştım ve kasım ayında, okuldaki ikinci yılımda, benden yaşça büyük, evli bir kadınla aşk intiharına bulaşınca hayatım tam anlamıyla değişti.

Okula gitmiyordum. Biraz bile olsa çalışmıyordum. Fakat garip bir şekilde sınavlardan geçebildiğim için bu durumları ailemden gizlemeyi başarabilmiştim. Fakat artık devamsızlık hakkım bitmek üzereydi. Okuldan babama bu konuda bildiri gitmiş olduğu için büyük abim bana babamın direktifiyle sert bir mektup göndermişti. Fakat okul meselesinden ziyade benim asıl derdim paramın olmaması ve örgütün işlerinden artık hiç zevk almamama rağmen vaktimin çoğunu oraya harcamamdı. Merkez Bölge için Marksist Öğrenci Kolordusu başkanlığı ya da onun gibi bir şeye terfi etmiştim. Her halükârda, Hongo, Koişikava, Şitaya, Kanda ve tüm çevre bölgelerden ben sorumluydum. İnsanlar silahlı bir ayaklanmadan bahsetmeye başladılar, bu yüzden küçük bir çakı aldım (geriye dönüp düşününce, o kadar dayanıksız bir şeydi ki bir kalemin ucunu açmaya yarayacağından şüpheliyim) ve kasabada oradan oraya gidip "temaslar" kurarken onu yağmurluğumun cebinde taşımaya başladım. Tek yapmak istediğim sarhoş olup ölü gibi uyumaktı ama hiç param yoktu. Fakat P. –partiye kod isim olarak bunu seçmiştik ama yanlış hatırlıyor da olabilirim– ardı ardına iş veriyordu ve nefes alacak vaktim kalmıyordu. Hasta bünyemle o kadar işe uzun süre koşturmam pek de mümkün görünmüyordu. Esasen bu örgüte yardım etmemin sebebi yasadışı şeylerin hoşuma gitmesiydi ve hâl böyleyken vaktimin çoğunu parti işlerinin al-

maya başlaması beni rahatsız ediyordu. Şahsen, iş için yanlış kişiyi seçtikleri ve görevi benim yerime gerçek müritlerden birine vermeleri gerektiği sonucuna vardım. Ben de kaçtım. Tahmin edebileceğiniz gibi, bu beni pek iyi hissettirmedi ve ölmeye karar verdim.

O vakitlerde bana özellikle ilgi duyan üç kadın vardı.

Biri pansiyon sahibinin kızıydı. Bu kız örgüt işlerine yardım edip bitkin düşmüş hâlde eve gelip yemek bile yemeden kendimi yatağa attığımda devamlı gelerek kapımı çalar ve, "Kusura bakma. Aşağıda kız ve erkekkardeşim çok gürültü yapıyor. Mektuba konsantre olamıyorum," diyerek masamda saatlerce yazar dururdu.

Onu görmezden gelmeyi becerip yatıp uyuyabilsem o kadar da kötü olmazdı ama onunla konuşmamı istediği açıktı ve bu, her zamanki gibi, edilgen memnun etme ihtiyacımı ateşledi. Çok yorgun olduğumdan onunla sohbet etmeyi pek istemiyordum ama yine de kalan enerjimi toplayıp dönerek yüzüstü uzandım ve bir sigara yakarak, "Aldığı aşk mektuplarını yakarak banyosunu ısıtan bir adam varmış," dedim.

"Ah, ne fena! O adam sensin galiba?"

"Bir keresinde onlarla süt ısıtmıştım."

"Bak bak, nasıl bir onur. İçseydin o vakit."

Kız çabucak gitse diye düşündüm. Tüm mektup işi bir palavraydı. Oturmuş boş boş karalama yaptığından emindim.

"Göstersene," dedim, gerçi okumaktansa hemen oracıkta ölmeyi yeğlerdim. Ne? Yok! Hayır, okuyamazsın diye nazlanarak karşı çıktı. O kadar acınasıydı ki biraz ilgi duyuyordum sam o bile yok olmuştu. Sonra ona bir iş verme fikri geldi aklıma.

"Ya senden bir iyilik istesem olur mu? Şu tren caddesin-

deki eczaneye gidip Carmotine* alır mısın? Çok yoruldum, yüzüm de yanıyor gibi. Bitkinlikten uyuyamıyorum. Olur mu? Parayı da..."

"Sorun yok, para önemli değil," diyerek mutlulukla ayağa fırladı.

Çok iyi bildiğim üzere, kadınlar bir erkek kendisi için onlardan bir şey istediğinde hoşnut oluyordu, asla sıkıntı etmiyorlardı bunu.

İkinci kadın, bir kız öğretmen okulunda beşeri bilimler okuyan "yoldaşlarımdan" biriydi. İkimiz de hareketin içinde olduğumuz için istesem de istemesem de onu her gün görüyordum. Toplantılar bittikten sonra bile saatlerce peşimden ayrılmaz ve bana her türlü hediyeyi alırdı.

"Beni ablan olarak görebilirsin."

Bu çiğ alaka beni titretse de, yüzümü belli belirsiz, melankolik bir gülümsemeye zorlayarak, "Tabii ki öyle görürüm," diyebildim sadece. Onu kızdırmamalıyım, diye düşündüm korkarak. Bir şekilde onu kandırmalıydım. Bu çirkin, nahoş kadının gönlünü almaya o kadar odaklanmıştım ki kısa sürede kendimi onu eğlendirirken buldum. Şakalarımla onu güldürmeye çalıştım ve o bana hediyeler aldığında (her zaman olabilecek en kötü hediyelerdi ve çoğunu *yakitori* tezgâhını işleten yaşlı adam gibi insanlara verdim) kendimi seviniyormuş numarası yapmaya zorladım.

Beni yalnız bırakmadığı bir yaz gecesi, onu karanlık bir sokağa götürdüm ve eve gitmesini umarak onu öptüm. Bunun yerine, heyecandan çılgına döndü ve çiğ bir çılgınlığa kapılarak bizi örgütün gizlice kiraladığı küçük ofislerden birine götürmek için bir taksi çağırdı, orada şafağa dek işi

* Bromisoval. Hem hipnotik hem de sedatif etkisi olan bir ilaç. Özellikle Asya'da reçetesiz olarak satılmaktadır. *–ybn*

pişirdik. Kendisinin nasıl bir abla olduğunu düşündüğünü merak ederken alaycılıkla gülümsedim.

Pansiyonumdaki kızla birlikte, bu "yoldaş"ı her gün görmekten başka seçeneğim yoktu ve tanıdığım diğer kadınların aksine onlardan kaçınmanın bir yolu bulunmuyordu. Çok geçmeden, her zamanki anksiyetem devreye girdi ve ikisini de mutlu etme çabam yüzünden bitap düştüm. Kendimi kapana kısılmış hissettim, bir gıdım hareket edemiyordum.

O dönemlerde Ginza'daki kafelerden birinde çalışan bir garson kızdan beklenmedik bir fayda görmüştüm. Onunla yalnızca bir kere buluşmuş olsam da bu iyilik beni etkilemiş ve onu düşünmeye devam etmiştim. İçimde farazi bir korku hissediyordum. O zamana kadar, kasaba hakkında bana rehberlik etmesi için Horiki'ye ihtiyacım olmadığı konusunda yeterince cüretkârmış gibi davranmayı öğrenmiştim. Kendi başıma trene binebilir, Kabuki oyunlarına gidebilir ve hatta ucuz, eski püskü giysiler içindeyken bile kafelere gidebilirdim. İçimdeyse, elbette, her zaman olduğum gibiydim ve insanların zorbalıkları ve kendine güvenlerine karşı hissettiğim şüphe, dehşet ve endişe azalmamıştı. Dışarıdan insanları ifadesiz bir yüzle selamlayabileceğim noktaya yavaş yavaş ulaşmıştım sadece.

Hayır, bu tamamen doğru değil. Her zaman yitik bir soytarının alaycı sırıtışı yüzümdeydi ama ne olursa olsun, görüşmelerim ve kısa muhabbetlerim umutsuzca perişan olsa da, yine de bunları sürdürmek için bir "yetenek" geliştirmeyi başarmıştım.

Bu, örgütteki işlerim sayesinde miydi? Yoksa kadınlardan mı? Ya da içkiden?

Bu yeni becerileri kazanmaya başlamamın başlıca sebebi, sanırım, parasız olmamdı. Bu, nerede olursam olayım, bende sürekli bir endişe hâli uyandırdı ve kendimi büyük kafele-

re özgü sarhoşlar, garsonlar ve komilerden oluşan kalabalığa atarsam, sıkıntı hissimin biraz olsun hafifleyeceğini düşündüm. Cebimde on yen ile tek başıma bir Ginza kafesine gittim ve garson kıza sırıtarak, "Sadece on yenim var, o yüzden fazla bir şey bekleme," dedim.

"Sorun değil."

Hafif bir Kansai aksanı vardı. Böylelikle tuhaf bir şekilde söylediği basit şeyler kalbimi sakinleştiriyordu. Hayır, para meselesini kafaya takmamamdan değildi, onunla birlikte olmanın endişe edilecek bir şey olmadığını hissetmemdendi.

İçki içtim. Yanındayken rahat hissediyordum ve soytarıyı oynatmak zorunda hissetmiyordum kendimi, gerçek doğamın ortaya çıkmasına izin verdim, kasvetli, asık suratlı bir şekilde sessizce içtim.

"Bunu sever misin?" Kız çeşitli yemekleri önüme koyuyordu. Ben de başımı salladım.

"Sadece içki mi? Ben de içeyim seninle o zaman."

Soğuk bir sonbahar gecesiydi. Tsuneko'nun (adı buydu sanırım ancak hafızam zayıfladığı için emin değilim. Bu, nasıl bir insan olduğumla alakalı çok şeyi gösteriyor aslında. Birlikte intihar etmeyi denediğim insanın adını dahi hatırlamıyorum) önerisiyle Ginza'da bir yemek tezgâhında suşi yiyordum ve tadı hiç lezzetli değildi (kızın adını hatırlamıyorum ancak suşiyi, daha doğrusu suşinin tadının ne kadar kötü olduğunu çok iyi hatırlıyorum işte.) Tezgâhı işleten ihtiyarın asker saçı tıraşı olduğu ve yüzünün Japon keme yılanına benzediğini hatırlıyorum.

Ne yaptığını çok iyi biliyormuş gibi suşiyi sağa sola evirip çevirerek biraz gösteriş yaptı. Bunu açık seçik görebiliyordum. Yıllar sonra ve bir defadan fazla, farkında olmadan ilginç şekilde tanıdık gelen bir yüze bakıp suratımda alaycı bir gülümsemeyle bu yüzün suşi tezgâhındaki adama ne kadar

benzediğini düşünürken yakalamıştım kendimi. Kadının adı ve şimdiye yüzü dahi hafızamdan silindiyse bile o ihtiyarın yüzünü gözlerimin önüne getirecek kadar net hatırlıyor olmam suşinin ne kadar kötü olduğunu ve beni nasıl da bayat ve acınası hissettirdiğini gösteriyor.

Honco'daki bir marangoz atölyesinin üst katında kirada yaşıyordu. Sanki korkunç bir diş ağrım varmış gibi bir elimi yanağıma bastırmış hâlde odasında oturup çay içerken kasvetli doğamı gizlemek için hiçbir çaba göstermedim. Garip bir şekilde, bu tavrım onu uzaklaştırmak yerine çekiyordu. O da tamamen yalnız görünüyordu. Soğuk, erken gelmiş bir kış rüzgârı kadının üstüne esti, etrafında sadece ölü yapraklar döndü çılgınca.

Orada uzanırken benden iki yaş büyük olduğunu ve Hiroşima'dan geldiğini söyledi... Bir kocam var, Hiroşima'da berberdi ama kaçtık, geçen bahar Tokyo'ya geldik, o zamandan beri doğru düzgün bir iş bulamadı, dolandırıcılıktan tutuklandı, şimdi hapiste, onu her gün ziyaret ediyorum, ona her türlü ihtiyacını götürüyorum, yarından itibaren gitmeyeceğim. Böyle devam ede ede bana hayatının hikâyesini anlattı. Neden bilmiyorum ama kadınlar bana hayatlarını anlatmaya başladığında hep sıkılıyorum. Belki de çok iyi hikâye anlatıcıları olmadıklarındandır –hep yanlış kısımları vurgularlar– ama hepsi bir kulağından girip diğerinden çıkar.

Ne yalnızlık ama.

Bir kadının tek bir kelimeyi fısıldayıvermesi, kendilerinden bahsetmek için harcadıkları binlerce ve milyonlarca diğer kelimeden daha fazla sempati uyandırırdı. Bir kadının bu tek kelimeyi söylediğini hiç duymamış olmam tuhaf ve neredeyse gizemli geliyor. Tsuneko, "yalnızlık" kelimesini asla yüksek sesle söylemese de, yalnızlık onun etrafında üç santim kalınlığında bir hava akımı gibi girdap gibi görünü-

yordu ve ben yakınındayken, beni de sardı, kendi acı veren melankoli girdabımla mükemmel bir şekilde karışıp birleşti. Tıpkı, "Suyun derinliklerindeki bir taşın üzerine konan güz yaprağı gibi," korkumdan ve kaygımdan kendimi uzaklaştırmayı başardım.

Dolandırıcılıktan hapsedilmiş bir adamın karısıyla geçirdiğim gece benim için keyifliydi. (Günlüklerimin tamamında böyle cesur ve olumlu bir dili tereddüt etmeden tekrar kullanacağımdan şüpheliyim.) Ve (neşeli mi neşeli) akılsız fahişelerin kollarında bulduğum derin, huzurlu uykudan hayli farklı şekilde özgürleştiriciydi.

Ancak altı üstü bir geceydi. Sabah uyandığımda ayağa fırladım ve bir kez daha uçarı soytarı kılığıma büründüm. Gerçek korkak mutluluktan bile korkar. Pamuk yün bile yaralar onu.

Neşeden bile incinir. Panikledim, yara almadan önce hızlıca kaçmak istedim, bu yüzden kendimi o tanıdık soytarı sis perdesiyle sarmaladım.

"Şu meşhur eski deyişi biliyor musun? 'Yoksulluk kapıdan girince aşk pencereden uçar.' Çoğu insan hep yanlış anlıyor. Bu, erkeğin parası bittiğinde kadının ondan ayrıldığı anlamına gelmez. Şu demek: Bir adamın parası bittiğinde... kalbini kaybeder, değersizdir. O kadar zayıflar ki gülemez bile, garip bir aşağılık kompleksine kapılır, çaresiz kalır ve kadını kendinden uzaklaştıran o adam olur. Bu noktada yarı delirir ve uzaklaşana kadar itmeye, itmeye ve itmeye başlar. En azından okuduğum bir kitapta öyle yazıyor. Üzücü, değil mi? Ne yazık ki bu duyguyu çok iyi biliyorum."

Gerçekten de böylesine aptalca bir şey söyleyip Tsuneko'yu yolladığımı hatırlıyorum. Uzun ziyaretler anlamsızdır. Gerildiğim için hızlıca kalkıp yüzümü bile yıkamadan gitmek

istedim fakat o sırada "Para bitince herkes gider," saçmalığım sonradan beklenmedik bir şekilde aklıma gelmişti.

Bir ay sonraya kadar o geceki kadınla bir daha karşılaşmadım.

Her geçen gün deneyimlemiş olduğum neşe azaldı ve gösterdiği kısacık nezaket, beni büyüyen bir korku duygusuyla doldurdu. Tsuneko'nun kafede hesabımı ödemesi gibi en sıradan şeyler bile bende korkunç bir sorumluluk duygusu uyandırdı ve bu beni giderek daha fazla üzmeye başladı.

Çok geçmeden Tsuneko'yu, pansiyondaki kızı ya da kız öğretmen okulundaki "yoldaş"ı düşündüğüm kadar düşünmeye başladım. Onu sadece bir tehdit olarak gördüğüm sonucuna vardım ve kadın uzakta olmasına rağmen daimi bir dehşet içinde yaşıyordum. Bu yetmezmiş gibi, bir zamanlar yattığım bir kadınla görüşsem onun aniden öfkeden patlayacağını düşünmeden edemedim. Eski sevgilimle tanışma ihtimali bu yüzden benim için son derece nahoştu ve Ginza'yla arama uygun bir mesafe koydum. Şimdi, bu tavrım kurnazlıktan değil, kadınların garip yönlerinden birini henüz anlamamış olmam gerçeğinden ortaya çıkıverdi. Bir kadının nasıl benimle yatıp ertesi sabah sanki hafızası silinmiş gibi uyandığını ve şahane bir şekilde hayatına gece dünyası ve gündüz dünyası birbirinden tamamen farklıymış gibi devam ettiğini asla anlayamıyordum.

Kasım ayının sonlarında Horiki'yle Kanda'da ucuz bir barda içmeye gitmiştim. Bu kötü şöhretli arkadaş, oradan ayrıldıktan sonra da başka bir yerde içmeye devam etmek istedi. İkimizin de parası kalmasa da, "İçelim, içelim," diye ısrar edip durdu. O sırada benim kafam güzeldi ve gaza gelmiş vaziyetteydim.

"Peki, hazırla kendini, o zaman rüyalar ülkesine götüreceğim seni. Şaşırma sakın. Zevk-ü sefa alemine..."

"Bir kafeye mi?"

"Evet."

"Gidelim!" diyerek ikimiz neşeli bir şekilde tramvaya bindik.

"Bu gece canım bir kadınla birlikte olmayı çekiyor. Garsonu mu öpsek?"

Horiki iyice uçmuştu ve, "Kadın aşeriyorum resmen! Garson kızı öpebilir miyim?" diye duyurdu.

Horiki terbiyesiz ayyaşı oynadığında nasıl sinir olduğumu bildiğinden ısrar edip iznimi almaya çalıştı.

"Gerçekten de yapacağım. Bak bakalım yapmıyor muyum – yanıma kim otururşa onu öpeceğim. Görürsün!"

"Nasıl istersen öyle yap."

"Çok da naziksin. Canım kadın çekiyor işte."

Ginza 4'te indik ve "zevk-ü sefa" kafesine gittik. Tek kuruşum bile yoktu ve tek umudum Tsuneko'ydu. Boş bir yere Horiki'yle oturur oturmaz Tsuneko'yla birlikte bir garson kız daha geldi, kız benim yanıma ve Tsuneko da Horiki'nin yanına pat diye oturdu.

Öpülmek üzereydi.

Pişman hissetmiyordum. Hiçbir zaman sahiplenen biri olmadım ve muğlak bir kıskançlık hissetsem de davam için dövüşme ruhundan azadeydim. Öyle ki daha sonra, resmi nikahsız olduğum eşimin gözüm önünde şiddete uğradığını da izlediğim olacaktı.

İnsanların dertleriyle uğraşmak istemiyordum. Bu anafora kapılıp gitmek dehşet verici olurdu. Tsuneko'yla benim aramdaki ilişki tek gecelikti. Tsuneko bana ait değildi.

Pişmanlık ya da herhangi bir tür kibirli arzu hissetmeye hakkım yoktu.

Yine de iç çektim.

Bir acıma iç çekişiydi, tam önümde Horiki tarafından kabaca öpülmek üzere olan zavallı Tsuneko için bir acıma iç çekişi. Horiki tarafından kirletilince şüphesiz benden ayrılmak zorunda hissedecekti ve ben, onu durdurmak için gerekli tutkudan yoksundum.

O anda, Tsuneko'nun talihsizliği karşısında, her şeyin bittiğini düşünerek nefesim kesilse de, su kadar saf bir teslimiyet duygusuyla doldum ve bir Horiki'ye bir Tsuneko'ya bakarken zoraki gülümsedim.

Şaşırtıcı bir şekilde, işler beklediğimden çok daha kötü hâl aldı.

"Yapamam!" diye haykırdı Horiki dudağı titreyerek. "Böyle kederli bir kadını öpemem." Büyük bir zarara uğramış gibi kollarını birleştirip yüzünü ekşiterek Tsuneko'ya baktı.

Tsuneko'ya, "Bize içecek getirsene. Ama paramız yok," dedim kısık sesle. Sabaha kadar içmek istiyordum. İncelikten yoksun birinin gözlerinden bakacak olursak Tsuneko hüzünlü, çulsuz bir kadından öte değildi, çapkın sarhoşun öpücüğüne bile değmezdi. Beklenmedik bir şekilde ve istemsizce, bir yıldırım gibi çarptı bu düşünce beni. O gece içtim de içtim, daha önce içmediğim kadar içtim. Ayakta zar zor durana kadar içtim. Tsuneko'yla göz göze geldiğimiz her an birbirimize hüzünle gülümsedik. Yok, inkâr edilemezdi. Acayip bir şekilde yıpranmış bir kadındı, yoksulluk kokuyordu. Yine de, böyle düşünürken bile, onunla bir yakınlık hissettim, bir yoksulun bir diğerine yakınlığı (her ne kadar sıradan olsa da, zenginle yoksulun temel uyumsuzluğunun büyük, zamansız dramatik temalardan biri olduğuna inanıyordum) ve bu, bu yakınlık içime işledi.

İçimde ona karşı bir sevgi yeşermeye başladı ve hayatımda ilk kez, benim için tutkulu ama biraz cılız bir aşkın kıpırtılarını hissettim. Kustum. O noktadan öncesini ve sonrasını

hatırlayamıyorum. İlk defa kendimi tamamen kaybedecek kadar çok içmiştim.

Gözlerimi açtığımda yanımda Tsuneko'yu otururken buldum. Marangoz dükkânının üst katındaki odasındaydık.

"Para bitince herkes bırakıp gider dediğinde şaka sanmıştım ama ciddiydin, değil mi? Gelmedin hiç. Defteri de tam kapatamadın gerçi, değil mi? Ben ikimize yetecek kadar para kazansam da olmaz mı? İşe yaramaz mı?"

"Hayır."

Sonra o da yanıma uzandı. Ölümden ilk kez bahsettiğinde şafak vaktiydi. O da bir insan hayatı yaşamaktan bıkmış görünüyordu ve benim fikrime göre, tüm karmaşıklığıyla dünyaya, paraya, örgüte, kadınlara, okula karşı duyduğum korkuyu düşündüğümde... Nasıl devam edebileceğimi göremiyordum. Bu yüzden planını neşeyle kabul ettim.

Gerçi o an hiçbiri bana gerçek gibi gelmedi. "Hadi ölelim!" sözlerinin gerçek anlamı gözümden kaçmıştı. İçinde bir "oyun" unsuru gizli gibiydi.

O günün sabahında ikimiz Asakusa'da altıncı mahalleyi gezdik. Kafeye girdik, ben bir bardak süt içtim.

"Sen ödeyebilir misin?"

Ben ayağa kalktım, iç cebimden para kesesini çıkardım ve keseyi açtığımda üç madeni para olduğunu görünce utançtan ziyade berbat bir his çöktü üzerime. O sırada aklıma gelen şey, pansiyondaki odamda sadece üniforma ve yatağın kalmış olduğuydu.

Rehin dükkânına verebileceğim hiçbir şeyin olmadığı boş bir odaydı burası. Sahip olduğum diğer şeyler üstümdeki kimonom ve paltomdu. Hayatım buydu. Bu gerçeklik kendini dayattı bana. Böyle devam edemezdim.

Afalladığımı görünce Tsuneko kalktı ve cüzdanıma baktı. "Ah? Sadece bu kadar mı var?"

Masumca sormuştu fakat bu sözler iliklerime kadar acı verdi. İlk kez sevdiğim bir insanın sesi canımı acıtmıştı.

Sahip olduğum tek şeyin bunlar olup olmadığı önemli değildi. O üç bozukluk para değillerdi. Daha önce hiç tatmadığım özel bir tür aşağılamaydılar.

Dayanılmaz bir utançtı. Sanırım kendimi "zengin çocuk" olarak düşünmekten henüz kurtulamamıştım. O anda, bunun ne anlama geldiğinin tamamen farkında olarak, kendi ölümümün peşine düşmeye karar verdim.

O gece biz Kamakura'da kendimizi denize attık. Bunu kafedeki bir arkadaşımdan ödünç aldım, dedi *obi*sini çözerek ve dikkatlice katladıktan sonra bir kayanın üzerine yerleştirdi. Yeleğimi çıkardım, *obi*nin yanına koydum ve denize atladık.

Kadın öldü. Ben ise kurtuldum.

Bir lise öğrencisi olduğum ve babamın adının haber değeri olduğu için bu olay gazetelere çarşaf çarşaf yansımış ve tam bir skandal olmuştu.

Sahilin yakınlarındaki bir hastaneye götürüldüm. Akrabalarımdan biri derhal geldi ve çeşitli işlemlerle uğraştı. Babam ve tüm aile çok kızmıştı. Gelen akrabam, babamın beni evlatlıktan reddedilebileceğimi söyledi.

Fakat bunların hiçbiri umurumda değildi, ben ölen Tsuneko'yu özlüyordum. Onu düşünüp gözlerim kuruyana kadar ağlıyordum. Gerçekten de o zamana kadar karşılaştığım insanlar arasında fakir, eski giysiler içindeki Tsuneko'yu sevmiştim.

Kaldığım pansiyondaki kızdan, her biri "Benim için yaşa!" diye başlayan elli şiirden oluşan uzun bir mektup aldım. Elli.

Hemşireler de ışıl ışıl gülümseyerek beni görmek için her zaman uğrarlardı. Hatta bazıları elimi tuttular, çıkarken sımsıkı sıktılar.

O zaman sol akciğerimde bir anormallik keşfettiler. Bu benim için harika beklenmedik gelişmeydi çünkü polis sonunda gelip beni intihara azmettirme suçundan tutukladığında, bana sakat muamelesi yapıp diğerlerinden ayrı özel bir hücreye koydular.

Tutuklandığım gecenin ilerleyen saatlerinde, hücremin yanındaki gardiyan odasında gece nöbeti tutan yaşlı bir polis geldi ve kapıyı sessizce kaydırarak açtı. "Hey," dedi bana seslenerek. "Orada donuyor olmalısın. Gel buraya, ateşin yanına otur."

Mahsus üzgün bir şekilde odaya gittim ve sandalyeye oturup ısıtıcıya yaklaştım.

"Ölen kadını gerçekten özlüyorsun, değil mi?"

"Evet." Farkında olmadan solup giden bir ses tonuyla cevap vermiştim.

"Eh, aşk böyle bir şey, değil mi?" Cesaretini toplayıp bir şeye zemin hazırlıyor gibiydi. "Ona ne zaman bağlanmıştın?"

Tıpkı bir yargıç gibi ciddiyetle beni sorgulamaya başladı. Sanki ben bir çocukmuşum ve o da soruşturmadan sorumlu başsavcıymış gibi tepeden bakar bir şekilde konuşuyordu. Sonuç olarak, asıl amacı, tüm müstehcen ayrıntıları anlatmamı sağlayarak uzun bir sonbahar gecesinin can sıkıntısını gidermekti. Ânında anladım niyetini ve gülmemek elde değildi. Elbette, yaptığı bu "resmi olmayan sorguda" hiçbir soruya cevap verme zorunluluğum olmadığını biliyordum ama sıkıcı geceye biraz tat katmak için onun maskaralığına iştirak ettim. Başmüfettişten daha önemsiz bir kişi olmadığına ve kaderimin tamamen onun ellerinde olduğuna hiç şüpheye yer bırakmayacak şekilde inanıyormuş gibi davrandım. Birbiri ardına, saçma sapan "ifadeler" uydurdum, hepsi de az çok onun şehvetli merakını gidermeye yönelikti.

"Evet, anlıyorum. Galiba durumu anladım. İnsanlar her şeyi dürüst bir şekilde cevaplarsa biz de bunu göz önünde bulundururuz."

"Teşekkür ederim. Size minnettarım."

Şahane bir performans sergilediğimi söylemeliyim. Bana en ufak bir faydası olmayan tutkulu bir performanstı.

Şafak söktüğünde başkomiserin karşısına götürüldüm. Bu seferki resmi bir sorgulama olacaktı.

Kapıyı açıp komiserin odasına girer girmez, "Vay, yakışıklı genç adam da geldi. Bu senin hatan değil. Senin gibi yakışıklı bir çocuk doğurmuş olan annenin hatası," dedi.

Koyu tenli, üniversiteden yeni mezun olmuş genç bir komiserdi. Aniden bu tarz konuşunca kendimi kötü hissetmeme neden oldu. Yüzümün yarısı Porto şarabı lekeleriyle kaplanmış gibi, korkunç bir biçimsizlik hissettim.

Bu judo ya da kendo sporcusu gibi fiziği olan komiserin sorgusuyla, aslında çabucak gecenin geç saatlerinde yaşlı polisin gizli ve ısrarcı arzu dolu "soruları" arasında büyük fark vardı, onun soruları direkt ve meseleye yönelikti. Sorgulama bittiğinde komiser savcılığa gidecek belgeleri yazarken, "Kendine dikkat etmelisin gerçekten de. Baksana, kan tükürüyorsun, değil mi?" dedi.

O sabah ben öksürürken mendille ağzımı kapatmıştım ve mendile kırmızı leke misali bir şeyler bulaşmıştı. Fakat bunun boğazımdan gelen bir kandan ziyade gece kulağımın altından gelen küçük bir çıban olduğunu düşünmüştüm. Fakat bunu söylemesem daha iyi olacaktı.

"Evet," diye makul bir cevap vererek gözlerimi yere indirdim.

Komiser belge işlerini bitirmişti. "Mahkemeye çıkıp çıkmayacağına savcı karar verecek ama veline telgraf ya da telefonla ulaşıp bugün Yokohama savcılığına gelmelerini iste-

mek iyi olacak gibi. Çağırabileceğin biri var, değil mi? Velin ya da vasin?"

Okuldaki garantörüm Bay Şibuta'yı düşündüm. Benimle aynı köyden gelen kırk yaşlarında, kısa boylu, şişman bir bekârdı. Resim ve antika şeylerin ticareti yapıyor, ezelden beri babasının Tokyo'daki köşkünde yaşayıp profesyonel bir dalkavuk rolünü oynuyordu. Yüzü ve özellikle gözleri dil balığı görünümündeydi ve bu, babamın ona taktığı isim hâline gelivermişti. Ben de o zamandan beri bunu alışkanlık edinmiştim.

Karakoldaki telefon rehberini aldım ve Dil Balığı'nın evinin numarasını bulup aradım. Ondan Yokohama savcılığını gelmesini istediğimde değişik, küstah bir ses tonuyla konuşmuştu ama sonuç olarak gelecekti.

"Hey, o telefonu hemen dezenfekte edin! Kan öksürüyor ya." Nezarethanede beklerken bunu bağıran komiserin sesi kulaklarımda yankılandı.

O gün öğleden sonra bileklerime ince bir sicim bağladılar. Pelerinimle ipin üstünü örtmeme izin verildi ama yine de Yokohama'ya giden trene binerken genç bir polis ipin öteki ucunu sımsıkı tutuyordu.

Hiç gergin değildim. Hatta karakoldaki nezarethanemi ve o yaşlı polisi özlemiştim. Neden böyleydim? İşte, bir suçlu durumundaydım, ellerim bağlıydı ama sakin ve rahatlamış hissediyordum. Şimdi bile bu kelimeleri yazarken hafif bir mutluluk yeşeriyor içimde.

Yine de, bu güzel anılar arasında bile kırdığım bir pot vardı. Soğuk terler dökecek kadar çileden çıkaran bir hata, ömrüm boyunca unutmayacağım bir falso. Loş, kasvetli bir yer olan savcılığa getirildim ve bir diğer üstünkörü sorgulamadan geçtim. Savcı kırk yaşlarında sessiz bir adamdı (eğer bana "güzellik" atfedildiyse, hiç şüphem yok ki aşağılık,

şehvetli bir güzellikten başka bir şey değildi bu. Ne var ki savcının sahip olduğu güzellik, bilgeliğe ve dinginliğe sahip bir "erdemli güzellik"ti.) Önemsiz şeylere dikkat edecek bir tipe benzemiyordu ve bu yüzden gardımı tamamen indirdim. Yine bir öksürük nöbeti geçirirken, sorularını dikkatim dağılmış bir hâlde yanıtlıyordum. Mendilimi çıkardım ve fırsattan yararlanabileceğimi düşünerek haince bir plan yaptım. Mendili ağzıma bastırırken gözucuyla çaktırmadan bakarak iki abartılı, hırıltılı öksürük ekledim.

"Gerçekten mi?"

Nazik bir gülümsemeydi. Soğuk terler içinde kaldım. Dehşete kapılmıştım. Hayır, şimdi sadece hatırası bile ayağa fırlamak istememe neden oluyor. O salak Takeiçi, ortaokul öğrencisiyken beni arkamdan dürterek ve bana, "Bilerek yaptın," diyerek cehennemin dibine yolladığında hissettiğimden daha da kötü hissettiğimi söylemek abartı olmaz. Bunlar oyunculuk hayatımdaki en büyük iki hataydı. O kadar utandım ki bazen savcının nazik küçümsemesine maruz kalmaktansa on yıl hapis cezasına çarptırılmayı tercih ettiğimi düşünüyorum.

Yüksek pencereden dışarı, batan güneşin parıltısına baktım. Bir sıra martı uçarken Çince karakterlerle "kadın" yazıyorlardı sanki.

ÜÇÜNCÜ HATIRAT
1

Takeiçi'nin kehanetlerinden biri gerçekleşmiş, diğeri tutmamıştı. Kadınların beni seveceğine dair onursuz kehaneti tutmuştu fakat saygın bir ressam olacağıma dair daha münasip kehaneti gerçekleşmemişti.

Entelektüellikten uzak dergilere çalışan üçüncü sınıf, tanınmayan bir karikatürist olabildim sadece.

Kamakura olayı yüzünden okuldan atılmıştım ve günlerimi Dil Balığı'nın evinin ikinci katındaki beş metrekarelik küçük bir odada geçiriyordum. Memleketimden her ay çok az bir miktarda para benim adıma değil, Dil Balığı'na geliyordu. (Üstelik memleketimdeki abilerim, babamdan gizli gönderiyormuş.) Bunun dışında, memleketimle olan bağım aniden kesilmişti ve Dil Balığı her zaman memnuniyetsizdi. Ben onu güldürmeye çalışsam da gülmezdi. İnsan denen varlık o kadar kolay bir şekilde, bir çırpıda değişebilir ve utanç verici, hayır, gülünç derecede korkunç bir değişim geçirirdi.

"Dışarı çıkma. Odanda kal sadece," deyip dururdu bana.

Dil Balığı, benim intihar etmemden korkuyordu sanırım. Yani o kadının peşinden yeniden denize atlamam tehlikesin-

den endişe duyuyordu. Bu yüzden dışarı çıkmamı katiyetle yasaklamıştı. İçki içemiyor, sigara tüttüremiyordum. Sadece sabahtan akşama kadar ikinci katın beş metrekarelik odasında tıkılı hâlde eski dergileri okuyup aptalca bir şekilde yaşıyordum. İntihar edecek enerjimi dahi kaybetmiştim.

Dil Balığı'nın evi Okubo'daki tıp okulunun yakınlarındaydı. Coşkuyla yazılmış tabelası, güzel sanatlar ve antika satıcısı "Yeşil Ejderhanın Bahçesi"nin varlığını cesurca ilan etse de, iş yeri aslında dar bir kapısı olan küçük bir sıra evdeki iki dükkândan birinden öte değildi ve içeride, hepsi kalın bir toz tabakasıyla kaplı işe yaramaz çöplerle kaplı raflar vardı. (Dil Balığı, geçimini sağlamak için dükkânındaki çer çöpe güvenmezdi, bunun yerine bir aracı olarak ekmeğini kazanırdı; bu, bir beyefendinin hazinelerinin diğerine naklini sağlamaktı.) Dil Balığı, dükkâna neredeyse hiç gelmezdi. Her sabah yüzünde bir kaş çatışla erkenden çıkardı ve o yokken on yedi ya da on sekiz yaşlarında bir satış elemanı bana göz kulak olmaktan sorumluydu. Her boş ânını mahalledeki diğer gençlerle sokakta yakalamaca oynayarak geçirirdi. Ben sadece ikinci kattaki bir aylaktım, bir budala ya da bir deliydim ve beni çok sayıda ağdalı derse tabi tuttu. Çatışmaya karşı biri olduğumdan, açıklamalarına ilgi ve yorgunluk arasında gidip gelen bir tavırla uysalca katlandım. Görünüşe göre Şibuta'nın –Dil Balığı'nın– gayri meşru oğluydu ancak işler karmaşıktı ve aralarındaki bu bağ gizli kaldı. Şibuta'nın hiç evlenmemiş olması kısmen bu karmaşık meseleden kaynaklanmış olabilir. Evde yaşarken bu yönde bir dedikodu duyduğumu hatırlıyor gibiydim ama başkalarının işleri beni pek ilgilendirmiyordu, bu yüzden ayrıntıları hiç mi hiç bilmiyorum. Yine de çocuğun gözleri balık gözüne benziyordu, bu yüzden belki de gerçekten Dil Balığı'nın oğlu olabilirdi... Eğer öyleyse, onlarınki soğuk ve yalnız bir ilişkiydi. Bazen

gece geç saatlerde soba erişte sipariş ederler ve –beni davet etmeden– sessiz sedasız yemeklerini yerlerdi.

Dil Balığı'nın evinde yemeği hep çocuk hazırlardı. Günde üç kez, ikinci kattaki parazit için bir tepside yemek taşırdı. Dil Balığı ve çocuk, merdivenin altındaki küçük odada yemeklerini yerdi. Ben de aceleyle tıngırdayan tabakları duyardım.

Mart ayının sonlarına doğru bir akşam, eline beklenmedik bir para geçmiş veya belki de kafasında başka bir numara olan Dil Balığı (ikisinin bir kombinasyonu ya da aklıma gelmeyen başka olasılıklar olabilirdi), beni ikinci kattaki odamdan çağırdı ve üzerinde alışılmadık bir şekilde ton balığı –dil balığı değil– saşimi ve bir şişe sıcak sake bulunan masasına katılmamı söyledi. Verdiği ziyafetin lüksüne hayranlıkla dolu masanın efendisi kayıtsızca bana az bir sake ikram etti.

"Bundan böyle ne yapmayı düşünüyorsun?"

Hiçbir şey söylemedim, bunun yerine bir tabak kuru sardalye aldım. Kurutulmuş balığın gümüşî gözlerine bakarken hafif sarhoşluğun sıcaklığının beni sardığını hissettim. Kasabada aylak aylak dolaştığım günleri özledim, hattâ Horiki'ye karşı bile bariz bir özlem duydum. İçimde bir "özgürlük" arzusu yeşermeye başladı ve her an gözyaşlarımın yüzümden aşağı süzülmeye başlayacağını hissettim.

Dil Balığı'nın evine geldiğimden beri soytarıyı oynayacak dahi takatim kalmamıştı ve Dil Balığı ile oğlunun beni hor görmesini kabullenmiştim.

Onun açısından, Dil Balığı benimle uzun, dürüst konuşmalar yapmaktan çekiniyor gibiydi ve benim de bu durumdan şikâyet etmek gibi bir isteğim yoktu. Yarım akıllı, beleşçi bir konuğa dönüşümüm hemen hemen tamamlanmıştı.

"Bak, kararın ertelenmesi, sabıka kaydına geçmeyecek.

Bu yüzden, çabalarsan seni kazanabiliriz. Sen de değişirsen ve gerçekten bana güvenmek istersen bunu düşüneceğim."

Dil Balığı'nın söyledikleri, hayır, bu âlemdeki tüm insanların söyledikleri, bunun gibi karışık ve muğlaktı. Anlamsız, aşırı bir ihtiyat yüklüydü sanki. Uçsuz bucaksız, önemsiz, sinir bozucu retorik akrobasileri aklımı karıştırma konusunda başarılı oldu ve kısa süre sonra dediklerini takip etmeye çalışmaktan vazgeçtim, ya soytarılığımı bu bir şakaymış gibi davranmak için kullandım ya da orada öylece oturdum, mutlak bir yenilginin sessiz bir tavrıyla başımı salladım ve istediği gibi konuşmasına izin verdim.

Bunu yıllar geçene kadar fark etmemiştim ama Dil Balığı sadece durumu özetlemiş olsaydı, gerçekten her şey sorunsuz bir şekilde çözülebilirdi. Gereksiz ihtiyatlılığı ya da daha doğrusu, bu dünyada aşırı yaygın olan anlaşılmaz gösteriş ve şekilcilik, tarif edilemez bir sefalete yol açtı.

Dil Balığı'nın tek yapması gereken şunları söylemekti:

"Devlet okulu ya da özel okul fark etmez, nisandan itibaren bir okula kaydol lütfen. Okula girersen tüm masraflarını ailen karşılayacak."

Çok uzun zaman sonra anladığım üzere olay bundan ibaretti. Bunu bilseydim, söylediklerini kesinlikle yapardım. Dil Balığı'nın her şeyin kulağa garip bir şekilde karışık gelmesine neden olan dolambaçlı konuşması yüzünden hayatımın yönü tamamen başka tarafa kaydı.

"Bana güvenmek istemiyorsan yapabileceğim pek bir şey yok tabii."

"Güvenmek mi? Ne konuda?" Neden bahsettiği hakkında hiçbir fikrim yoktu gerçekten.

"İçinden ne geldiğiyle ilgili işte."

"Mesela?"

"Mesela mı? Mesela sen ileride ne yapmak istiyorsun?"

"Yani... Bir işe girmem gerektiğini mi düşünüyorsun?"

"Hayır, *sen* ne düşünüyorsun, bana onu söyle."

"Ama okula dönmek istesem dahi..."

"O zaman para lazım olacak. Fakat sorun para değil. Senin hissettiklerin."

Neden memleketten para gelebileceğini söylemedi ki sadece? Bu aklımı tamamen toparlardı ama bunun yerine ne yöne gidemeyeceğimi bilemez şekilde amaçsızca, sisin içinde debelendim.

"Ee, ne diyorsun? Hiç amacın yok mu? Gelecek hayallerin falan? Geçimi sağlanan kişinin, sürekli başka birine bakmanın ne kadar zahmetli olduğu hakkında hiçbir fikri olduğunu sanmıyorum."

"Özür dilerim."

"Senin için gerçekten endişeleniyorum. Artık sana bakma işini ben üstlendiğime göre, bu tür bir isteksizlik görmek hoşuma gitmiyor. Kendin için yeni bir başlangıç yapmaya kararlı olduğunu göstermeni istiyorum. Büyük bir başlangıç. Şimdi, eğer bana gelirsen ve tüm samimiyetinle, gelecekle ilgili planların ve amaçların konusunda bana güvenirsen – ah, yardım etmek için elimden gelen her şeyi yaparım. Şimdi, burada sadece zavallı yaşlı Dil Balığı var, eğer kafanda önceki lüks hayatına geri dönme fikri varsa sen bundan vazgeç en iyisi. Ama kararlıysan, gelecek için net bir rota belirlediysen ve bana güvenirsen, o zaman yardım etmek için elimden gelen her şeyi yapmaya niyetim var – bu yardım yetersiz olsa bile. Ne demeye çalıştığımı görüyor musun? Anlıyor musun? Hayatta tam olarak ne yapacağına karar verdin mi?"

"Eh, burada kalamayacaksam bir iş bulup..."

"Kusura bakma ama böyle mi düşünüyorsun gerçekten? Bugünlerde İmparatorluk Üniversitesi'ni bitiren insanlar bile–"

"Ya hayır, bir şirkette çalışmaktan bahsetmedim."

"Neyden bahsettin?"

"Çizer olmak istiyorum." Kararlı bir şekilde böyle söylemiştim.

"Nasıı–?"

Dil Balığı'nın o anda nasıl göründüğünü asla unutmayacağım – gülerken boynu kırıştı, yüzünde sinsi bir gölge vardı. Alaycı ama aynı zamanda değil. Bunu denize benzetecek olsam, sanırım suların en derin yerlerinde süzülen o tuhaf, hareketli gölgeye benzerdi. Gülüşünde, yetişkin yaşamının özünü bir saliseliğine görebildiğimi düşündüm.

Hayır, hayır, hayır, olmaz böyle, en ufak bir azim göstermiyorsun, tekrar düşün, bu gece otur da dikkatlice düşün. Bu gibi akıl vermeler eşliğinde arkamda kovalayan varmış gibi hızla üst kata çıktım. Yatakta uyanık vaziyette, bir şey düşünmeden uzandım. Şafak vaktinde evden kaçtım.

Geceye kesinlikle dönmüş olurum. Aşağıda adresini yazdığım arkadaşımla geleceğim hakkında konuşmaya gideceğim. Endişelenmeyin. Sahiden.

Bir kalem ve kâğıt alıp büyük harflerle böyle yazdım ve Horiki'nin adresini ekleyerek Dil Balığı'nın evinden sinsice çıktım.

Dil Balığı'nın verdiği öğütler beni küçük düşürdüğü için kaçıyor değildim. Ona tamamıyla hak verdiğim için kaçtım. Kararlılıktan yoksundum. Gelecekte ne yapacağım konusunda kesinlikle hiçbir fikrim yoktu ve dahası Dil Balığı için gerçekten üzülüyordum. Onlara rahatsızlık verdim ve omuzlarına yük oldum. Mucizevi bir şekilde kendimi toparlayıp yeni bir rota çizmeye karar verebilsem bile, ne kadar fakir olsa da, her ay bana para gönderen Dil Balığı'nı düşündüğümde bu beni o kadar üzdü ki daha fazla kalmam mümkün değildi.

Horiki gibilerle sözde "gelecek planlarımı" tartışmak gibi bir niyetim yoktu tabii ki. Notu kısa bir süreliğine de olsa Dil Balığı'nın kafasını rahatlatmak için yazmıştım, bir dedektif romanında göreceğiniz gibi onu yanlış yönlendirip "izimi kaybettirmek" umuduyla değil –yok, hayır, yazarken az da olsa bunu düşünmüşümdür– ama daha ziyade aniden ortadan kaybolmam karşısında şok olan Dil Balığı'nın kafası karışıp aşırı şekilde tedirgin olmasından korktuğum için yazdım desem daha doğru. Bu benim her zamanki, zavallı amacımdı. Yalan söylediğimin ortaya çıkacağını en başından biliyordum ama doğruyu söylemek için fazla çekingendim, o yüzden hep süslerdim doğruyu. Toplumun "yalancı" diye aşağıladığı yaratıklardan bir farkım yoktu ama doğruyu pek de kişisel bir kazanç için gizlemiyordum ben. Ani bir soğuk odayı doldurduğunda ve boğuluyor gibi olduğumda neredeyse her zaman düşünmeden, çaresizlikle hareket ediyordum. Bunun bedelini daha sonra ödeyeceğimi biliyordum ama o ümitsiz "memnun etme ihtiyacım" baş gösterdiğinde, aniden garip, zayıf, aptalca süslemeler veya başka şeyler ekliyorum gerçeğe. Bu yüzden dünyanın sözde "dürüst insanları" tarafından çok eleştirildim. Notu yazarken Horiki'nin adı aklıma geldi, ben de bir boşluğa onun adını yazdım – hepsi buydu.

Şinciku'ya yürüdüm biraz ve yanımda götürdüğüm kitabı sattım.

Bunu yaptıktan sonra, tahmin edebileceğiniz üzere, ne yapacağımı bilemez hâlde kalakaldım.

Horiki gibi arkadaşlarla içmek bir yana, diğer insanlarla olan tüm etkileşimlerim acı çekme uygulamalarından öte değildi. Bu acıyı hafifletmek umuduyla soytarıyı oynuyordum fakat soytarılığın kendisi de beni yoruyordu artık. Sokakta en ufak bir tanıdığımı, hatta bir tanıdığıma benzettiğim bi-

rini görsem aniden irkiliyordum; içim tiksintiyle ürperiyordu ve başım dönüyordu. Başkaları tarafından çok sevildim ama görünüşe göre onları sevme yeteneği bende yoktu. (Ya da, insanlar âleminde "sevgi" denen şeyin olup olmadığından bile şüphe ettiğimi söyleyebilirim.) Bu yüzden, benim gibi birinin yakın arkadaşının olmaması çok normaldi. İnsanları "ziyarete" gitmek bile imkânsızdı benim için. Başkalarının evinin kapısı benim için *İlahi Komedya*'daki cehennem kapılarından farksızdı. Biliyordum, o kapının ardındaki derinliklerde korkunç bir canavar geziniyordu, bir ejderha kıvranıyordu, çürüyen etin kokusu dolduruyordu havayı.

Hiç arkadaşım yoktu. Gidecek yerim yoktu.

Horiki.

Numaradan yazmıştım ama sonunda notta yazdığımı yaptım. Asakusa'ya Horiki'yi görmeye gittim. O zamana kadar Horiki'nin evine bir kere bile gitmişliğim yoktu. Genelde telgrafla Horiki'yi bana çağırırdım fakat o sırada telgraf parasını bile ödeyemeyecek durumdaydım, ayrıca rezil biri olduğumdan telgraf yazarsam Horiki'nin gelmeyebileceğini düşünmüştüm. Bu yüzden en hoşlanmadığım şeyi yapmaya ikna ettim kendimi ve Horiki'yi ziyaret etmeye karar verdim. Derin bir iç çekişle tramvaya bindim ve bu dünyada benim için geriye kalan tek umut ışığının Horiki'den başkası olmadığını fark ettiğimde, korkunç bir hissikablelvuku dalgası beni sardı ve omurgamdan aşağı soğuk terler aktı.

Horiki evdeydi. Pis bir sokağın sonundaki iki katlı küçük bir evde kalıyordu. İkinci katı tamamen işgal eden on metrekarelik bir odada yaşıyor, alt katında ise yaşlı anne babası ile genç bir usta, *geta** sandaletler için kayış dikiyordu.

Horiki o gün bana "şehir çocuğu" personasının yeni bir suretini gösterdi: Kurnazlık. Benim gibi alelade bir taşra

* Takunya ve parmak arası terliğe benzeyen bir Japon sandaleti. *–ybn*

çocuğunu hayretler içinde bırakacak kadar soğuk, hesaplı bir bencillik gösterisi. Görünüşe göre o, benim gibi hayatta amaçsızca sürüklenen biri değildi.

"Çaresiz durumdasın! Baban seni affetmedi mi?"

Kaçtığımı söyleyemedim tabii.

Alışkanlık olduğu üzere, yalan söyledim. Horiki'nin her an öğrenebileceğini bilmeme rağmen yalan söyledim.

"Bir şekilde hallolur."

"Hey, durum ciddi. Seni uyarıyorum – aklını başına toplasan iyi edersin. Bir aptal bile nerede durması gerektiğini bilir. Bak, yapmam gereken şeyler var, bu aralar işim çok."

"İş derken? Nasıl yani?"

"Hey, hey, yer örtüsünün ipini sökme."

Ben konuşurken yaydığımız örtünün ipiyle ve dört köşesiyle farkında olmadan oynuyor ve onları çekip duruyordum. Horiki, kendi evindeki eşyalar söz konusu olduğunda örtünün düğmesini bile önemser ve hiç utanmadan gözlerini dikip beni eleştirirdi. Düşününce Horiki, benimle birlikte olduğu zamanlar sırasında hiçbir şey kaybetmemişti.

Horiki'nin yaşlı annesi iki tabak tatlı azuki fasulyesini tepside getirdi.

"Ah, teşekkürler!" dedi Horiki olağandışı bir nezaket ve ihtiyatla, gören de kendisini esaslı, vefalı bir evlat sanırdı.

"Çok teşekkürler – azuki fasulyesi ve pirinç keki? Çok makbule geçti! Bu kadar zahmet etmenize gerek yoktu. İşim olduğu için hemen çıkacaktım zaten. Ama bu güzelim çorbaya da yazık olur. Ellerinize sağlık. Sen de bir tabak alsana, annem zahmet edip yapmış. Aaah, bu harika. Çok iyi."

Çok neşeliydi ve o kadar zevkle yedi ki baştan sona rol olduğunu düşünmeden edemedim. Çorbadan bir yudum aldım ama kaynamış su gibi kokuyordu, pirinç kekinden bir ısırık aldığımda bunun pirinç keki değil de bilmediğim bir

yiyecek olduğunu fark ettim. Kesinlikle bu yoksulluğu küçümsemiyordum. (Ben o sırada yiyeceğin kötü olduğunu düşünmemiştim. Ayrıca yaşlı annenin nezaketinden çok hoşnut olmuştum.) Kendim yoksulluktan korkardım ama başkasının yoksulluğunu küçümsemezdim tabii ki. O çorba ve Horiki'nin ondan aldığı zevk, bana kentliliğin alçakgönüllü karakterini ve içeriden biri ve dışarıdan biri arasındaki keskin farkla birlikte Tokyo ailesinin hakiki doğasını gösterdi. Bu sahneyi, orada oturup kötü durumdaki, yıpranmış yemek çubuklarımı oynatırken içimi kaplayan derin yalnızlık ve kafa karışıklığı hissini kayda geçirmek için anlatıyorum. Geride bırakılan bir tek ben vardım, insan toplumundan sonsuza dek kaçan, içeriden biri ya da dışarıdan biri ayrımına bakılmaksızın, Horiki tarafından bile terk edilmiş bir soytarı.

"Kusura bakma ama yapmam gereken işler var," dedi Horiki ve ayağa kalkıp giyinmeye başladı. "Gitmeliyim. Üzgünüm."

O sırada Horiki'nin bir kadın misafiri geliverdi ve hayatımın yönü tamamen değişti.

Horiki birden canlandı. "Kusura bakma. Şimdi sana gelmeyi düşünüyordum da aniden arkadaşım geldi. Hayır, sorun yok. Buyur gel."

Horiki oldukça sıkıntılı duruyordu. Oturduğum minderden kalktım ve öbür yanını çevirip misafire uzattım ama Horiki onu aldı ve kadına uzatmadan önce tekrar çevirdi.

Kadın zayıf ve uzundu. Kapıya yakın bir yerde, zarifçe minderin yanına oturdu.

Konuşmalarına ilgisizce kulak verdim. Kadın bir dergide çalışıyordu ve Horiki'den bir resim ya da onun gibi bir şeyi almak için gelmişti.

"Biraz acelemiz var da."

"Hallettim onu. Bitireli çok oldu. İşte, buyur."

Bir telgraf geldi.

Horiki telgrafı okudu ve neşeli yüzü birden soldu.

"Ne? Sen ne yaptın böyle?"

Telgraf, Dil Balığı'ndan gelmişti.

"Her neyse, hemen gitmen lazım. Ben seni götürürdüm ama şimdi hiç müsait değilim. Evden kaçmışsın ama oturmuşsun burada keyif çatıyorsun; aklından ne geçiyordu?

"Eviniz nerede acaba?"

"Okubo'da," diye cevapladım hemen.

"Orası ofisime yakın."

Koşu'da doğan kadın yirmi sekiz yaşındaydı. Beş yaşındaki kızıyla Koenci'de bir apartman dairesinde kalıyordu. Söylediğine göre, eşi öleli üç yıl olmuştu.

"Oldukça acı dolu bir hayatınız olmuş. Anlayabiliyorum gerçekten. Çok yazık."

İlk kez bir kapatma olarak yaşıyordum. Şizuko (kadının adı buydu) Şinciku'daki dergideki işine gitmek için ayrıldığı zaman kızı Şigeko'ya ilgiyle göz kulak olarak evde kalıyordum. Ben gelmeden önce annesi çalışırken yönetim dairesinde oynuyordu ama şimdi oyun arkadaşı olarak ortaya çıkan bu yeni, "duyarlı" adama tamamen kapılmış görünüyordu.

Yaklaşık bir haftadır oradaydım, boş boş vakit öldürüyordum. Elektrik kabloları pencerenin yanından geçiyordu ve üzerinde eski moda bir uşak çocuğunun renkli çizimi bulunan bir uçurtma içlerine dolanmış, bir o yana bir bu yana savruluyordu ve güçlü, tozlu bahar rüzgârlarıyla yer yer yırtılmıştı. Yine de kabloya inatla yapışıyordu, sanki başını onaylarcasına sallıyormuş gibi yukarı aşağı oynuyordu. Uçurtmayı ne zaman görsem yüzümü buruşturuyor ve kızarıyordum. Rüyalarımda bile gördüm, uykularımda inletti beni.

"Biraz... para lazım."

"Ne kadar?"

"Çok. Dedikleri doğru gerçekten. Para biterse aşkın da uçup gittiği sözü doğru gerçekten."

"Saçmalama. Eskimiş sözler..."

"Öyle mi dersin? Nasıl söyleyebilirsin ki bunu? Bu şekilde ilerlerse ben kaçabilirim."

"Fakir olan hangimiz? Kim kaçacak acaba? Garipsin ha."

"Kendi kazandığım parayla içki, hayır, sigara almak istiyorum. Bence resimlerim Horiki'den çok daha iyi."

Böyle zamanlarda, ortaokulda yaptığım otoportreler – Takeiçi'nin "öcü resimleri" dediği çizimlerim– zihnimin derinliklerinde davetsizce canlanıyordu. Kayıp başyapıtlarım. Birçok kez taşınınca kaybolmuşlardı ama bilhassa onların gerçekten mükemmel olduklarını düşünmeden edemezdim. O zamandan beri sayısız resim çizmiştim ama o kendini hatırlatan şaheserler şimdi o kadar imkânsız bir şekilde uzak görünüyordu ki içim boşmuş gibi hissediyordum ve kaybetmenin ağır acısıyla boğuşuyordum.

Yarısı boş bir bardak absent.

O sonsuz, telafisi olmayan kayıp hissini böyle tarif ediyorum.

Resim konusu açıldığında gözlerimin önüne o yarısı boş absent bardağı geliyor ve huzursuzlanıyorum. İnsanlara kayıp resimlerimi gösterme arzusuyla, yeteneğimi kanıtlama arzusuyla dolup taşıyorum.

Kıs kıs güldü. "Ciddi surat ifadenle şaka yaptığında çok tatlı oluyorsun."

Bu şaka değil! Gerçek! Ah, keşke gösterebilseydim sana. Bir anlık işe yaramaz ıstıraptan sonra vazgeçtim ve istikamet değiştirdim. "Karikatür, o zaman. En azından konu karikatür olunca Horiki'den daha iyiyimdir."

Ciddi olduğumda görmezden geliniyordum ve sadece – şimdiki gibi– soytarılık ve üçkâğıtçılık yaptığımda kelimelerim doğruluk hissi taşıyor gibi görünüyordu.

"Kötü bir fikir değil. Ben de etkilendim aslında. Şigeko'ya düzenli olarak çizdiklerini görmüştüm ve hatta güldürüyorlardı beni. Ne dersin? Bir denemek ister misin? İşteki editörle konuşabilirim."

Onun çalıştığı yer, çocuklar için olan pek bilinmedik bir dergi çıkarıyordu.

Kadınlar sana baktığında... Elimizden bir şey gelmiyor. Bir şey yapmaya mecbur hissediyoruz, yardım etmeye. Her daim çok çekingensin fakat güldürüyorsun... Bazen çok yalnız ve depresif görünüyorsun ama biz kadınlar bunu gördüğümüzde tek istediğimiz sana daha fazla yardım etmek oluyor.

Şizuko sık sık böyle şeyler söyler, beni pohpohlar ve kandırırdı. Yine de, sözlerinin, bir kapatmaya söylenen sözlere özel sağlıksız bir niteliğe sahip olduğunu düşündüğüm zaman tam tersi bir etki yaratırdı ve kendimi daha da dibe çökerken bulurdum; en ufak bir neşe yaratmazdı bende. Ben kadın değil, para istiyordum. Gizlice, Şizuko'dan kurtulmamı sağlayacak, geçinmeme yarayacak bazı yollar aradım ve planlar yaptım ama sonunda, bu planlar beni yalnızca ona daha çok bağımlı hâle getirdi. Ben kaçarken arkamda bıraktığım dağınıklıkla o ilgilendi, diğer her şeyle o ilgilendi. Koşu'dan gelen bu kadın herhangi bir erkekten daha heybetliydi ve benim de Şizuko'nun önünde "titremem" çok uzun sürmedi.

Kendisi, Dil Balığı ve Horiki arasında bir toplantı ayarladı ve burada ailemle kalan tüm bağların kesilmesine ve Şizuko ile benim açıkça karı koca olarak yaşamamıza karar verildi. Ayrıca Şizuko'nun ustaca manevraları sayesinde karikatürlerim şaşırtıcı derecede büyük paralar getiriyordu. O parayı içki ve sigaraya harcarken bile, yalnızlık ve kasvet hissim her geçen gün daha da arttı.

O kadar dibe batmıştım ki Şizuko'nun dergisi için "Kinta ve Ota'nın Maceraları"nı çizerken, birdenbire kendimi aile-

me duyduğum özlemden öylesine bunalmış buldum ki kalemim çizmeyi bıraktı, başım öne düştü ve gözlerimden yaşlar dökülmeye başladı.

Böyle zamanlarda az da olsa Şigeko kurtarıcım oluyordu. En ufak farkında olmadan bana çoktan "babacığım" demeye başlamıştı.

"Babacığım. Dua ettiğinde Tanrı'nın tüm dileklerimizi yerine getirdiği doğru mu?"

Eğer doğruysa benim dua etmem gerek, diye düşündüm.

Ah, bana sağlam bir irade bahşet. "İnsan"ın doğasını anlamamı sağla. Bir insan, bir insanı ittiğinde günahkâr olmuyor. Bana öfkenin maskesini bahşet.

"Evet, öyle. Şigeko'cuğuma istediğini verir ama bana vereceğinden pek emin değilim."

Ben Tanrı'dan bile korkardım. Tanrı'nın sevgisine değil, gazabına inanırdım. İnanç. Bu yalnızca Tanrı'nın kırbacını yemek üzere mahkemeye çıkıyormuşum gibi bir histi. Cehennemin varlığına inansam da cennet benim için yoktu.

"Neden öyle dedin?"

"Anne babamın sözünden çıktığım için."

"Öyle mi? Ama herkes senin iyi olduğunu söylüyor."

Bu, onları kandırdığım içindi. Apartmandaki herkesin beni Şigeko kadar sevdiğini biliyordum. Ama ben onlardan korkuyordum ve onlar beni sevdikçe ben daha da korkuyordum. Hepsinden kaçmak istiyordum. Ama bu talihsiz illetimi Şigeko'ya açıklamak çok zordu. herkesi kandırmak ve apartmandaki insanlar tarafından sevilmek içindi.

"Şige'ciğim, Tanrı'dan tam olarak ne istedin?" diye sordum konuyu değiştirmek için.

"Gerçek babamı istiyorum."

Karnıma yumruk yemiş gibi hissettim, görüşüm buğulandı. Bir düşman. Ben Şigeko'nun düşmanı mıydım yoksa o

benim düşmanım mıydı bilmiyorum ama sonunda burada da beni tehdit eden başka bir korkunç yetişkin daha vardı. Bir yabancı, anlaşılmaz bir yabancı, sırlarla dolu bir yabancı. O zaman Şigeko bana böyle göründü.

En azından Şigeko vardı ya da ben öyle düşünmüştüm. Ama belli ki bunun da "tek bir darbesiyle bir atsineğinin canını alabilecek" bir kuyruğu vardı. O andan sonra Şigeko'nun önünde de ürkekleştim.

"Hey, sapık! Orada mısın?"

Horiki yine gidip gelmeye başladı. O evden kaçtığım gün beni bayağı üzmüştü ama yine de onu reddedemiyordum ve zayıf bir gülümsemeyle Horiki'yi selamladım.

"Senin karikatür serisi popüler olmuş görünüyor. Ahmaklar cesurca hareket eder genelde. Doğru demek ki. Ama gaza gelme hemen – şaka gibi çizimlerin var hâlâ."

Kim olduğunu sanıyordu da böyle sanki ustaymış gibi havalara giriyordu?

O "öcü" resimlerimden birini ona gösterseydim acaba nasıl tepki verirdi? Her zamanki gibi aylakça iki büklüm olsam da, "Bak, böyle şeyler söyleme. Çığlık atasım geliyor," dedim.

Horiki daha da tatmin olur göründü.

"Tek yeteneğin dünyada ileri geçmek olduğunda insanlar, senin iç yüzünü eninde sonunda görürler."

Dünyada ileri geçme yeteneği mi? Bıyık altı bir gülümsemeyle karşılık vermek dışında yapabileceğim bir şey yoktu buna gerçekten. Benim mi? Dünyada ileri geçme yeteneği! Yine de, belki dediğinde dikkate değer bir şey vardı. Belki benim gibi insanların –insanlara karşı dehşet hissedenler, her fırsatta onlardan kaçanlar, onları kandırıp duranlar– garip bir şekilde, bu şeyler bizim işimize yarıyordu. Belki de biz şu eski "Uyuyan yılanın kuyruğuna basma," sözüne itinayla ria-

yet ediyor gibi duruyoruzdur. Ah, insanlar birbirleri hakkında en temel şeyleri bile bilmiyorlar.

Birbirlerini zerre anlamadan en iyi arkadaş olduklarını sanıyorlar. Yaptıkları hatayı asla anlamadan sürdürüyorlar yaşamlarını ve aralarından biri ölünce ardından konuşma yaparken ağlıyorlar.

Horiki (isteksizce, bundan eminim, ve sadece Şizuko'nun dürtmesiyle) Dil Balığı'ndan kaçtıktan sonra arkamı toplamaya yardım etti, bu yüzden, belki de bu yüzden, hayata yeni başlangıcımın onun sayesinde olduğuna kendini inandırmıştı.

Sanki beni Şizuko'yla bir araya getirmiş olan kendisiydi. İşte, ciddi şekilde bana öğütler veriyor, gecenin köründe yatacak bir yer için sarhoş bir şekilde ortaya çıkıyor ya da beş yen ödünç almaya (her zaman beş yen) geliyordu.

"Eh, umarım çapkınlık günlerin geçmişte kalmıştır. Bilirsin ya, daha fazlasını toplum kabul etmez."

Toplum dediği tam olarak neydi? İnsanın çoğulu mu? Toplum denen şey tam olarak nerede bulunuyordu? Tüm hayatımı toplumdan korkarak, onu güçlü, ürkütücü ve korkutucu bir şey olarak hayal ederek yaşamıştım. Ama Horiki konuşurken birden anladım.

"Toplum dediğin şey sen değil misin?"

Bu cümle dilimin ucuna kadar geldi ancak Horiki'yi kızdırmak istemediğim için sustum.

(Toplum bunu kabul etmez.)
(Toplum değil. Sen kabul etmezsin, değil mi?)
(Eğer böyle yapmaya devam edersen, toplum sana iyi davranmaz.)
(Toplum değil yani. Sen.)
(Toplum seni canlı canlı gömer.)
(Toplum değil. Beni gömecek olan sensin, değil mi?)

"Sen kendine bak. Korkunç, tuhaf, hilekâr, rezil ve acuze kişiliğinin farkına var!" gibi çeşitli sözler geçti aklımdan ancak yalnızca yüzümdeki teri mendille silerek, "Terledim, terledim," diyerek gülebildim.

Ancak o zamandan itibaren bu yarı felsefi inancı, "Toplum dedikleri bireyden ibaret değil midir?" fikrini sürdürdüm.

Böylelikle toplum denen şeyin bireyden öte olmadığını düşünmeye başlayıp eskiden olduğundan biraz daha rahat bir şekilde kendi irademle hareket edebilmeye başladım. Şizuko'nun söylediğine göre biraz bencilleşmiş ve gergin olmuştum. Ayrıca Horiki'ye göre pinti birine dönüşmüştüm. Şigeko'ya göreyse artık onunla pek oynamıyordum.

Hiçbir şey söylemeden, gülümsemeden her gün Şigeko'nun bakıcılığını yaparak "Kinta ve Ota'nın Maceraları" serisi, "Neşeli Baba" serisinin açıkça bir taklidi olan "Neşeli Hoca" serisi, "Sabırsız Pin'cik" serisi, aptal "Yakekuso" adında bir karikatür serisi, tüm şirketlerin isteklerine (siparişler Şizuko'nun şirketi dışındaki yerlerden de geliyordu fakat hepsi Şizuko'nun şirketinden daha kötü olan üçüncü sınıf şirketlerdi) karşı tam anlamıyla melankolik bir hisle yavaşça –benim çizimim oldukça yavaştı– ilerliyordum. O sıralarda Şizuko'nun benden rica ettiği kadar çiziyor ve Koenci yakınlarındaki barlarda hem ucuz hem de sert içkiler içip apartmanıma mutlu bir şekilde dönebiliyordum.

"Baktıkça yüz ifaden tuhaflaşıyor senin. Neşeli Hoca'nın yüzünü aslında senin uykulu suratından ilham almıştım."

"Senin uykulu suratın çok yaşlı görünüyor. Kırklı yaşlarında bir adam gibi."

"Senin hatan. Ruhumu sömürdün. Körle yatan şaşı kalkar. Ben de o körün yanındayım," diye şarkı söyledim. "Neden üzülüyorsun ki? Akarsu kıyılarındaki söğütleeeeeer gibi."

"Şamata yapma da git yat. Ya da yemek yemek mi istersin?" Her zaman çok sakindi, beni hiç muhatap almıyor gibiydi.

"İçki varsa, bir içki alırım. Körle yatan şaşı kalkar. Hayır, körle yatan kör olur."

Şizuko ben mırıldanırken üstümdekileri çıkardı ve onun göğsünde uyumaya başladım. Rutinimdi bu.

Ve böylece ertesi güne başlarız tekrar.
Geçmişin aynı, yerleşik kurallarıyla.
Büyük, şiddetli neşelerden kaçabilseydik
Büyük acılardan da kaçabilirdik.
Yolunu kapatan taşın etrafından
Zıplayıp geçen kurbağa gibi.

Guy-Charles Cros şiirinden bu dizeyi gördüğümde yüzüm öyle kızardı ki yanmış gibi göründü.

Bir kurbağa.

(Bu bendim. Toplumun affedip affetmemesi önemli değildi. Beni gömüp gömmemeleri önemli değildi. Ben köpekten de kediden de düşük bir varlıktım. Kurbağa. Yalnızca ağır ağır hareket ediyordum.)

Gittikçe daha çok içki içmeye başladım. Yalnızca Koenci taraflarında değil, tüm Şincuku ve Ginza'yı gezip içecek yerler arıyordum, bazen ertesi güne kadar eve dönmüyordum. Tek istediğim "geçmişin yerleşik kuralları"ndan kaçınmaktı. Barlarda serserinin teki gibi davranıyordum, gördüğüm her kızı öpüyordum, aşk intiharından önce olduğum vahşi sarhoşa dönüşüyordum tekrar. Yok, daha da beterdim. Param bittiğinde Şizuko'nun kıyafetlerini satmaya bile başladım.

Bir gece, kiraz çiçekleri yeni dökülmüşken kendimi pencerenin dışındaki kabloya takılmış uçurtmaya yüzümü bu-

ruştururken bulduktan bir yıl sonra, Şizuko'nun iç çamaşırlarından ve *obi*lerinden bazılarını evden aldım ve rehine verdim.

Cebimde parayla Ginza'ya içmeye gittim ve iki gece üst üste içtim. Ama üçüncü gece, kendimi biraz kötü hissederek eve döndüm. Farkında olmadığım bir gizlilikle Şizuko'nun kapısına gittim. Şigeko ve Şizuko içeride konuşuyorlardı.

"Neden içiyor?"

"Babacığın hoşuna gittiğinden içmiyor. Oldukça iyi biri aslında ama..."

"Tüm iyi insanlar içki içer mi?"

"Öyle de değil ama..."

"Babacığım şaşıracak kesinlikle, değil mi?"

"Çok da sevinmeyebilir. Hey, kutudan dışarı fırladı."

"Sabırsız Pin'cik gibi, değil mi?"

"Öyle cidden."

Şizuko'nun samimi mutluluğundan gelen gülümsemesini duydum.

Kapıyı hafifçe aralayıp içeri baktım. Küçük beyaz bir tavşan oradan oraya zıplıyordu ve annesiyle kızı da onun peşinde koşturuyordu.

(Mutluydular. Bunlar mutlu insanlardı. Ve ben, bir aptal, aralarına dalıp her şeyi mahvediyordum. Sade neşe. İyi bir anne ve kızı. Ah Tanrım, eğer benim gibi insanların dualarına kulak veriyorsan, ilk kez, hayatımda ilk kez, sana yalvarıyorum.)

Kendimi dizlerimin üstüne bırakıp ellerimi birleştirerek orada dua etmek istedim. Kapıyı sessizce yana çekerek kapattım, Ginza'ya geri gittim ve bir daha asla o daireye dönmedim.

Böylelikle Kyobaşi'nin çok yakınlarındaki tek atmaya

gidilen bir barın üst katında tekrar bir erkek kapatma gibi yaşamaya başladım.

Toplum. Bu kavramı az da olsa kavrayabilmeye başladığımı hissediyordum. Bu, bir bireyle diğeri arasında, spesifik bir anda gerçekleşen bir mücadeleydi ve tek yapman gereken o anda kazanmaktı. Hiç kimse bir başkasını tamamen fethedemez ve bir köle bile bir kölenin hakir karşılık verişinin altından kalkar, bu yüzden yapabileceğimiz tek şey, o anda ve orada, tek bir zar atışıyla her şey üstüne bahse girmek; ya hep ya hiç bahsi. Hayatı sürdürebilmek için başka bir yol yok. İnsanlar onur ve sadakate övgüler yağdırır ancak insan çabasının yegâne odak noktası bireydir. Bireyin ötesinde de bir başka birey vardır. Toplumun esrarengizliği; okyanus olan toplum değil, bireydir. Bir şekilde o seraptan, dünyanın o uçsuz bucaksız okyanusundan duyduğum korkudan bir nebze kurtulmuştum. Artık tüm meselelere karşı aynı daimi yargıyı sergilemeye kendimi mecbur hissetmiyordum, bunun yerine duruma göre ve ânın gerektirdiği şekilde başkalarına bir dereceye kadar umursamazca davranıyordum.

Koenci'deki apartmandan ayrılıp Kyobaşi'deki tek atmalık bardaki Madam'a gittim ve, "Onu terk ettim," dedim.

Tüm söylediğim ve söylenmesi gereken tek şey buydu. Ya hep ya hiç bahsini kazanmıştım ve belki biraz fazla agresif bir şekilde barın ikinci katında kendime bir yer açmıştım. Yine de toplum, benim büyük bir korku içinde dikkate almam gereken "toplum", bana en ufak bir zarar vermedi. Kendimi "toplum"a karşı savunmaya veya haklı çıkarmaya da çalışmadım. Madam istekli olduğu sürece, önemli olan tek şey buydu.

Ben orada bir müşteri, işletme sahibi, getirgötürcü ve akraba gibiydim. Dışarıdan bir göze gerçekten de tuhaf bir yaratık gibi görünmüş olmalıyım ama "toplum" beni zerre

kadar umursamıyordu ve müdavimlerin hepsi son derece kibardı, "Yo-çan, Yo-çan!" diye sesleniyor ve bana içki ısmarlıyorlardı.

İnsan toplumuna karşı gardımı giderek düşürmeye başlamıştım. İnsanlar âlemi denen yerin korkunç olduğuna dair dehşetim artık batıl inanç gibi gelmeye başlamıştı. Bahar rüzgârlarının milyonlarca boğmaca mikrobu taşıdığına ya da hamamların kör olmanıza neden olan bakterilerle dolup taştığına, berber dükkânlarında kelliğe neden olan milyonlarca mikrop olduğuna, trenlerdeki kayışları tutarsanız uyuz kapacağınıza, az pişmiş domuz eti ve sığır etinin, saşiminin tenya, solucan kaynadığına, çıplak ayakla bir cam parçasına basarsanız bunun kan dolaşımına girip sonunda gözünüzü çıkaracağına dair "bilimsel efsaneler" gibi.

Eminim "bilimsel olarak" gittiğimiz her yerde milyonlarca mikrobun gezip dolaştığı bir gerçekti. Bununla birlikte, tek yapmamız gerekenin bu gerçekleri tamamen görmezden gelmek olduğunu fark ettim ve bunu yapınca onlar bizim üzerimizdeki hâkimiyetlerini kaybediyorlar, sonunda tamamen ortadan kayboluyorlar ve "bilimsel hayaletler"den öteye geçemiyorlardı. Tıpkı insanların öğle yemeğinizden üç pirinç tanesini çöpe atarsanız ve on milyon başka insan da aynı şeyi yaparsa, o zaman kilolarca pirincin boşa gideceğini ya da on milyon insandan her birinin sadece bir kâğıt peçeteyi korusa ne kadar çok kâğıt tasarrufu sağlanabileceğini söylediklerindeki gibi. Eskiden bu tür bir "bilimsel hesaplar"dan ne kadar korkardım.

Ne zaman bir tanecik pirinç israf etsem, ne zaman burnumu mendile sümkürsem bir dağ pirincin, dağlarca kâğıdın israf olma görüntüleri bana musallat olurdu. Büyük bir suç işlemişim gibi moralim bozulurdu.

Fakat bunlar nihayetinde sadece "bilimsel yalanlar", "istatistiksel yalanlar" ve "matematiksel yalanlar"dı. Kimse etrafta dolaşıp da herkesten üç pirinç tanesi toplayamazdı. Sırf matematikte zihinsel bir alıştırma olarak bile aptalca, ilkel bir fikirdi – birinin karanlıkta takılıp tuvalete düşme olasılığını veya tren ile platform arasındaki boşluğa bacağını sıkışacak yolcu sayısını hesaplayan şu aptal istatistik alıştırmalarından daha evvela değildi. Akla fazlaca yatkın gelir ama kimsenin tuvalete düşerek incindiğini duymadım. Yavaş yavaş dünyayı olduğu gibi görmeyi öğreniyordum ve bu varsayımlardan, içime işlenmiş ve gerçek olarak kabul ettiğim bu "bilimsel gerçeklerden" böylesine dehşet duyarak yaşadığım için kendime gülmek istiyordum.

Bunların hepsi doğruydu fakat hâlâ insanlardan korkuyordum. Barda müşterilerle konuşmadan önce rahatlamak için bir bardak içki içmem gerekiyordu. Her şeye karşın, korkunç şeyler görmüştüm. Yine de her gece bara gidiyor, onlarla içiyor ve hatta aptal saptal sanat teorilerini tartışıyordum. Hayvandan korkup yine de koşarak ona sarılan bir çocuk gibiydim.

Bir karikatürist. Ah, evet ama ne büyük neşesi ne de büyük üzüntüsü olan, tanınmadık bir karikatürist. Gizlice büyük, şiddetli bir neşe arzuluyordum; ardından nasıl bir üzüntü gelirse, ne kadar kötü olursa olsundu. Ama tek neşem, öyle denirse tabii, müşterilerle anlamsız tartışmalara dalmak ve onlarla kafayı çekmekti.

Kyobaşi'deki bu yozlaşmış yaşamım neredeyse bir yıl sürdü ve artık çizdiklerimi yalnızca çocuk dergilerine değil, diğer dergilere de satıyordum. İstasyon raflarında gördüğünüz ucuz, pis dergiler için çizdim. Coşi İkita diye (aşk intiharından kurtulan anlamına geliyordu) saçma bir müstearla

bayağı çıplak resimler çiziyor ve yanlarına *Rubailer*'den* birer kıta iliştiriyordum.

Ne diye bırakmazsın artık beyhude dualarını
Vazgeçmezsin dertlerden hani akıtan gözyaşlarını
Gel hadi, içelim de analım güzel anıları
Unutalım bir süre daha ihtiyatı, tasaları

Huzursuzluk ve korkuyla tehdit edenler
Kendi suçları karşısında tir tir titrer
Ölülerin ruhları daima intikam ister
Bundandır yaptıkları planlar, dalavereler

Dün akşam midem şarap, kalbim neşeyle doldu
Issızlığıyla, kasavetiyle yeni gün doğdu
Gece öyle tekinsiz, öyle hain ki
Bütün duygularım tuzla buz oldu

Unut artık şu kaçınılmaz laneti
İnsana sinsince musallat olan hani
Uzaktan gelen davulun sesi gibi
Kayda geçirirler en ufak günahları dahi

Dürüstlük pusula mıdır insaniyet yolunda?
Öyleyse kanla sulanan savaş alanında
Yahut bir katilin kılıcının ucunda
Uzanan şey sığar mı adalete, insafa?

---

* Dazai'nin esas aldığı Japonca *Rubailer* edisyonunun çevirmeni Horii Ryoho, İngilizceden Japoncaya çeviriyi yaparken fazlasıyla yaratıcı bir yöntem izlemişti. Ryoho'nun kaynak olarak kullandığı İngilizce edisyonun çevirmeni Henry Bertram Lister da Farsçadan çeviriyi yaparken buna benzer bir yöntem izlediği için Ömer Hayyam'ın yazdığıyla Dazai'nin alıntıladığı metinler arasındaki benzerlikler yok denecek kadar azdır. *–yhn*

Nerede bize yol gösterecek ilkeler?
Yolu aydınlatıyor hangi bilgelikler?
Hem güzel hem de dehşetli bu fani dünya
Ademin sırtına sonsuz dert yükler.

Asla gerçekleşmeyecek tutkuların tohumları ekildiğinden
İyi, kötü, günah, ceza eksik olmamış peşimizden
Daima yolunu kaybetmişiz, çaresiziz biz
Bunları alt edecek irade çıkmıyor içimizden

Nerelerde, ne vaziyette başıboş dolanırsın?
Neyi kınar, arar durur ve hatırlarsın?
Belli belirsiz bir düş, zayıf bir yanılsamadır o
Şarabı içmeyi unutunca, böyle düşüncelere dalarsın

Bak bakalım şu bitmek tükenmez göğe!
Ufacık bir zerre süzülüyor orada öylece.
Bu dünya neden döner bilir misin?
Döner, dolanır, âdeta yuvarlanır bencilce.

Nereye gidersem görürüm eşsiz kudreti.
Her diyardaki ve de her insandaki
İnsaniyetin aynılığını keşfederim.
Bir ben miyim aykırı, bu dünyadaki?

Herkes yanlış anlıyor şu kutsal kelamı
Nasıl kullanacaklar bilmiyorlar bilgeliği ve aklı
Zevklerden men eder ve şarabı bıraktırırsın
Sen bilirsin, Mustafa. Ben sevmem yasakları.

O vakitler, benden içmeyi bırakmamı isteyen genç bir kız vardı.

"Dur artık. Her gün öğleden itibaren içip sarhoş oluyorsun."

Adı Yoşiko'ydu ama ben ona Yoşi-çan derdim. Barın karşısındaki sigara satan küçük yerde çalışan on yedi, on sekiz yaşlarında bir kızdı, çarpık dişleri vardı ve soluk tenliydi. Ne zaman sigara almaya gitsem gülümser ve aynı uyarıyı tekrarlardı.

"Neden içmeyecekmişim? Neden kötüymüş? Eski Pers memleketinde dedikleri gibi, 'Bolca şarap iç, kıymetli evladım ve nefretini gider – uzaklara! Uzaklara!' Neyse, fark etmez. Unutmanın yeşim kadehi, tıpkı şairin dediği gibi, hüzünle yıpranmış, ağırlaşmış bu yürek için tek umuttur. Anlıyor musun?"

"Anlamıyorum."

"Seni gidi! Böyle devam edersen seni öperim."

"Öp o zaman," dedi somurtarak, en ufak utanmadan.

"Aptal seni. İffet de yok sende..."

Fakat Yoşi'nin ifadesinden bakire olduğu ve eline erkek eli değmediği açıkça belli oluyordu.

Yılbaşından sonra, bilhassa soğuk bir gecede sarhoş oldum ve sigara almak için gittiğimde tütüncünün önündeki menhole düştüm. Yoşi-çan'a yardım etmesi için bağırdım ve o beni oradan çıkarıp sağ kolumdaki kesiğe pansuman yaptı. "Çok fazla içiyorsun," dedi gülümseyerek, sesi duyguluydu.

Ölsem sorun olmazdı fakat iş yaralanmaya, kanımın akmasına falan gelince, hiç istemezdim. Kolumdaki yarayı temizlerken o an gerçekten de içmeyi bırakmalıyım galiba diye düşündüm.

"Bırakıyorum. Yarından itibaren bir yudum bile içmeyeceğim."

"Gerçekten mi?"

"Kesinlikle. Bırakacağım. Bıraktığımda karım olur musun?"

Evlenme meselesi tabii ki şakaydı.

"OC!"

"OC", *of course*'un* kısaltılmışıydı. Günümüz kızları ve erkekleri arasında böyle kısaltmalar aşırı modaydı.

"Tamam o zaman. Söz veriyorum. Kesinlikle bırakacağım."

Tabii ki ertesi öğleden itibaren tekrar içmeye başladım.

Akşamüstü sallana sallana dışarı çıktım ve Yoşi-çan'ın dükkânının önünde durdum.

"Yoşi-çan, kusura bakma, sarhoş oldum yine."

"Olmaz ama böyle. Sarhoş taklidi yapıyorsun, hiç hoş değil."

Şaşırdım. Ayılır gibi oldum hatta.

"Hayır, cidden. Gerçekten içtim. Sarhoş taklidi yapmıyorum."

"Dalga geçme benimle, hiç hoş değil," dedi dürüst bir şekilde.

"Ya hâlime bir bakarsan anlarsın. Bugün de öğleden beri içiyorum. Affet beni."

"Rol yapıyorsun, değil mi?"

"Rol yapmıyorum, aptal! Böyle devam edersen öpeceğim seni."

"Durma o hâlde."

"Hayır, bunu yapmaya hakkım yok. Seninle evlenme fikrinden vazgeçmem lazım. Yüzüme bak. Kızarmış, değil mi? İçtim işte."

"Güneş batıyor diye öyle görünüyor. Beni kandıramazsın. Daha dün söz vermiştin. Sarhoş olamazsın. Söz vermiştin. Sana inanmıyorum. Yalan söylüyorsun, yalan, yalan."

---

* (İng.) Tabii ki. *–ybn*

Orada durup dükkânın loş ışığında parlayan solgun, gülümseyen yüzüne baktım. Ne kadar değerli, diye düşündüm. Bu el değmemiş bakirelik. Daha önce hiç kendimden genç bir bakireyle yatmamıştım. Evlenmeliyiz. Nasıl bir üzüntü gelirse gelsin, ne kadar korkunç olduğu umurumda değil. Hayatımda sadece bir kez büyük, şiddetli bir neşe hissetmek istiyorum. Hep o "güzel bekaret"in, fikri kıt şairler tarafından kullanılan duygusal bir kavram olduğunu düşünmüştüm ama artık gerçekten var olduğunu görebiliyordum. O anda evlenmeye karar verdim ve ilkbaharda bisikletlerimizle ormanın derinliklerindeki bir şelaleye gittik. Ya hep ya hiçti, o yüzden bir an bile tereddüt etmeden elimi uzattım ve çiçeği kopardım.

Böylelikle kısa süre sonra evlendik. Elde ettiğim mutluluk o kadar büyük olmasa da ardından gelen üzüntü –ve hatta perişanlık demek daha doğru– kelimelerle ifade etmeye bile yetmeyecek derecede korkunçtu. Benim için "insanlar âlemi" denen yer, her şeye karşın korkunç bir yerdi. Kesinlikle, her şeyin tek bir hamleyle neticelendiği sevimli bir yer değildi.

II

Horiki ve ben.

Karşılıklı olarak birbirimizi aşağılıyor, birbirimizin değerini aşağı çekiyorduk. Eğer "arkadaşlık" dedikleri şey buysa Horiki ve ben "arkadaşlık" timsaliydik.

Tamamıyla Kyobaşili Madam'ın şövalyeliği sayesinde (bir kadında şövalyelikten bahsetmek kulağa garip gelebilir ancak tecrübelerim bana –en azından şehirde– kadınların sadece şövalyelik olarak adlandırabileceğim kaliteye çok daha sahip olduğunu öğretti. Erkekler, genellikle, görünüşten başka hiçbir şeye önem vermeyen, cimri, korkak, titrek yaratıklardır) Yoşiko'yla nikâhsız birliktelik yaşıyorduk. Doğu Tokyo'da, Sumida Nehri yakınında, Tsukici'de iki katlı küçük bir dairenin giriş katında küçük bir oda kiraladık. İçmeyi bıraktım ve kendimi, seçtiğim yol olan karikatürlere adadım. Akşam yemeğinden sonra sinemaya da gittik, eve giderken bir kahve dükkânında durduk ya da gidip bir saksı aldık vesaire. Her şeyden çok, onu dinlemeyi ve ona, sonuna kadar bana güvenen bu kadına gözümü dikip bakmayı seviyordum. O sıralarda, muhtemelen bir insana benzeyen bir şeye dönüşebileceğimi düşünmeye başladım. Horiki kapımın önünde

yeniden belirdiğinde, her şeye rağmen sefil bir ölümden kurtulabileceğime dair zayıf, sıcak bir umut hissetmeye başlamıştım.

"Selam, sapık! Bak, şimdi – bu nedir? Saygın biri olabilir misin? Koenci'nin Madamı'ndan haberler vermeye geldim," diye başladı ama aniden sesini alçalttı. Konuşmak güvenli mi dercesine mutfaktaki Yoşiko'ya doğru çenesini salladı.

"Sorun yok. İstediğini söyleyebilirsin," diye sessizce cevapladım.

Gerçekten de, Yoşiko'nun insanlara güvenme konusunda tanrı vergisi bir yeteneği olduğunu düşünüyorum. Kyobaşili Madam ile olan ilişkimden asla şüphelenmedi ve ona Kamakura olayını anlattığımda bile Tsuneko ile benim aramda bir şey olduğuna inanmadı. Özellikle yetenekli bir yalancı olduğum için değil. Bazen elimden geldiğince açık ve samimi bir şekilde konuşmaya bile dikkat ettim ama o her şeyi şaka sayıp görmezden geldi.

"Her zamanki gibi rahatın yerinde bakıyorum. Neyse, mühim bir şey değil. Sadece bir ara gelip onu ziyaret etmeni söylememi istedi."

Ben tam unutmak üzereyken, o kanatlı canavar pike yapıyor, gagasıyla hafızanın kabuklarını yırtıp açıyor. Geçmiş günahların ve geçmiş utançların canlı görüntüleri aniden gözlerimin önünde beliriyor ve o kadar çok korkuyorum ki çığlık atmak istiyorum. Yerimde duramaz oluyorum.

"İçelim mi?" diye sordum.

"Olur," dedi Horiki.

Horiki'yle ben. Aynı hamurdan yoğrulmuştuk. Ara sıra, birbirimizden ayırt edilemez olduğumuzu düşünüyordum. Bu sadece birlikte ucuz içki içtiğimiz zaman geçerliydi; dışarı çıktığımızda, kenar mahallelerin karlı sokaklarını koklayan, aynı kürke aynı görünüme sahip köpeklere dönüşürdük.

O günden sonra eski dostluğumuzu yeniden canlandırdık, küçük Kyobaşi barına gitmeye başladık gene ve gece sonunda iki sarhoş köpek gibi Şizuko'nun Koenci'deki dairesine geri dönerdik. Hatta bazen gün ışıyıp eve gitmeden önce orada ederdik sabahı.

Asla unutmayacağım. Sıcak, boğucu bir yaz akşamıydı. Gün batarken Horiki eski püskü bir *yukata* giymiş hâlde bize geldi. "Çeşitli şartlar" nedeniyle yazlık kıyafetlerini rehine vermişti ancak annesi öğrenirse sorun olurdu, bu yüzden onları en kısa zamanda geri alması gerekliydi ve ona parayı ödünç verir miydim? Maalesef bizim de hiç paramız yoktu, bu yüzden her zaman uyguladığım gibi, Yoşiko'yu bazı kıyafetlerini rehine vermesi için gönderdim ve aldığı ücret, Horiki'nin istediğinden az fazla olduğu için artan parayla ona biraz *şocu** aldırdım. Çatıya çıkıp ara sıra Sumida Nehri'nden esen cılız, kasvetli esintiyle yıkandık ve tepeden tırnağa sefil bir yaz ziyafeti çektik.

Bir isim söyleyip onu "komik" ya da "trajik" olarak kategorize etmekten oluşan, kendi icadım olan bir oyun oynadık. İsimleri eril, dişil, bağımsız ve benzeri olarak ayırdığımız gibi, onları komik ve trajik olarak da ayırmanın makul olabileceğini düşünüyordum. Örneğin, vapur ve buharlı tren trajik isimlerdir ama otobüs ve tramvay komiktir. Niye? diye sormak zorunda hissediyorsanız, bu kadar ciddi sanat mevzularını tartışmaya yetkin olmadığınız açıktır. Tek bir trajik ismin bir komedide ya da komik bir ismin bir trajedide yer almasına göz yuman oyun yazarı nasıl vasıfsızsa aynı öyle.

"Hazır mısınız? Sigara?" diye sordum.

"Traj (trajedinin kısaltması)," diye hızlıca cevapladı Horiki.

"İlaç?"

---

* %25 alkol oranına sahip sek Japon içkisi. *–yhn*

"Toz ilaç mı? Hap ilaç mı?"

"İğne."

"Traj."

"Öyle mi? Sadece hormon iğnesi de olabilir ama."

"Hayır, kesinlikle traj. Hadi ama, iğneden bahsediyoruz – bundan daha traj ne olabilir?"

"Peki, sen kazandın. Ama, yani, ilaç ve doktor – bunlar esasında kom (komedinin kısaltmasıydı). Peki ya ölüm?"

"Kom. Vaiz ve Budist rahipler de aynı şekilde."

"Bravo. O zaman yaşam sözcüğü traj oluyor."

"Yok. O da kom."

"Hayır, o zaman her şey kom olur. Peki, bir kelime daha soracağım. Karikatürist? *Buna* kom diyemeyiz herhalde, değil mi?"

"Trajedi, trajedi. Epik bir trajedi."

"Ne? *Sensin* epik bir trajedi."

Dandik kelime oyunumuzun dikkate değer bir yanı yoktu ama o zamanlar bize dünyanın en iyi salonlarını asla süslememiş olan incelikli bir eğlence gibi geliyordu ve bundan saçma bir şekilde gurur duyuyorduk.

Ayrıca o sırada buna benzer bir oyun daha buldum. Bu, bir kelimenin karşıt anlamlısını tahmin etme oyunuydu. Siyahın karş'ı (karşıt anlamlının kısaltması) beyazdır. Fakat beyazın karş'ı kırmızıdır, kırmızınınkiyse siyahtır.

"Çiçeğin karş'ı?" diye sordum.

Horiki düşünürken kaşlarını çattı. "Şey, 'Ay ve Çiçekler' diye bir restoran olduğuna göre... Ay olsa gerek."

"Hayır, bu onun karş'ı değil. Hatta eş anlamlısı. Şairler arasında yıldızlar ve menekşeler eş anlamlı değil mi? Karş değiller."

"Anladım, anladım. O zaman... arılar."

"Arılar mı?"

"'Şakayıkların üstünde...' diye gidiyor ya şiir. Karş değil mi?"

"Ya... Bu bir motif. Kandırmaya çalışma beni."

"Tamam! 'Toplanan bulutlar gizler çiçekleri...'"

"Bence onun 'Toplanan bulutlar gizler ayı...' olması lazım."

"Evet, doğru. Bir rüzgâr, çiçekleri savurur. Kelime, rüzgâr. Çiçeklerin karş'ı rüzgârdır."

"Hoşlanmadım. Gezgin bir ozandan değil mi bu sözler? Ciğerini bilirim senin."

"Hayır, buldum – maltaeriği. Senin ozanın uduyla aynı şekil."

"Bu daha da beter. Çiçeğin karş'ı... Bu dünyada en çiçek olmayan şey nedir? Bunu bulacaksın işte."

"Bu durumda. Şey... Kadın mı?"

"Öyle demişken, kadının eş anlamlısı?"

"İşkembe."

"Ya sen cidden şiirden anlamıyorsun. O zaman işkembenin karş'ı ne?"

"Süt."

"Bu idare eder. O zaman bir tane daha. Utanç. Utancın karş'ı?"

"Utanmazlık. Ünlü bir karikatür çizeri, Coşi İkita."

"Peki ya Horiki Masao?"

Şocu içkisine özgü o ruh hâline, kafanın içi kırık cam parçalarıyla dolmuş gibi hissettiğin o kasvetli sarhoşluğa yenik düştüğümüzde, kahkahalarımız yavaş yavaş solmaya başladı.

"Ukalalık etme. En azından bileklerime ip bağlanarak şehirde yürütülmedim ben."

Donakaldım. Aniden, bunca zaman boyunca Horiki'nin beni gerçekten temiz bir sayfa açmış biri olarak görmediğini anladım. Ona göre ben hâlâ, ölmeyi bile beceremeyiş utan-

maz, aptal bir hayaletten, "yaşayan bir cesetten" başka bir şey değildim. Beni kendi eğlencesi için kullanabileceği zaman, öyle yapıyordu.

"Dostluğumuz"un kapsamı buydu. Tahmin edebileceğiniz üzere, bunun farkına varmak beni neşelendirmedi ancak koşullar göz önüne alındığında, Horiki'nin böyle hissetmesi çok doğaldı. Çocukluğumdan beri insan olmayı becerememedim, bu yüzden Horiki gibiler tarafından bile küçük görülmem normaldi.

"Suç. Suçun karş'ı ne acaba? Zor olacak," dedim, yalandan hiçbir şey olmamış gibi yaparak.

"Yasa tabii ki."

O kadar bezgince yanıtladı ki dikkatle ona baktım. Yakındaki bir binadan gelen neon ışığın titrek kırmızı parıltısı, ifadesine özellikle sert bir görünüm ve bir polisin acımasız, gaddar görünümünü veriyordu. Tek kelimeyle şaşkına döndüm.

"Suç o değil, biliyorsun. Alakası yok."

Yasa mı? Suçun karşıt anlamı olarak yasa mı? Ama belki de bu tarz basit düşünmek toplumdaki insanlar için normaldi. Suçun etrafta hiç polis yokken ortaya çıktığı inancı.

"Ne o zaman? Tanrı mı? Sende ucundan bir Hıristiyan rahip havası vardı, değil mi? Biraz iğrenç gerçekten."

"Bu kadar aceleci olma şimdi. Biraz daha düşünelim birlikte. İlginç bir problem, değil mi? Bence bu soruya vereceği cevaptan bir adamla ilgili her şeyi öğrenebilirsin."

"Saçmalama. Suçun karş'ı... erdem. Erdemli bir vatandaş. Yani benim gibi."

"Çok komikmiş. Neyse, erdem, kötülüğün karş'ı. Suçun karş'ı değil."

"Kötülükle suç farklı şeyler mi yani?"

"Evet, farklı olduklarını düşünüyorum. Erdem ve kötülük dediğimiz şeyler insan ürünü. İnsanın keyfi olarak uydurduğu ahlaki kavramlar."

"Sen hiç susmaz mısın? O zaman kesinlikle, Tanrı'dır. Tanrı, Tanrı. Ne olursa olsun, bir şey için Tanrı cevabı verirsen hiç yaş tahtaya basmazsın. Pof, acıktım ben."

"Yoşiko aşağıda bize *soramame* ısıtıyor şu an."

"Şahane. Çok severim."

Sırtüstü uzanıp ellerini başının arkasına koydu.

"Suç kavramına hiç kafa yormuyor gibisin sanki."

"Öyle tabii. Sonuçta senin gibi bir suçlu değilim. Keyfime düşkün olsam da kadınları öldürmem ya da onlardan para yürütmem."

Kalbimin derinliklerinde, zayıf ve çaresiz bir itiraz yükseldi. Onu ben öldürmedim. Ben kimsenin parasını çalmadım. Her zamanki gibi, kısa süre sonra azmim sönümlendi. Sonuçta benim hatamdı.

Ne yaparsam yapayım bir insana derdimi doğrudan anlatamıyordum. *Şocu*nun verdiği kasvet her dakika beni daha da öfkelendirdi ve öfkemi kontrol altında tutmak için yapabileceğim tek şey buydu. Kendi kendime konuşuyormuş gibi mırıldanmaya başladım.

"Sırf nezarete düşmek suç sayılmaz ki. Eğer suçun karş'ını bulursak o zaman suçun özünü kavrayabiliriz... Tanrı? Kurtuluş? Aşk? Işık? Ama Şeytan, Tanrı'nın karş'ı değil ve bence kurtuluşun karş'ı ıstırap. Aşk için nefret, ışık için karanlık, erdem için kötülük. Suç ve dua, suç ve pişmanlık, suç ve itiraf, suç ve... Ah, pes ettim. Hepsi eş anlamlar. Suçun karş'ı ne?"

"Suçun yanında intikam var. İntikam soğuk yenen bir yemektir. Hadi yiyecek bir şeyler getir."

"Git de kendin getir!" Neredeyse doğduğumdan beri ilk defa böyle öfkeyle bağırdım.

"Peki, o zaman aşağı ineceğim ve Yoşi-çan'la biraz suç işleyeceğim. Pratik deneyim, burada boş boş konuşmaktan daha çok şeyi ortaya çıkarır. Suçun karş'ı tatlı fasulye. Yok, kuru bakla."

Düzgün telaffuz edemeyecek kadar sarhoş olmuştu.

"Ne istiyorsan onu yap. Sadece buradan defol yeter!"

"Suç ve açlık, açlık ve fasulyeler – yok, bunlar eş anlam," diye saçma sapan mırıldandı ayağı kalkarken.

Suç ve ceza. Dostoyevski. Bu düşünce bilincimin sınırlarını aşındırdı ve ani bir idrakle nefesim kesildi. Bay Dosto'nun *Suç ve Ceza*'sını eş anlam olarak değil de karşıt anlam olarak yeniden yapılandırsak? Suç ve ceza... Birbirleriyle tamamen zıt, tebeşir ve peynir. Karş olarak Dosto'nun suç ve cezası... Dosto'nun pis kokulu bataklığı, yosunlarla dolu bir gölet, kargaşanın derinlikleri... Ah, idrakin eşiğindeydim ama hayır, yine de... Tam o sırada, bu düşünceler dönen bir fenerin gölgeleri gibi kafamdan hızla geçerken...

"Hey! Fasulye şahane! Aşağı gel!"

Horiki tepemde dikildi. Sesi garip çıkıyordu, benzi soluktu. Daha yeni inmişti merdivenlerden ama geri dönmüştü.

"Ne oldu?"

Merdivenlerden inerken havada tuhaf bir gerilim vardı. Diğer merdivenlerin yarısına gelmişken Horiki durdu.

Aceleyle, "Bak," dedi kısık sesle ve işaret etti.

Odamın üzerindeki küçük pencere açıktı ve içeriyi görebiliyorduk.

Işıklar açıktı ve içeride iki hayvan vardı.

Başım döndü, görüşüm bulandı. Bunlar insan, hepsi bu.

Şaşıracak bir şey yok, diye fısıldadım kendi kendime,

nefesim kesildi. Yoşiko'yu kurtarmak bile aklıma gelmeden merdivende öylece kalakalmıştım.

Horiki şiddetli bir şekilde boğazını temizledi. Kaçtım, hızla merdivenlerden çatıya çıktım ve kendimi oraya bırakıp yağmur çiseleyen göğe kaldırdım kafamı. Hissettiğim öfke, kin ya da üzüntü değildi, baskın bir dehşetti.

Bahçedeki bir hayaletin verdiği dehşet değildi. Bir Şinto tapınağının yükselen sedir ağaçları arasında, beyazlara bürünmüş bir ruhla karşılaşmanın dehşetiydi. Beni dilsiz bırakan vahşi, eski bir korku. O gece saçlarım ağarmaya başladı. Her şeye olan güvenimi kaybettim. Herkesten şüpheleniyordum. Dünyanın işleyişindeki tüm umut, sempati ya da neşe kavramlarına sonsuza kadar yabancılaştım. Bu gerçekten hayatımda belirleyici bir andı. Sanki kafam yarılıp açıldı ve o andan itibaren insanlarla kurduğum herhangi bir etkileşim, o yaranın acımasına neden oldu.

"Sana üzülüyorum ama sen de belki daha iyi anlamışsındır. Bir daha buraya gelmem ben. Bu yer... cehennem gibi resmen. Yoşi-çan'ı affetmelisin ama. Sen de sütten çıkmış ak kaşık değilsin. Neyse, gittim ben." Horiki aptal değildi. İşlerin garipleştiği yerde bir dakika durmazdı.

Ayağa kalktım, tek başıma *şocu*yu içtim ve hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladım. Ne yaparsam yapayım ağlamaya devam ediyordum.

Bir noktada Yoşiko çatıya geldi. Yakınımda durdu, elinde fasulye dolu bir tabak, yüzünde de boş bir ifade.

"O... hiçbir şey yapmayacağını söyledi..."

"Sorun yok. Bir şey söyleme. İnsanlardan şüphe duymanın nasıl bir şey olduğunu bilmiyorsun sonuçta. Otur lütfen. Yemeği yiyelim."

Birlikte oturup yemeye başladık. Peki güvenmek bir suç muydu?

Bir dükkâncıydı, otuz yaşlarında cılız, aptal bir adamdı ve benden karikatür sipariş ederdi, iş ücretim olan birkaç kuruşu ödemeye geldiğindeyse her zaman cebinde akrep var gibi davranırdı.

Dükkâncı ondan sonra bir daha gelmeye cesaret edemedi ama nedense Horiki'den, dükkâncıya kıyasla daha çok nefret ettiğimi fark ettim. Onları orada fark eden Horiki, araya girmek için öksürmek ya da boğazını temizlemek yerine, hemen oradan ayrıldı ve bana anlatmak için çatıya geri döndü. Uykusuz gecelerde bu nefret ve öfke yatağımda kıvranmama ve inlememe neden oluyordu.

Affetmek ya da affetmemekle ilgili değil. Yoşiko herkese güvenir. İnsanlardan nasıl şüphe duyulur bilmez. Trajedi de burada yatıyor.

Tanrı'ya soruyorum. Güvenmek bir suç mudur?

Yoşiko yalnızca kirletilmemiş, güveni de sarsılmıştı. Bu bana öyle dayanılmaz bir acı verdi ki yaşamaya devam edemeyeceğimi düşündüm. Yoşiko'nun saf ve masum güveni, ormanın derinliklerindeki bir şelale kadar temiz ve ferahlatıcıydı. Bir gecede pis, sarı lağım suyuna dönmüştü. Baksana! O geceden sonra Yoşiko benim en ufak bir gülümsemem ya da kaş çatışım karşısında titrer oldu.

"Hey!" diye seslendiğimde irkilip nereye bakacağını şaşırırdı. Ben onu ne kadar güldürmeye çalışsam, soytarımı ne kadar çok kullansam da korkuyla titrer hâldeydi hep. Benimle fazlasıyla nazikçe konuşmaya başladı.

Masum güven, nihayetinde, suçun özü müydü?

Tecavüze uğramış eşlerle ilgili bulabildiğim her hikâyeyi okudum. Yine de hikâyedekilerin hiçbiri Yoşiko kadar acımasızca tecavüze uğramamıştı. Hiçbir şey yoktu, en ufak bir kurgu unsuru yoktu. Yoşiko ile dükkâncı arasındaki aşka az da olsa benzeyen bir şey olsaydı, acım biraz dinebilirdi ama

ortada olan tek şey, Yoşiko'nun birine güvendiği bir yaz gecesiydi, hepsi bu kadar.

Böylece zihnim paramparça oldu, sesim kısıklaştı, saçlarım vaktinden önce ağardı ve Yoşiko hayatının geri kalanında korkudan titredi. Okuduğum hikâyelerin çoğu, kocanın karısının "eylemlerini" affedip affetmeyeceğine odaklanıyordu ama benim için çok önemli bir nokta değildi bu. Affedip affetmemeye karar verme hakkını haiz bir koca, diye düşündüm, mutlu gerçekten. Suçu affedilmez buluyorsa, yaygara koparmaya gerek yok, onu boşar ve yeni bir eş bulur. Bunu yapamazsa da, onu "affeder" ve tahammül eder. Her iki durumda da, her şey kocanın duygularına göre düzenleniyordu. Yani, şüphesiz koca için bu büyük bir şok oluyordu ama sonuçta bu, onun için bir "şok"tan başka bir şey değildir – kıyıya vuran dalgalar gibi sonsuza kadar tekrar eden bir şey değildir. Öyle ya da böyle bir kocanın haklı öfkesiyle çözülebilecek türden bir sorun olduğunu düşündüm. Benim durumumda ise bu kocaların hiçbir hakkına sahip değildim ve bunu düşündükçe, her şey daha da benim suçummuş gibi gelmeye başladı. Ona kızmak şöyle dursun, en ufak bir sitemde bulunmaya cesaret edemedim. Gerçekten de o, böylesine ender bir erdeme sahip olduğu için tecavüze uğramıştı. Uzun zamandır takdir edilen, kocasının anlatılmaz derecede tatlı bulduğu o saf ve masum güven.

Masum güven suç mu?

O tek, kurtarıcı erdem bile şimdi şüpheyle gölgelenmişti. Artık hiçbir şey bana anlamlı gelmiyordu. Tek sığınağım alkoldü. Uyandığım gibi *şocu* içiyordum, yüz hatlarım tanınmayacak kadar kabalaştı, birkaç dişim düştü, karikatürlerim pornografiden biraz daha fazlasına dönüştü. Hayır, dürüst olacağım. Erotik yayınları kopyalayıp gizlice satmaya başlamıştım. *Şocu* için paraya ihtiyacım vardı. Bakışlarıma karşılık

vermeye korkan ve titreyen Yoşiko'ya ne zaman baksam her zaman ne kadar güven duyan bir insan olduğunu hatırlar ve o cılız dükkâncı bunu ona yapan tek insan mı diye merak etmekten kendimi alamazdım. Belki Horiki? Ya da belki hiç tanımadığımız biri? Şüphe daha fazla şüphe doğuruyordu ancak yine de gidip doğrudan ona sorma cesaretim yoktu.

Bu yüzden *şocu* içip sarhoş oldum ve her zamanki korkum ve endişemle kıvranarak, onunla yüzleşmek için çekingen girişimlerde bulundum, ona dolaylı, rezilce sorular sordum. Dışarıdan soytarıyı sonuna kadar oynamaya devam ederken bir aptal gibi neşe ile keder arasında gidip geldim. Onu aşağılık, acı verici, sevgi dolu okşayışlara maruz bıraktım ve sonra sarhoş bir hâlde bayıldım.

O yılın sonlarında bir gece körkütük sarhoş hâlde eve döndüm. Şekerli su içmek istedim. Yoşiko da uyuyor gibi göründüğünden şeker almak için mutfağa gittim. Şeker kavanozunun kapağını açtığımda içinde şeker olmadığını gördüm, onun yerine siyah, ince bir kutu vardı. İlgisizce elimi içeri soktum ve kutunun üstündeki yazıyı görünce şaşırdım.

Biri kutunun üstünü muhtemelen tırnaklarıyla kazımıştı ama yazının bir kısmı okunabiliyordu. Açıkça "DIAL" yazdığını görebiliyordum.

Dial. O günlerde o kadar çok *şocu* içiyordum ki uyku hapı kullanmayı bırakmıştım ama her zaman uykusuzluk çektiğim için markaların çoğuna aşinaydım. Ve o tek kutudaki Dial kesinlikle ölümcül bir doz için fazlasıyla yeterliydi. Kutu açılmamıştı ama harfleri silmeye çalışmış ve kutuyu şeker kavanozuna saklamış olmalıydı çünkü bir gün onu isteyecekti ve nerede bulacağını biliyordu. Zavallı kız, Latin alfabesini okuyamıyordu, yeterli olduğuna karar vermeden

* Anksiyete tedavisi için kullanılan, Benzodiazepin içeren ilaç. *–ybn*

önce İngilizce yazının sadece bir kısmını kazımıştı. (Senin suçun yok.)

Ses çıkarmamaya çalışarak bardağı doldurdum ve kutuyu açtım. İçindekileri ağzıma boşalttım. Tek yudumda yuttum. Işığı söndürdüm ve hemen yatağıma döndüm.

Üç gün boyunca ölü gibi uyudum. Doktor bu yüksek dozun bir kaza olduğunu düşündü ve polise bildirmedi. Ağzımdan bilinçsizce çıkan ilk sözler, "Eve gitmek istiyorum," mırıltılarıymış. Evimin tam olarak neresi olduğunu ben de bilmiyorum ama böyle söyledikten sonra hüngür hüngür ağlamışım.

Sis perdesi aralandığında yatağımın başında canı sıkkın şekilde duran Dil Balığı'nı gördüm.

"Daha önceki de yılın sonlarındaydı, değil mi? Yılın sonunda yapıyor hep. En meşgul olduğumuz, oradan oraya koştuğumuz zamanda. Bu marifetleriyle bizim sağlığımızı da riske atıyor."

Dil Balığı, Kyobaşi barındaki Madam'la konuşuyordu.

"Madam?" diye seslendim.

"Evet? Kendine geldin mi?" Madam'ın gülümseyen yüzünü gördüm yüzümün üstünde.

Gözlerimden yaşlar akmaya devam ederken, "Beni Yoşiko'dan boşayın," dedim. Benim bile idrak edemediğim sözler çıkmıştı ağzımdan.

Madam doğruldu ve rahatça duyulabilecek bir şekilde iç çekti.

O sırada ağzımdan aptalca ve komik diyebileceğim bazı sözler kaçtı.

"Kadınların olmadığı bir yere gitmek istiyorum."

Dil Balığı kahkahaya boğuldu. Madam kıs kıs güldü. Kısa süre sonra ben de gözlerimden yaşlar akmaya devam ederken yüzüm kızarmış hâlde acı içinde güldüm.

"Çok güzel fikir gerçekten de," dedi Dil Balığı. Sonsuza kadar görgüsüzce gülecek gibiydi. "Kadınların olmadığı bir yere gitmelisin. Kadınların olduğu yerde işlerin ters gider. Kadınların olmadığı yer iyidir."

Kadınların olmadığı yer. Dikkatsizce söylediğim bu sözler, daha sonra çok acı bir gerçeğe dönüşecekti.

Yoşiko, hapları alırken onun için kendimi feda ettiğime, onun yerine hapları içtiğime bir şekilde kendini inandırmıştı. Sonuç olarak daha da çekingen oldu, söylediğim hiçbir şeye asla gülümsemedi, neredeyse hiç konuşmadı. Ev fazlasıyla iç karartıcıydı, bu yüzden her fırsatta dışarı çıkıp kendimi yine ucuz içkide boğacaktım. Yine de Dial olayından kürdan gibi incelmiştim. Kollarım ve bacaklarım ağır geldi ve karikatür işlerimde geri kaldım. Dil Balığı beni hastanede ziyarete geldiğinde bana biraz para bırakmıştı (verdiğinde sanki para kendi cebinden çıkmış gibi, "Şibuta'dan küçük bir hediye," dedi ama görünüşe göre o da kardeşlerimden gelmiş. Evinden kaçtığım zamankinin aksine, Dil Balığı'nın şimdi –belli belirsiz de olsa– numara yaptığının farkındaydım ve hava atmaya başladığında ben de rolümü oynadım, bir şeyden şüphelenmiyormuş gibi davrandım. Onun bu dolambaçlı aldatmacalarda neden ısrar ettiğini anladığım zamanlar da anlamadığım zamanlar da oldu. Hepsi bana çok garip geliyordu), bu yüzden ani bir fikirle onu tek başıma güney İzu'daki kaplıcalarda kullanmaya karar verdim. Ama kaplıcalara keyifli bir gezi yapacak havada değildim. Yoşiko'yu düşündüğümde tesellisiz kaldım ve dağ manzaralarını seyretmek için ihtiyaç duyduğunuz düşünceli ruh hâline asla bürünemedim. Otelin sağladığı kapitone ceketi giymekle uğraşmadım, hamamlarla da uğraşmadım. Hızla dışarı fırladım, pis bir kafeye daldım ve âdeta *şocu*yla banyo yaptım. Tokyo'ya döndüğümde, ayrıldığımdan daha kötü durumdaydım.

Tokyo'ya fazlaca kar yağmıştı. Ginza'nın arka sokaklarından birinde sarhoş, tökezler vaziyette ve sessizce, "Evimden kaç yüz fersah uzakta..." nakaratını tekrar tekrar söylerken ayakkabılarımın ucunda biriken karları silkiyordum ki birden kustum. İlk defa kan kusmuştum. Karın üstüne dev bir yükselen güneş bayrağı* çizmiştim. Bir süre orada çömeldim, iki elimle temiz karı alıp ağlarken yüzümü onunla yıkadım.

Buuu dar sokak neresiiii?
Buuu dar sokak neresiiii?

Hüzünlü küçük bir kızın söylediği şarkıyı yanılsama misali uzaklardan duyuyordum ve kulaklarım bana oyun oynuyor sandım. Mutsuzluk. Bu dünyada birçok mutsuz insan... hayır, bu dünya mutsuz insanlarla dolu desem abartmış olmam herhalde. Yine de utanç duymadan "topluma" gösterebilecekleri sefaletlere sahiplerdi. "Toplum" ise onların bu gösterisini hemen anlar ve onlara sempati duyardı. Öte yandan benim mutsuzluğum tamamen kendi suçluluğumun ürünüydü, bu yüzden başvurabileceğim kimse yoktu. En belli belirsiz gösterilere dahi cesaret etsem, bu sadece Dil Balığı'nın benimle alay etmesi, sinirimi bozmasıyla değil, bir bütün olarak toplumun bunu yapmasıyla neticelenirdi. Basitçe, insanların dediği gibi, "tüm dünya benim etrafımda dönüyor" diye mi düşünüyordum? Yoksa tam tersi miydi? Çok mu korkaktım? Şahsen benim hiçbir fikrim yoktu. Nasıl duracağıma dair hiçbir fikrim olmadan kendimi daha da

* Yükselen Güneş bayrağı: Japonya'nın muharebe bayrağıdır. Bayrak ilk olarak Edo döneminde daimyolar tarafından kullanılmış olup 15 Mayıs 1870'te, Meici hükümeti tarafından Japon İmparatorluk Kara Kuvvetleri'nin savaş bayrağı olarak ve 7 Ekim 1889'da Japon İmparatorluk Deniz Kuvvetleri'nin donanma sancağı olarak kabul edildi. *–ybn*

perişan etmeye meyilli bir suçluluk yığınından başka bir şey değildim.

Ayağa kalktım ve öncelikle doğru düzgün bir ilaç içmem gerektiğini düşünüp yakınlardaki eczaneye girdim. Dükkândaki kadınla göz göze geldik. Ânında. Başını kaldırdı, gözleri sanki bir ışık parlamasıyla yıkanmışçasına fal taşı gibi açılmıştı, hareketsizce duruyordu. Ama gözleri tiksintiyle ya da korkuyla değil, kurtuluş için can atıyormuş gibi yalvararak açıldı. Ah, o da perişan. Bundan eminim. Acı çekenler başkalarının acı çektiğini hissederler. Tam bu düşünce aklımdan geçerken, bir çift koltuk değneğine ağır bir şekilde yaslanırken sendelediğini gördüm. Aniden ona doğru koşma isteğimi bastırmak zorunda kaldım. Ona bakarken gözlerimden yaşlar döküldü. Onun kocaman gözleri de yaşlarla dolmaya başladı.

Hepsi bu. Hiçbir şey söylemeden o eczaneden çıktım. Sendeleyerek apartmana döndüm. Yoşiko'ya tuzlu su hazırlatıp içtim. Bir şey demeden uyudum. Sonraki gün de üşüttüm diye yalan uydurup tüm gün boyunca uyudum. Gece, herkesten sakladığım kanlı öksürüğüme dayanamayıp kalktım ve o eczaneye gittim. Bu sefer gülerek kadına dürüstçe her şeyi anlatıp danıştım.

"İçkiyi bırakmalısın."

Yakınmışız gibi samimiyetle konuştu.

"Ama ben alkoliğim galiba. Şu an bile içmek istiyorum."

"Olmaz. Benim kocam da verem olmasına rağmen bakterileri alkolle öldürdüğünü söyleyip içiyordu. Sonunda içki bakteriler yerine onu öldürdü."

"Çok korkuyorum, yapamam. Korkağım ben."

"Sana bazı ilaçlar vereceğim. Ama ne olursa olsun içmeyi bırakmalısın."

Kadın (duldu ve bir oğlu vardı. Oğlu Çiba taraflarında tıp okumuş, bir süre sonra babasıyla aynı hastalığa yakalanmıştı. Okuldan ayrılıp hastaneye yatmıştı. Yatağa bağımlı kayınbabası da onunla kalıyordu. Beş yaşındayken kısmi felç geçirmiş ve bacaklarından birini hareket ettiremez olmuştu) değneğiyle bir o rafa gitti bir bu çekmeceyi açtı ve benim için çeşitli ilaçlar topladı.

Bu kan yapıcı.

Bu vitamin iğnesi. Enjektör de bu.

Bu kalsiyum tableti. Miden bulanmasın diye tatsız.

Bu bunun için, şu şunun için diye tatlılıkla beş-altı çeşit ilacı açıklayarak devam etti ama nihayetinde, bu sefil kadının sevgisi bile bana fazla geldi. Son olarak, dedi, küçük bir kutuyu ustaca sararak, bu artık dayanamayacağın ve mutlaka bir içki içmen gerektiği zamanlar için.

Bu, morfin iğnesiydi.

İçki kadar kötü olmayacağını söyledi ve ben de ona inandım. Dahası, öyle bir noktaya gelmişti ki ben bile alkol almamda murdar bir şey olduğunu düşünmeye başlamıştım. Çok uzun zamandan beri ilk defa, alkol şeytanından kaçabilme ihtimaline dair bir sevinç duygusu hissettim.

O yüzden hiç tereddüt etmeden morfini koluma enjekte ettim.

Ânında, tüm endişem, huysuzluğum ve çekingenliğim uçup gitti. Ben gevezeydim, neşeliydim. Bir doz morfin, zayıflayan sağlığımla ilgili endişelerimi bile yok etti. Kendimi karikatürlerime adadım, aklıma o kadar tuhaf ve eğlenceli fikirler geldi ki çizerken dahi kahkaha atıyordum.

Günde bir iğne isteği bir süre sonra iki iğneye dönüşmüştü. Dört iğne istemeye başladığımda artık onlar olmadan işimi yapamaz olmuştum.

"Durman lazım. Bağımlı olursan... Eh, çok fena olur."

Eczanedeki kadın bana bunu söylediğinde artık çoktan bağımlı olduğumu düşündüm (Ben insanların tavsiyelerine pek kulak asmazdım. İnsanları hayal kırıklığına uğratmak zorunda olduğum gibi tuhaf bir düşünceye kendimi ikna etmeyi bir şekilde başarmıştım. Biri bana para uzatıp, "Aslında harcamamalısın ama seni biliyoruz, o yüzden muhtemelen yine de harcarsın," dese, parayı harcamam *gerektiğini*, onları hayal kırıklığına uğratmanın benim görevim olduğunu hissederdim ve hemen dışarı fırlar ve son kuruşa kadar harcardım) ama bağımlı olabileceğim fikri beni daha da endişelendirdi ve bu da, uyuşturucuya daha fazla istek duymama neden oldu.

"Yalvarıyorum! Bir kutu daha. Ay sonunda sana tüm borcumu mutlaka ödeyeceğim, söz veriyorum."

"Beni endişelendiren para değil, ne zaman istersen ödeyebilirsin. Polislerden endişeleniyorum ben."

Etrafımda sürekli kirli, karanlık ve kasvetli bir aura dolaşıyordu.

"Onları bir şekilde kandırırsın. Sana yalvarıyorum. Karşılığında öpsem seni?"

Kadının yüzü kızardı ve aynen devam ettim. "İlaç olmadan işime devam edemiyorum. Uyarıcı gibi benim için."

"Öyleyse sana hormon iğnesi lazım."

"Dalga geçme benimle. Alkol içemiyorsam ilaç almalıyım yoksa işime devam edemem."

"Ama içmemelisin."

"Değil mi? O ilacı kullanmaya başladığımdan beri bir damla bile içki içmedim. Onun sayesinde çok iyi hissediyorum. Kötü bir çizere dönüşmek istemiyorum. İçkiyi bıraktım, sağlığımı düzelttim, çalıştım. Saygıdeğer bir çizer olacağım. Bunlar çok önemli zamanlar benim için. Bu yüzden, yalvarıyorum sana. İşte, gel de bir öpeyim seni."

Kadın kahkaha attı. "Umutsuz vakasın, biliyorsun değil mi? Ama bağımlı olursan beni suçlama."

Tak tak diye değneğini yere vurarak rafa ilerledi ve ilacı raftan çıkardı.

"Tüm kutuyu veremem. Hepsini kullanıverirsin. Yarısını alabilirsin."

"Ne kadar cimrisin. Neyse, yapacak bir şey yok."

Eve döndüm ve hemen kendime bir iğne yaptım.

"Acımıyor mu?" diye sordu Yoşiko gergince.

"Acıyor tabii ki. Ama işime devam edecek enerjiyi bulabilmem için acısa da yapmak zorundayım. Bu aralar daha iyi görünüyorum, değil mi? Şimdi çalışmalıyım. Çalışmalı, çalışmalı, çalışmalı," diye neşeyle cevapladım.

Bir keresinde gecenin köründe eczanenin kapısını çaldım. Yatak kıyafetleriyle değneğini vura vura çıkan kadına aniden sarıldım ve onu öptüm. Ağlıyormuş gibi yaptım.

Kadın bir şey söylemeden bir kutu verdi.

İlaç da *şocu* gibi, hayır, ondan daha da iğrenç bir şey diye düşündüğüm zamanlarda çoktan bağımlı olmuştum bile. Gerçekten en dibe vurmuştum. Tek istediğim ilaçtı, tekrar erotik yayınlar kopyalamaya başladım ve kısa süre sonra sakat kadınla kelimenin tam anlamıyla çirkin bir ilişkiye başladık.

Ölmek istiyorum. Şimdi her zamankinden daha çok ölmek istiyorum. Artık dönüş yok.

Yapabileceğim bir şey yok. Hiçbir şey yardımcı olamaz. Utançlarımın üstüne daha fazla utanç ekleyebilirim sadece. Bisiklete binme ve orman şelaleleri hayalleri bana göre değil. Bana düşen, her zamankinden daha şiddetli ıstırap çekmek için bir pis, aşağılık suçu diğerinin üstüne koymak. Ölmek istiyorum. Ölmek zorundayım. Hayatın kendisi tüm suçların kaynağı.

Hemen hemen deliye dönmüş ve içim bu düşüncelerle dolup taşmış olsa da her günümü odamla eczane arasında gidip gelerek geçirmeye devam ettim.

Ne kadar çok çalışırsam, ilaca o kadar ihtiyaç duyuyordum ve çok geçmeden korkunç bir borca battım. Eczanedeki kadın beni ne zaman görse gözlerinden yaşlar akıyordu, ben de onunla birlikte ağlıyordum.

Cehennem.

Bu, cehennemden kurtulmam için son çaremdi. Başarısız olursam boynuma ipi dolamaktan başka çarem kalmayacaktı. Böylece, Tanrı'nın varlığı üzerine her şeye bahse girer gibi, babama uzun bir mektup yazdım.

Mektupta şu anki durumumla ilgili her şeyi (kadınlar hariç, mektupta bile bahsedemezdim bundan) itiraf ettim.

Sonuç hayal ettiğimden daha beter oldu. Günler günleri kovaladı ama bir yanıt gelmedi. Bu yüzden iyice huzursuzlandım, gerildim ve ilaca daha fazla yönelmeye başladım.

Bu gece, diye gizlice karar verdim, bu gece on ampul enjekte edip nehre atlayacağım. O öğleden sonra, sanki şeytanın sezgisine sahipmiş gibi, arkasında Horiki'yle birlikte Dil Balığı çıkageldi.

"Kan kusuyormuşsun."

Horiki önümde bağdaş kurmuş oturuyordu. O güne kadar görmediğim bir nezaketle gülümsüyordu. O mutluluk ve minnet dolu gülümsemeyi gördüğümde yüzümü çevirip ağlamaya başladım. O gülümsemeyle tamamen dağılmıştım. Diri diri gömülmüştüm ben.

Arabaya bindirildim. Şu an en önemlisi seni hastaneye götürmek. Diğer her meseleyle ilgileneceğiz, dedi Dil Balığı sessizce (sözcükleri o kadar nazikti ki onları neredeyse şefkatli olarak tanımlayabilirdim) ve sanki tüm iradem ve karar mekanizmam yok olmuş gibi çok uysalca her emre itaat

ederken usulca ağladım. Yoşiko da arabaya bindi ve dördümüz çok uzun gibi görünen bir süre boyunca yolculuk ederken sallandık durduk.

Hava kararmaya başladığında ormanın ortasındaki bir hastanenin girişine geldik.

Sanatoryumdu. Emindim bundan.

Genç bir doktor beni beklenmedik bir dikkatle ve nezaketle muayene etti.

"Sanırım bir süre burada dinlenmelisin," dedi çekingen diye ifade edebileceğim bir tebessümle.

Dil Balığı, Horiki ve Yoşiko beni orada bırakıp döndü. Yoşiko bana kıyafet dolu bir çanta verdi ve ardından sessizce kuşağının arasından enjektör ve kalan ilacı çıkardı. Uyarıcım vardı karşımda.

"Hayır, artık buna gerek yok."

Bu gerçekten dikkat çekiciydi. Bu münferit olayın, hayatım boyunca bana teklif edilen bir şeyi reddettiğim tek zaman olduğunu söylersem abartmış olmam. Benimki, hayır diyemeyen birinin ıstırabıydı. Reddedersem onarılamaz, sonsuz bir çatlağın ikimizi de saracağından korktum. Yine de, o anda, delirmiş gibi olsam da, morfini bir an bile düşünmeden reddettim. Belki de Yoşiko'nun "ilahi cehaleti" beni etkilemişti. Merak ediyorum, bağımlılığım tam o anda bitmiş olabilir mi?

Sonra, utangaç gülümsemeli genç doktor beni hastanenin bir koğuşuna götürdü ve girince kilidin şaklayarak kapanışını duydum. Bir akıl hastanesindeydim.

Kadınların olmadığı bir yere gitmek istiyorum. Dial vakasından sonra dile getirilen bu çaresiz söz, en tuhaf şekilde gerçek olmuş görünüyordu. Benim bulunduğum koğuşta delirmiş erkekler tutuluyordu sadece. Hasta bakıcılar bile erkekti. Tek bir kadın yoktu ortalıkta.

Ben artık bir suçlu değil, bir deliydim. Ama hayır, kesinlikle delirmemiştim. Bir an için bile aklımı kaybetmemiştim. Ah ama galiba delirmiş insanlar böyle söylerler hep. Yani eğer seni bu hastaneye koyuyorlarsa deliydin ve bu hastanenin dışındaysan deli değildin.

Tanrı'ya soruyorum. Direnmemek suç mu?

Horiki'nin o gizem dolu mutlu gülüşüne ağlamıştım. Tüm muhakememi de, karşı koymayı da bir kenara bırakıp o arabaya bindirilmiş, bu hastaneye getirilmiş ve deli olmuştum. Artık oradan çıksam da deli olarak damgalanacaktım. Hayır.

Deli değil. Bir sakat.

Arızalı bir insan.

Artık tam anlamıyla insanlığımı yitirmiştim.

Buraya gelişim yazın başlarındaydı. Demir parmaklıkların arasından hastanenin bahçesindeki göletin üstünde nilüferlerin açtığını görebiliyordum.

Üç ay sonra, yıldız çiçekleri açmaya başladığında hiç tahmin edemeyeceğim bir şey oldu ve büyük abimle Dil Balığı birden belirip beni çıkarmaya geldiler. Geçen ayın sonunda babam mide ülserinden vefat etmişti. Geçmişini umursamıyoruz. Para hakkında endişelenmeni istemiyoruz. Hiçbir şey yapmana gerek yok. Karşılığında her şeyi bırakıp Tokyo'dan gitmeni ve bir taşraya yerleşip iyileşmeni istiyoruz. Tokyo'da hâlâ yarım kalan işlerin olduğunu biliyoruz ama Şibuta halihazırda o işleri halletti, o yüzden kafana takmana gerek yok. Abim her zamanki gergin, ağırbaşlı tavrıyla böyle söyledi.

Memleketimin dağları ve nehirleri gözlerimin önüne geldi. Hafifçe başımı aşağı yukarı salladım.

Gerçek bir sakat.

Babamın öldüğünü öğrendikten sonra son dayanağım da

çökmüştü. Babam artık yoktu. İçimden bir anlığına bile ayrılmayan rahatlatıcı ve baskın varlığı artık yoktu.

Acımı taşıyan kap artık kurumuştu. Bu kabın ağır olmasının sebebi babam mıydı diye düşündüm. Tüm motivasyonum yitip gitti. Acı duyma yetimi bile kaybetmiştim.

Abim sözüne sadıktı ve verdiği tüm sözleri tuttu. Memleketimin trenle dört ya da beş saat güneyinde, denize yakın, kuzeydoğu Japonya için alışılmadık bir sıcaklığı olan kaplıca bölgesi var. Bana oradaki küçük bir köyün sınırlarında ev aldı. Beş odası, döküntü duvarları ve tahtakuruları tarafından yenmiş ahşap sütunları vardı. Onarılamayacak kadar harap olmuştu. Ayrıca bana bir hizmetçi tuttu – neredeyse altmış yaşında, korkunç pas rengi saçları olan çirkin bir kadın.

Üç yıldan biraz fazla bir süredir buradayım ve o ihtiyar hizmetçi Tetsu'nun çeşitli tuhaf şiddetine maruz kaldım. Bazen yaşlı evli bir çift gibi tartışırız. Bazen akciğer hastalığım kötüleşiyor, bazen düzeliyor. Bazen zayıflıyor, bazen kilo alıyorum. Bazen kan kusuyorum. Dün Tetsu'yu daimi yatıştırıcım olan bir kutu Carmotine alması için eczaneye gönderdim. Getirdiği kutu her zamanki kutudan farklıydı ama özellikle dikkat etmedim. Yatmadan önce on tablet almama rağmen hâlâ uykum gelmiyordu. Bunu merak etmeye başladığımda, midem aniden guruldadı ve tuvalete koşarken korkunç bir ishal krizi geçirdim. O gece üç kez daha tuvalete koşmak zorunda kaldım. Şüphelenerek kutuya daha dikkatli baktım ve bunun aslında bir müshil ilacı olan Crapotine olduğunu gördü.

Karnımın üstüne sıcak su koymuş vaziyette sırtüstü yatarken Tetsu'ya ne diyeceğimi düşündüm.

"Bak, bunlar uyku ilacı değil, kabızlık ilacı." Ama daha fazla düşünemeden kıkırdamaya başladım. Galiba, "sakat"

kelimesi aslında kom isimlerden biriydi. Uyumak için kabızlık ilacı içen sakat. Üstüne üstlük ilacın adı da "Crapotine".

Artık ne mutlu ne de mutsuzum.

Her şey geçip gidiyor.

Bu zamana kadar yaşadığım, soğuk bir cehennemi andıran sözde "insan" dünyasında tek gerçek şey bu.

Her şey geçip gidiyor.

Bu yıl yirmi yedi yaşına gireceğim. Saçlarım beyazladı diye insanlar genelde kırkımı geçtiğimi sanıyor.

KAPANIŞ

Bu notları yazan çılgın adamla hiç karşılaşmadım. Fakat notlarda bahsi geçen Kyobaşi'deki barda çalışan Madam'ı az da olsa tanıyor olabilirim. Soluk tenli küçük bir kadın. Dar, kısık gözleri, çıkık bir burnu ve "güzel bir kadın"dan ziyade, belki de "yakışıklı bir genç"le ilişkilendirilmeye müsait bir sertliği var. Bu yazılarda anlatılan Tokyo, esas olarak 1930 ila 1932 yılları arası gibi görünüyor ancak arkadaşım "militaristler"in açıkça ortalıkta dolaşmaya başladığı zamana kadar –1935 ve civarları– beni Kyobaşi barına götürmediği için bu sayfaları yazan adamla karşılaşma fırsatım olmamıştı.

Geçtiğimiz şubat ayında Tokyo'dan kalkıp Çiba bölgesinin hemen doğusundaki Funabaşi şehrine giden bir tanıdığıma misafir oldum. Üniversite günlerimden bir arkadaşımdı ve şimdi bir kız okulunda ders veriyor. Ziyaretimin amacı, bir akrabamın düğün meseleleri için ondan yardım istemekti. Funabaşi kıyıya yakın olduğu için, oradayken taze deniz ürünleri alıp aileme bir ziyafet çekebileceğimi düşündüm. Böylece sırt çantamı omuzlarıma asarak yola koyuldum.

Funabaşi, bulanık denizi gören oldukça büyük bir şehirdir. Arkadaşımın evi şehrin daha yeni bir yerindeydi ve yerli-

lere adresini gösterip yön sormama rağmen kimse tam olarak nerede olduğunu bilmiyor gibiydi. Yalnızca üşümemiştim, çantamın kayışları da omuzlarımı kesiyordu, böylece klasik müzik sesine doğru ilerleyip bir kafenin kapısını araladım.

Kafeyi işleten kadın tanıdık görünüyordu ve sorunca kendisinin on yıl evvelinin o küçük Kyobaşi barının Madamı'ndan başkası olmadığını öğrendim. Belli ki o da beni tanımıştı ve abartı bir şaşırmayla gülerek birbirimizi selamladık. O evlerimizi ve memleketlerimizi yakıp yıkan tanıdık hava saldırısı hikâyelerini bir kenara bırakıp konuşurken neredeyse böbürlenir gibi olmaya başladık.

"Bak ya! Hiç değişmemişsin."

"Saçmalama. Nine oldum artık. Kemiklerim falan sızlıyor. Sen her zamanki gençsin ama."

"Teveccühünüz. Üç çocuğum var. Burada olma sebebim onlar – yiyecek bir şeyler bakıyorum."

Uzun bir aradan sonra karşılaşan iki tanıdıktan duymayı bekleyeceğiniz türden hoş sohbetler ederek bir süre böyle devam ettik. Karşılıklı tanıdıklardan ve onlara ne olduğundan konuşurken aniden ciddileşip bana Yo-çan'ı tanıyıp tanımadığımı sordu.

Tanımadığımı söylediğimde arka tarafa gitti ve elinde üç not defteri ve üç fotoğrafla döndü.

"Bunlar sana bir roman için fikir verebilir," dedi, onları bana uzatarak.

Normalde bir başkasının bana önerdiği materyaller hakkında yazmayı imkânsız buluyorum; defterleri geri vermek üzereydim ki fotoğraf gözüme çarptı (bu çok tuhaf fotoğrafları girişte anlattım), bu yüzden günlükleri aldım ve evime dönerken kendisine tekrar uğrayacağımı söyledim. Şöyle şöyle bir adreste kalan kadın yüksekokulundaki okutmanı tanıyıp tanımadığını sordum ve tanıdığını, kadının yeni ta-

şındığını söyledi. Sokağın hemen aşağısında yaşıyordu ve hatta ara sıra kafeye uğruyordu.

O gece arkadaşımla ben elinde ne içki varsa onları paylaştık ve beni geceyi orada geçirmeye davet etti. Bütün zaman boyunca uyanık kaldım, günlükleri okudum.

Notlarda yazanlar geçmiş olaylar olsa da günümüzdeki insanların ilgisini çekeceğine inanıyorum. Notları kendim baştan yazmak yerine bir derginin onları olduğu gibi basması çok daha iyi olur diye düşündüm.

Eve dönerken çocuklarım için alabildiğim tek hediye kurutulmuş balık oldu. Çantamı sırtlayıp arkadaşımın evinden ayrıldım ve yine kafeye gittim.

"Dün seni yeniden görmek çok güzeldi. Bu arada..." diyerek doğrudan konuya girdim. "Bu defterler bir süre bende kalsa olur mu?"

"Tabii ki. Kalsın lütfen."

"Hâlâ yaşıyor mu? Bunları yazan adam yani?"

"Yani, ne yazık ki hiçbir fikrim yok. Bu defterler ve fotoğraflar on yıl kadar önce Kyobaşi'deki eski yerime geldi. Gönderen kişi Yo-çan olmalı ama üstünde ne adres ne de isim vardı. Hava saldırılarının olduğu dönemde kaybolmaması mucize. Ben de geçenlerde ilk defa tamamını okudum."

"Ağladın mı?"

"Hayır, ağlamaktan ziyade... yani işte, büyük talihsizlik. Bir insan bunları yaşarken, pek bir şey gelmiyor elinden."

"Üzerinden on yıl geçmiş. Şimdiye ölmüş olabilir. Bu notları sana teşekkür amacıyla gönderdi belki de. Bazı kısımları abartılmış gibi gelse de belli ki sen de çok acılar yaşamışsın. Bunların tamamı gerçekse ve ben bu insanın arkadaşı olsam, sanırım ben de onu akıl hastanesine yatırmak isterdim."

"Hepsi babasının suçu," dedi dalgın dalgın. "Benim tanıdığım Yo-çan çok nazik ve inceydi. Ah, içmeseydi... hayır, içtiği zaman bile... çok iyi bir çocuktu. Bir melekti."

SONSÖZ*

Mark Gibeau

Bir çevirinin okurları doğal olarak metne bir bakış açısıyla gelir ve onu, eseri orijinal dilinde okuyan kişilerden oldukça farklı bir deneyimle geride bırakır. İki dili ayıran ve hiç de önemsiz olmayan dilsel açıklığa ek olarak kültür ve bağlamda, Japoncadan başka dile yapılan her çeviriyi etkileyen bariz farklılıklar vardır.

Genel olarak Dazai'nin yazıları ve özellikle *İnsanlığımı Yitirirken* (1948), belki de bu farklılıklardan diğer birçok romana göre daha derinden etkileniyor.

Bu, Dazai'nin yazılarından Japonca, savaş öncesi, savaş zamanı ve savaş sonrası Japonya veya Dazai'nin kendisi hakkında bilgi sahibi olmadan keyif alınamayacağı anlamına gelmiyor. Aksine, orijinal metin iki ayağı üzerinde sağlam bir şekilde duruyor olsa ve Japonya hakkında hiçbir şey bilmeyen bir kişi de metinden gayet anlamlı bir şeyler çıkarabilir. Elbette, romana *tabula rasa* olarak yaklaşma becerisi, bu du-

* Çevirmen: Elif Kılıç.

rumda, sayılı Japon okurun keyif alabileceği bir deneyim. Hevesli edebiyat tüketicileri olmayanların bile Dazai'nin yaşamı ve serüvenleri hakkında bilgisi olacaktır zira Dazai, Japonya'da neredeyse ünlü olduğu kadar kötü şöhretlidir de. O zaman bu sonsözün amacı, farkındalıktaki bu açıklıkların bir kısmını kapatmak ve Japonca bilmeyen okurların romanın yazıldığı ve bugün Japonya'da okunduğu –ve okunmaya devam ettiği– bağlamı daha iyi anlamalarına yardımcı olmaktır. Eğer romanı okumadan önce bu sonsöze atladıysanız ve romana ilk önce önyargılar olmadan –veya farklı önyargılarla– yaklaşmayı arzuluyorsanız, şimdi okumayı bitirip buraya romanı bitirdikten sonra dönmeniz yararınıza olacaktır.

Dazai'nin eserlerini daha iyi anlamak için onun yazıları ve "ben roman"* türü veya Japonca *şişosetsu* ya da *vatakuşi-şosetsu*, arasındaki karmaşık ilişkiyi anlamak oldukça önemlidir.

Ben roman yirminci yüzyılın başlarında Japonca mektuplarda baskın bir güç olarak ortaya çıktı ve biçimin kendini adamış uygulayıcılarından olsalar da olmasalar da dönemin yalnızca birkaç Japon yazarı onun cazibesine bütünüyle direnmeyi başarabildi. *Ben roman* sıklıkla *honkaku şosetsu* – "hakiki roman" ile karşılaştırılıyordu, bunun ideal bir kullanımını ise Japon bir eleştirmen *Anna Karenina*'da tespit etmişti. O dönemde eleştirmen ve yazarlar, edebi anlatımın gerçek özünü iki biçimden hangisinin bünyesinde bulundurduğu münakaşası için bir hayli mürekkep harcamıştı.

Hakiki romanın bir savunucusu olan Murao Nakamura onu "yazarın ruhsal durumunu veya hislerini ifade etmeyen, belirli birtakım karakterler ve onların yaşamları aracılığıyla onun hayata karşı bakışını temsil eden" katı bir biçimde objektif olan

* Japon edebiyatında anlatıcının/yazarın itirafları üzerine kurulu olan ve yazarın hayatından parçalar taşıyan, yarı otobiyografik edebi tür. *–ybn*

bir üçüncü kişi romanı olarak tanımladı. Hakiki roman, yazarın kişiliğinin faal biçimde gizlendiği bir türdür ve "... ilgi ve önem ... onu kimin yazdığında değil, 'neyin yazıldığında'dır."

Buna karşın *ben roman* çoğu kişi tarafından "yalnızca [yazarın] hayatına ışık tuttuğu sürece" anlamlı bulunmuştur. Nakamura'nınki gibi küçümseyici yaklaşımlar bir yana, *ben roman*ın hevesli taraftarları hiç de az değildi ve uzun yıllar boyu Japon edebiyatının kuruluşundaki çoğunluk onu "saf" edebi anlatımın simgesi olarak gördü. Konu odaklı anlatıma yoğunlaşan "Hakiki" romanlar (Tolstoy'unki gibi) "bayağı" kurgu olarak azledilmişti. Romancı, oyun yazarı ve şair olan Kume Masao'ya (1891-1952) göre yalnızca *ben roman*, amansız içebakışıyla, sanatın "... köklerini, hakiki yolunu ve özünü" oluşturuyordu.

O zaman *ben roman* ve hakiki roman yalnızca içerik açısından değil –biri yazarın yaşamına, diğeri "yaşama karşı tutum"a odaklanıyordu– aynı zamanda biçim açısından da büyük ölçüde farklıydı. Yazarın/anlatıcının/başkahramanın duygularını, düşüncelerini ve endişelerini mümkün olan en sadık biçimde betimlemekle ilgilenen *ben roman* anlatıları, kurgu geliştirmeyle veya bir karakterin nasıl değişim geçirdiği ya da belirli bir sorunu nasıl çözdüğüyle pek de ilgilenmiyordu. *Ben roman*ların, en azından kurgu bakımından, belirli bir yönü veya "amacı" yoktu. Burada *ben roman* yalnızca hakiki romanla değil, aynı zamanda daha geleneksel otobiyografiyle de farklılıklar gösteriyor. Dazai üzerine yaptığı muhteşem çalışmasında Phyllis Lyons'ın da belirttiği gibi, onun yazıları "bir şeyin *neden* olduğunu ve etkilerinin ne olduğunu açıklamayıp yalnızca olayların *olduğunu* göstermesiyle" otobiyografiden ayrılıyor. Aynı şey çoğu *ben roman* için de söylenebilir. "Neden" veya hatta "nasıl"dan ziyade "ne" ile ilgileniyorlar. Ortaya çıkan, açıkça betimlenmiş doğrusal bir kurgudan yoksun metin, aşina olmayan okur için kafa karıştırıcı olabilir.

Ben roman yazarları, onlara verebileceği zarara bakmaksızın, özü korkusuz bir dürüstlükle betimlemek ve tanımlamak için "itirafçı" bir yazma biçimi benimsediler. Bu sanatın önde gelen uygulayıcılarından biri olan Toson Şimazaki* (1872-1943) saf edebiyat sunağında yalnızca kendini değil, *Şinsei* (*Yeni Hayat*, 1918-19) adlı romanında onunla olan ilişkisini detaylandırdığı yeğenini de kurban etmeye hazırdı. Toson ahlaki kusurları ve durumdan faydalanma edepsizliği yüzünden açıkça eleştirilse de itiraf unsuru –genelde çok daha az abartılı olsa da– birçok *ben roman*ın anahtarıydı. Okurları müstehcen hikâyelerle çekmek ya da en azından esasen okurları çekmek için değil, daha ziyade yazarın/anlatıcının/başkahramanın "gerçekçi" bir tasvirini elde etmek için. Her şey –çirkin yönleri de dahil– sergilenmeden yazarın zihninin ve özünün net bir resmi ortaya çıkamazdı. Kume Masao'nun belirttiğine göre *ben roman*ı tanımlayan, anlatım üslubundan çok "yazarın kendini en dolaysız biçimde ifşa etme" biçimiydi.

Dazai'nin yazılarının çoğunun *ben roman* kapsamına girdiği söylenebilir ve bu, Dazai hakkında konuşmanın bu kadar kafa karıştırıcı olmasının nedenlerinden biri. Yani, bu adam hakkında bildiklerimizin çoğu kendi yazılarından geliyor.

Dahası, bu yazıların her zaman kesin olarak doğru olmadığını da biliyoruz. Lyons, kitabı *The Saga of Dazai Osamu*'da bu ikilemden Dazai'nin kendisini edebi bir karakter, yaratılmış, geliştirilmiş ve kendi yazıları aracılığıyla ve kendi yazıları boyunca betimlenmiş bir karakter olarak tanımlayarak bahsediyor. Dazai'nin öyküsü "Omiode" (Anılar, 1933) için Lyons "... bir biyografi ancak Dazai'nin kendisinden yarattığı edebi bir karaktere ait," diyor. O zaman bu bakış açısıyla bakıldığında gerçekçi doğruluk konusu "... yalnızca anlamsız değil ... aynı

* Yazarın *Hakai* adlı eseri 2023'te İthaki Yayınları tarafından yayımlanacak. *–ybn*

zamanda alakasız da." Yani Şuci Tsuşima –Dazai'nin gerçek adı– Osamu Dazai'nin halka açık edebi karakterini yarattı ve ardından bu edebi karakterin hayat hikâyesini veya destanını yazmaya koyuldu. Deneyimler tutarlı bir anlatıya çevrilirken bu destan ister istemez Şuci Tsuşima'nın yaşadığı gerçeklikten uzaklaşacaktı.

Dazai'nin yazılarının amacı, Lyons'ın ifade ettiğine göre, "hikâyeyi anlatmak" ve "Osamu Dazai"nin edebi karakterine hayat vermek, yalnızca o hayatın çıplak gerçeklerini kaydetmek değil. Ancak bu gerçeklerin mevzudışı olduğu da söylenemez. Yasadışı komünist aktivitelere katılımı yüzünden sorgulanan, bir intihara azmettiricilikten soruşturulan, birden çok sefer intihara kalkışan, önde gelen edebi kişilerle yakıcı "münakaşa"lara karışan, alkol ve uyuşturucu bağımlısı olan ve çeşitli metreslerle ilişkiler yaşayan Dazai kendisini halkın huzuruna çıkaran skandallar yarattı. Bu yüzden yazıları onları "değişik şekilde" sunsa bile ister istemez hayatındaki gerçeklerle iç içe. Dazai'nin hayatının unsurları o kadar biliniyor ki yazıları gerçeklerden uzaklaşsa bile nihayetinde etkin bir şekilde bu gerçekleri vurguluyor. Bu zamanlarda Dazai'nin serüvenlerine aşina olan okur durup, "Ama *gerçekte* böyle olmamıştı," diye düşünmeden edemiyor, Dazai de bunun kuvvetle farkında olurdu ve "gerçek" ile "kurgu" arasındaki bu gerilim, inanıyorum ki *İnsanlığımı Yitirirken*'in çok önemli bir bileşeni.

Diğer birçok müstearın yanı sıra Osamu Dazai müstearını da kullanan Şuci Tsuşima, 19 Haziran 1909'da Japonya'nın ana adası Honşu'nun kuzey ucundaki Tsugaru yarımadasındaki, adı şimdi Goşogavara olan Kanagi-mura adlı küçük kasabada doğdu. Baba Gen'emon ve anne Tane'den doğan yedi erkek ve dört kız çocuğun en küçük ikinci çocuğuydu. Aomori vila-

yetindeki önde gelen arazi sahibi ailelerden birinin başı olan Gen'emon yerel ve milli meclislerde de bir temsilci olarak görev yaptı ve Tsuşima ailesinde, bu yazının yazıldığı dönemde Temsilciler Meclisi'nde üçüncü dönem görevini yapan ve Şuci'nin torunu olan Cun Tsuşima ile bugüne kadar devam eden bir siyasal görev geleneği başlattı.

Araştırmacıların sıkça belirttiği ve kendisinin de yazılarında sıkça tanımladığı gibi, Şuci'nin karmaşık bir çocukluğu olmuştu. Annesi Tane genellikle hastaydı ve yaşamının ilk birkaç yılı Şuci öncelikle teyzesi Kiye ve onun yardımcısı Take tarafından büyütülmüştü. İkisi de Şuci altı yaşındayken ayrıldı, Kiye yeni evlenmiş kızıyla, kendisi yeni evlenen Take ise kocasıyla yaşamaya başladı. Bu ani kayıp Şuci'yi anlaşılabilir biçimde terk edilmiş, yalnız ve kafası karışık hisseder bir hâlde bıraktı.

Parlak bir çocuk olan Şuci, ortaokulda edebi yetenek belirtileri göstermeye başladı ve orada, bu kitaptaki Yozo gibi akranlarını eğlendirmek için tasarlanmış öyküler kaleme aldı. Eserlerinden biri, "Hanako-san" başlıklı bir öykü, rivayete göre sınıf arkadaşlarını gözlerinden yaşlar akacak kadar güldürdü.

Ancak *İnsanlığımı Yitirirken*'de Yozo'nun başına gelen olayların aksine Şuci'nin babası öldü ve suratsız en büyük abisi Bunci (1898-1973), Şuci'nin ortaokula başladığı sene olan 1923'te evin reisi görevini üstlendi. Hirosaki Yüksek Okulu'na (yeni eğitim sisteminde genel hatlarıyla üniversiteye eşdeğer) başladığında Şuci *coruri*'ye (geleneksel Japon kukla tiyatrosu) eşlik eden bir çeşit öykü okuma olan *gidayu* öğrenmeye başladı. Aynı zamanda içki ve çapkınlığın hazzıyla da tanıştı ve bir geyşa olan Koyama Hatsuyo (1912-1944) ile talihsiz bir ilişkiye başladı. Yazılarına devam etti ve edebiyat dergisi *Saibo bungei*'yi kurdu. Bu dönemde yasadışı komünist aktivitelere

karıştı. 1929'da, Hirosaki Yüksek Okulu'ndaki üçüncü yılında, romanın sonunda Yozo'nun kötü niyetli hizmetçisinin "yanlışlıkla" müshil ilacıyla değiştirdiği uyku ilacı Carmotine'i kullanarak bilinen ilk intihar girişiminde bulundu.

1930, Şuci için yoğun bir yıldı. Bu dilde bir kelime bile bilmemesine rağmen Tokyo İmparatorluk Üniversitesi'nde Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne girdi. Uzun süre hayranlık duyduğu bir yazar ve edebi mentoru olacak kişi İbuse Masuci (1898-1993) ile tanıştı. Aynı zamanda giderek daha çok yasadışı siyasal aktivitelere katıldı. Tüm bunların arasında Hatsuyo'nın geyşa sözleşmesinden kaçmasına yardım etti ve onu kendisiyle birlikte yaşaması için Tokyo'ya getirdi. Şuci'nin bir geyşayla olan ilişkisi, elbette, Tsuşimalar gibi seçkin bir aile için korkunç bir skandaldı – neredeyse Şuci'nin komünizmle olan bağları kadar utanç vericiydi. Şuci'nin abisi Bunci çoktan kendi çabasıyla seçkin bir yerel siyasetçi olmuştu ve Şuci'yi kızdan vazgeçmesi için ikna etmeye çalıştı fakat başarısız oldu. Nihayetinde kızın Şuci'yle birlikte kalmasında karar kılındı. Şuci eğitimine devam ederken cömert bir harçlık almaya devam etti. Şuci ve ailesi arasındaki diğer bütün bağlar zedelendi. Belli ki sınırları zorlanan Şuci kendisini ikinci kez öldürmeye çalıştı. Tsuneko'nun hikâyesini tekrarlayarak 1930 yılının Kasım ayının sonlarında Şuci bir Ginza kafede henüz tanıştığı bir garson olan Tanabe Şimeko (1912-1930) ile birlikte intihara kalkıştı. Romanda olduğu gibi Şimeko öldü fakat Şuci kurtarıldı.

Bir intihara yardım ve yataklık ettiği için potansiyel bir davadan –kuşkusuz ailesinin müdahalesi sayesinde– kurtulduktan ve girişimi atlattıktan sonra Şuci, Hatsuyo ile evlendi ve ikisi Yozo ile Yoşiko'yu ve Tsukici'deki evlerini hatırlatan küçük bir daireye yerleşti. Ancak bu aile saadetiyle dolu mutlu bir başlangıç değildi ve Dazai bunu "... *utanmaz, ahmakça bir*

zamandı. Okula neredeyse hiç gitmiyordum, elbette, her türlü çabadan iğreniyordum ve zamanımı yan gelip yatarak ve kayıtsızca Hatsuyo'yu izleyerek geçiriyordum. Çok saçmaydı. Hiçbir şey yapmıyordum," şeklinde ifade ediyor. Yozo'nun aksine Şuci'nin, en azından sonuçları düşünüldüğünde, şakaya gelmeyecek solcu aktivitelerle ilişiği vardı. Polis ihbarından yakayı kurtarmada da Yozo kadar becerikli değildi. Polisler onları ararken Şuci ve Hatsuyo taşınmak ve takma isimlerle daire kiralamak zorunda kaldı. 1932'de yasadışı siyasi aktivitelere olan bağı sorgulanmak üzere iki kez yetkililer tarafından çağırıldı fakat ikisinde de serbest bırakıldı. Yine bu dönemde Hatsuyo'nun imajı Şuci'nin gözünde onarılamaz biçimde parçalandı. Tıpkı Yoşiko'nun "saf ve masum güveni" bir gecede "pis, sarı lağım suyu"na dönüştüğünde Yozo'nun umudunu yitirdiği gibi Şuci, Hatsuyo'nun evlendiğini düşündüğü "saf" deneyimsiz kız olmadığını keşfetti.

1935'te başka bir intihar girişiminin, başarısız bir kendini asmanın ardından Şuci ciddi bir apandisit iltihabı yaşadı ve çok geçmeden başta ameliyat sonrası komplikasyonlara bağlı ağrının tedavisi için verilen ve oksikodon içerikli bir ağrı kesici olan Pavinal'a bağımlı oldu. Hiçbir zaman iyi olmayan zihinsel ve fiziksel sağlığı daha da kötüye gitti ve 1936'nın sonlarına doğru ilaca olan bağımlılığını kırmak için bir aylığına bir akıl hastanesine yatırıldı. O hastanede kalırken Hatsuyo, Şuci'nin arkadaşlarından biriyle bir ilişki yaşadı. Şuci 1937'de bunu öğrendiğinde o ve Hatsuyo bir kaplıcaya gitti ve Carmotine kullanarak birlikte intihara kalkıştı. Girişim başarısız oldu ve bundan kısa bir süre sonra çift ayrıldı.

Sonraki yıl, mentoru İbuse Masuci, Şuci'yi İşihara Miçiko (1912-1997) ile tanıştırdı ve 1939 yılının Ocak ayında evlendiler. Yozo'nun Yoşiko'yla evlenmesinden hemen sonraki hayatından pek de farklı olmayan bir biçimde, bu Şuci'nin hayatın-

da verimli ve nispeten iyimser bir dönemi gösteriyor. Şöhreti büyüdü, daha fazla öyküsü yayımlandı ve ödüller biriktirmeye başladı. En çok okunan ve sevilen eseri "Koş Melos!"u (1940) da bu dönemde yazdı. Şuci'nin akciğer rahatsızlığı onun savaş döneminde aktif askerlik yapmaktan muaf olmasına sebep oldu. Hasta olan ve 1942'deki ikinci ziyaretinden kısa bir süre sonra ölen annesini görmek üzere iki ziyaretle başlayarak Aomori'deki ailesiyle yakınlaşmayı başardı. 1944'te bir "gezi günlüğü" yazmak için görevlendirildiğinde başka ziyaretlerde de bulundu – eser 1944'ün Kasım ayında *Tsugaru** başlığıyla yayımlandı ve 1945'te o ve ailesi Japonya'nın birçok kent merkezini yıkan bombalamalardan kaçmak için tekrar Aomori'ye döndüler.

Şuci 1946'nın sonuna kadar Tokyo'ya dönmedi ve geri taşınmasından kısa bir süre sonra hayatı bir kez daha kötüye gitti. Aşırı içki içiyor, tüberkülozu yüzünden kan öksürüyor ve iki farklı kadınla ilişki yaşıyordu – biriyle bir çocuk yaptı ve nihayetinde diğeriyle birlikte intihar etti. Aynı zamanda bu dönemde en ünlü ve en unutulmaz iki romanı *Batan Güneş* (1947) ile *İnsanlığımı Yitirirken* (1948)'i yazdı.

Eleştirmenlerin bu iki umutsuz romanda 1945'teki yenilgisinden sonra Japonya'yı saran çaresizliğin bir yansımasını görmeleri şaşırtıcı değil. Ekonomisi ve kent merkezleri yıkılmış, Hiroşima ve Nagazaki ise tamamen yok edilmişti. Milyonlarca Japon vatandaşı bir hiç uğruna öldü ve öldürüldü. John Dower, yenilgiden sonra ulusun genel "ruhsal çöküşüne" eşlik eden bu durumu *kyodatsu* veya "bitkinlik ve umutsuzluk" diye tanımlar. Elbette, *İnsanlığımı Yitirirken*'de savaşın bahsi sadece kapanışta –o dönemin kentli okuyucularına çok tanıdık gelecek bir sahnede– günlüklerin "kâşifi" hem bir arkadaşıyla buluşmak hem de ailesine götürmek için bulunması zor yiyecekler ara-

* Türkçede *Mor Bir Serserinin Gezi Notları* adıyla yayımlandı. *–yhn*

mak üzere Funabaşi'ye doğru yola çıktığında görünür. Ancak başkahramanın hissettiği, anlatımın her açısını renklendiren kasvetli çaresizlik, umutsuzluk ve her şeye, herkese karşı duyduğu derin güvensizlik, muhtemelen savaş sonrası Japon okuyucularına özellikle derinden hitap ederdi.

13 Haziran'da Şuci ve sevgililerinden biri olan Yamazaki Tomie (1919-1948) civardaki bir nehre atladı ve Şuci'nin son eseri –birçok metresinden ayrılmaya çalışan bir adamı anlatan gülünç bir öykü– olan *Guddo Bai*'ı [Güle Güle] (1948) tamamlanmamış hâlde bıraktı. Cesetleri Şuci'nin otuz dokuzuncu doğum günü olacak 19 Haziran'a kadar bulunamadı. *İnsanlığımı Yitirirken*'in tamamlanmış versiyonu bir ayı biraz aşan bir süre sonunda basıldı.

Beklenileceği üzere eleştirmenler ve araştırmacılar Dazai'nin edebiyatında Şuci'nin ölümü için cevaplar aradı. "Neden öldü? Bu bilmecenin anahtarı kuşkusuz ilk eserinden *İnsanlığımı Yitirirken*'e kadarki yazılarında gizli bulunacaktır," diye yazdı bir araştırmacı. Lyons, Dazai'nin yazılarını uzatılmış bir intihar notu olarak görüyor. "*İnsanlığımı Yitirirken*'in tamamlanmasıyla," diyor, "bu not da son buldu. Bir sonraki adım için hiçbir söz yoktu. İntihar notu son bulmuştu."

Elbette, Şuci Tsuşima'nın neden kendini öldürdüğünü kesin olarak bilmenin bir yolu yok. Bu soruyu cevaplayabilecek tek insan artık hayatta değil. Zihinsel ve fiziksel açıdan sağlıklı olmadığı ve kendini kişisel hayatındaki çeşitli kaçamaklarla bir köşeye sıkıştırdığı ortada fakat bu yeni bir şey değil. Ne de olsa Şuci yetişkin hayatının çoğunluğunda o ya da bu çeşit skandallara karışmıştı. Gerçekten kendini o edebi karakter Osamu Dazai'nin "destanı"nı tamamladığı için mi öldürmüştü?

İnsanlığımı Yitirirken'den sonra gerçekten söylenecek söz kalmamış mıydı?

Daha önce de belirtildiği üzere Şuci Tsuşima ve Osamu Dazai benzer fakat farklı varlıklar. İkincisi Şuci Tsuşima tarafından kısmen yaşanan, kısmen yaratılan bir "edebi karakter" olarak görülebilir. Şuci hakkında bildiklerimizin (veya bildiğimizi düşündüklerimizin) çoğu onun yazıları aracılığıyla bize ulaştığından ikisini ayıran net bir çizgi çekmek imkânsız olmasa bile oldukça zor. Yukarıdaki kısa biyografide görüldüğü üzere Yozo da Dazai ile, Dazai de Şuci ile farklılıklar gösteriyor. Aralarındaki farklılıklara rağmen, Yoşiko'nun Hatsuyo ve Miçiko'nun birleşiminden oluştuğunu keşfedip Tsuneko'da Şigeko'yu bularak ve yetişme tarzı, aile ve başka şeylerdeki benzerliği fark ederek romana "tersine mühendislik" uygulama dürtüsüne direnebilecek ve çok az okur vardır. Anlatımın samimi üslubu ve *ben roman*ın biçimi ve gelenekleri böyle bir okumayı cesaretlendirmek üzere birlik oluyor.

Metnin esas hicvi kendini burada ortaya çıkarıyor. Bir tarafta *İnsanlığımı Yitirirken*, okurun Yozo'dan Dazai'ye ve dolayısıyla Şuci'ye giden açık bağlantıları kurmasını talep etmese de bunun için yalvaran bir roman.

Günlükleri boyunca Yozo görünürde okura, zihnine açılan, sansürlenmemiş, bütünüyle samimi ve hayatı boyunca herkesten özenle gizlediğini söylediği bir pencere sunuyor. Anlatımın sahiciliği ve dolaysızlığı romanın yapısıyla daha da vurgulanıyor. Yani, roman isimsiz olarak bir tanıdığa gönderilmiş üç adet kişisel günlük olarak "tasarlanıyor". Bunlar bir yazara verilene kadar da halka sunulmuyor. Dolayısıyla halka sergilenme amacıyla *yazılmamış* olmalarının yanı sıra, aracı –onları yayımlayan yazar– günlükleri hiçbir şekilde değiştirmediğinin üzerinde durarak sahiciliklerini daha da vurguluyor.

Ancak roman kendini Yozo'nun, buna bağlı olarak da Dazai ve Şuci'nin zihnine açılan aracısız bir pencere olarak tanıtsa da bu anlatımı aktif şekilde baltalıyor. Ne de olsa gün-

lüklerin kendileri bize tekrar tekrar başkahramanın "tek bir doğru söz konuşmadığını" söylüyor. Bu mesaj roman boyunca destekleniyor. Yozo bize "insan türünün diline hiç mi hiç inancının olmadığını" söylüyor. Kendisi de dahil, bütün insanların "... hayatı karşılıklı olarak kandırılıp hiçbir şeyin farkına varmadan geçirdiğinde" inanıyor.

Yozo'nun kompozisyonları "soytarılığın basit bir formu" şeklinde tasvir ediliyor ve karikatürleri –tıpkı Dazai'nin yazıları gibi onun başlıca sanatsal aracı– yalnızca içki ve sigara alacak kadar para kazanmanın bir yolu. Yarattığı tek "gerçek" sanat ve kendisinin tek "gerçek" tasviri –yarım akıllı Takeiçi dışında herkesten gizlenen ve çok geçmeden kendisinin bile kaybettiği– "canavar tabloları"nda bulunuyor.

Neye inanmalıyız? Bu durum Yalancı Paradoksu'na benziyor. Yozo'nun, kendisinin belirttiği gibi doğruları söyleme yeteneğinden yoksun olduğuna mı inanmalıyız? Yoksa (içinde doğruları söyleme yeteneğinden yoksun olduğunu söylediği) günlüğün doğru olduğuna mı inanmalıyız?

Yoksa *sadece* hedef okura, günlükleri gönderdiği kişi o olduğu için büyük olasılıkla Kyobaşi barının Madamı'na söyleyip başka hiç kimseye söylemiyor mu? Ancak roman, günlüklerin aksine, özel bir mektuplaşma veya uzatılmış bir günlük değil. Halkın tüketmesi için yazıldığı oldukça açık. Dazai'nin hayatının unsurların ve bunlar dolayısıyla Şuci'nin hayatındaki olayların doğrudan kaydını çıkarmasa da bunlardan bahsetmek üzere yazıldığı da bir o kadar açık.

Bu noktada hâlâ yazarın zihnine açılan aracısız bir pencere olarak görülebilir mi? Yoksa başka bir maske hâlini mi almıştır?

Yozo "... ciddi olduğumda görmezden geliniyordum ve sadece ... soytarılık ve üçkâğıtçılık yaptığımda kelimelerim doğruluk hissi taşıyor gibi görünüyordu" diyor.

Belki de sözleri, en azından bu bağlamda doğrudur. Sözleri kesinlikle Kyobaşi barının Madamı tarafından görmezden gelindi. Günlükleri okumasına rağmen onları ânında yok saydı. "Hepsi babasının suçuydu," diye iddia etti. Onun tanıdığı Yozo'nun "bir melek" olduğunu söyledi.

Okurlar olarak biz de benzer bir tuzağa düşme riskini göze alıyoruz. Tıpkı Madam'ın, Yozo'nun yalnızca yarısını gördüğü gibi biz de romanın yalnızca yarısını görme riskini göze alıyoruz. Bu romanda Osamu Dazai'nin ve onun aracılığıyla Şuci Tsuşima'nın hikâyesini görme riskini göze alıyoruz. Şuci'nin neden Yamazaki Tomie'yle birlikte intihar ettiği gibi sorulara cevaplar arama riskini göze alıyoruz. Fakat bunu yaparken de romanın ezici mesajını görmezden geliyoruz. Başka birini tanımanın imkânsızlığını.

Yani, anlamanın ve anlaşılmanın imkânsızlığını.

Şuci Tsuşima'nın taslağın tamamlanmasından çok kısa bir süre sonra gelen ve romanda anlatılana çok benzeyen biçimdeki intiharının eserin karşılanma şekli üzerinde muazzam bir etkisi olmalıydı. O dönemdeki insanların eseri Şuci'nin zihnine giden ipuçları veya fikirler aramadan okumaları neredeyse imkânsız olurdu. Elbette, Şuci'nin zihninin bilinmesini ebediyen imkânsızlaştıran da bu intihardı. O zaman karşımıza burada da Yozo'nun ve günlüklerinin bir aksi çıkıyor. Roman da günlükler de okuyucuya yalnızca yazar sahneden geri dönülemez bir biçimde alındığında teslim ediliyor ve gerçeğin nerede bulunacağını bilmemizi imkânsızlaştırıyor. Belki de romanın kalıcı çekiciliğinin kaynağı da bu. Şizuko'nun dairesinin önündeki kablolara takılan uçurtma gibi hem Yozo hem de roman anlaşılmanın dehşeti ve arzusu arasında, itiraf etme ihtiyacı ve karşı konulamaz bir yalan söyleme güdüsü arasında sıkışmış hâlde bükülüp kıvranıyor.

2018